

การศึกษาความต้องการการพัฒนาอาชีพของสตรีในชุมชนแออัด
เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์
ของ
มณฑิยา บุญช่วย
๗

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่
ตุลาคม 2540
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๘๕๖๓

H 111281

**การศึกษาความต้องการการพัฒนาอาชีพของสตรีในชุมชนแออัด
เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร**

**บทคัดย่อ
ของ
มณฑิยา บุญช่วย**

**เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่**

ตุลาคม 2540

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาความต้องการการพัฒนาอาชีพของสตรีในชุมชนแออัด เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็น สตรีอายุ 14 ปีขึ้นไปในชุมชนแออัด 3 แห่ง เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร จำนวน 200 คน ซึ่งเป็นตัวแทน ของประชากรสตรีในเขตชุมชนแออัด เขตยานนาวาทั้งหมด เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ที่สอบถามตามความต้องการ พัฒนาอาชีพ 4 ด้าน คือ ความรู้ด้านการประดิษฐ์ ความรู้ด้านการประกอบอาหาร ความรู้ด้านการเกษตรและความรู้ด้านการพาณิชย์ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษา พบว่า สตรีส่วนใหญ่ต้องการการพัฒนาอาชีพ 4 ด้านดังต่อไปนี้ คือ

1. ด้านการประดิษฐ์ ส่วนใหญ่ต้องการเรียน การปักจักร การประดิษฐ์สิ่งของจากวัสดุเหลือใช้ การประดิษฐ์ดอกไม้ การประดิษฐ์เครื่องใช้ในครัวเรือน การทำกรอบรูปและรูปภาพและการจัดดอกไม้
2. ด้านการประกอบอาหาร ส่วนใหญ่ต้องการเรียน การทำขนมหวาน การแปรรูปอาหารเครื่องดื่มจากพืชและผลไม้ต่าง ๆ การทำเค้กและขนมปัง การทำอาหารว่าง การถนอมอาหาร การแกะสลักและการจัดอาหาร
3. ด้านการเกษตร ส่วนใหญ่ต้องการเรียน การเพาะชำไม้ดอกไม้ประดับและการปลูกสวนครัวลอยฟ้า
4. ด้านการพาณิชย์ ส่วนใหญ่ต้องการเรียน งานบัญชี พิมพ์ดีดไทย - อังกฤษและเสริมสวย

สำหรับเวลาในการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาอาชีพนั้น สตรีส่วนใหญ่ต้องการเรียนในช่วงเวลาเย็นระหว่าง 17.00 - 20.00 น. ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ว่าง ส่วนวันที่ต้องการให้จัดการฝึกอบรมนั้น สตรีส่วนมากต้องการให้จัดในวันหยุด และต้องการให้มีการจัดการฝึกอบรมในชุมชน เมื่อฝึกอบรมแล้วต้องการให้มีการประเมินผล โดยการสอบปฏิบัติและได้รับวุฒิบัตร เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการฝึกอบรมด้วย

ในด้านความคิดเห็นและข้อเสนอแนะนั้น สตรีส่วนมากให้ความเห็นว่า ต้องการฝึกอาชีพเพื่อเสริมรายได้ของครอบครัวและมีข้อเสนอแนะว่า อาชีพที่ฝึกควรเป็นอาชีพง่าย ๆ สามารถนำมาทำที่บ้านได้ ใช้การลงทุนน้อย นอกจากนี้แล้วยังต้องการให้สำนักงานเขตยานนาวาหาอาชีพมารองรับและดูแลการฝึกอาชีพอย่างสม่ำเสมอ ควรฝึกอบรมให้ผู้ขายด้วยรวมถึงการสนับสนุนให้จัดตั้งกลุ่มแม่บ้านและจัดเป็นสหกรณ์ เพื่อจำหน่ายผลผลิตของสตรี

**A STUDY ON NEED FOR VOCATIONAL DEVELOPMENT OF WOMEN
IN YARN-NA-WA SLUM AREAS , BANGKOK METROPOLIS**

**AN ABSTRCT
BY
MONTIEN BOONCHUAY**

**Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Adult Education
at Srinakharinvirot University
October 1997**

This study was a survey research with the objective to analyze the needs for vocational development of women in slum areas in Yannawa District, Bangkok Metropolis. The subject of the study were 200 women 14 years of age who represented the woman population in slum areas in Yannawa District. Data collection were done by using the interview technique, asking for 4 areas of vocational development : handicrafts, cooking, agriculture and commerce. Various statistical techniques such as frequency, percentage and content analysis were used for data treatment.

Research results came out as follows :

1. As for handicrafts : embroidered needle work, making products from recycle materials, artificial flower, handicrafts for housing, picture's frame and pictures, flower arrangement, were mostly needed.
2. As for cuisine : making dessert, the preservation of food and drink from vegetables and fruits, baking cake and bread, making snack, carving and decorating food, were mostly needed.
3. As for agriculture : plant propagation and hanging garden were mostly needed.
4. As for commerce : accounting, Thai-English typing and hair dressing were mostly needed.

Moreover the most appropriated time for training would be the evening of the day in the holidays and the training should be arranged in the community. Certificate should be provided after the training where the practical type of evaluation procedure should be used at the end of the course.

The subjects had the positive views towards the vocational training. The suggestions such as setting an appropriated simple type of training and arrangements for occupation for women and an organizing of women groups and cooperation group were made.

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

ดร.เพ็ญแข ประจวบจันทึก ประธาน
(ดร.เพ็ญแข ประจวบจันทึก)

ดร. อัจฉรา สุขารมณ์ กรรมการ
(รศ. อัจฉรา สุขารมณ์)

คณะกรรมการสอบ

ดร.เพ็ญแข ประจวบจันทึก ประธาน
(ดร.เพ็ญแข ประจวบจันทึก)

ดร. อัจฉรา สุขารมณ์ กรรมการ
(รศ. อัจฉรา สุขารมณ์)

ดร. สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รศ. สุวัฒน์ วัฒนวงศ์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ดร. ศิริยุภา พูลสุวรรณ คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร. ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

วันที่ 10 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2540

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จด้วยความเรียบร้อย โดยได้รับความอนุเคราะห์ช่วยเหลือเป็นอย่างดี จาก ดร.เพ็ญแข ประจันปัจจนึก รศ.อัจฉรา สุขารมย์ ประธานและกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และ รศ.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ ซึ่งรับเป็นกรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและขอกราบขอบพระคุณทั้งสามท่านเป็นอย่างยิ่งไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร.เสาวนีย์ เลวลีย์ รศ.ดร.ปฐม นิคมานนท์ รศ.เชียรศรี วิวิธสิริ รศ.ดร.สุนทร โคตรบรรเทา อาจารย์จันทร์เพ็ญ เนียมอินทร์ อาจารย์วรรณคม คำพอ อาจารย์ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร ที่กรุณาให้คำแนะนำในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ จนสำเร็จสมบูรณ์ด้วยดี

ขอขอบพระคุณ คุณสมนึก บุญช่วย ดช.ชุนหกร บุญช่วย คุณกนกแสง ศิลปจารุ คุณสุนีย์ มหาอัมพรพฤกษ์ ที่คอยสนับสนุนช่วยเหลือและให้กำลังใจมาโดยตลอด จนกระทั่งปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

คุณค่า ความดี อันพึงมีจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบคารวะเป็นเครื่องบูชา นายกริ่ง-นางถนอม ฤทธิ์แดง ปู่-ย่า นายมณู-นางเจียน ฤทธิ์แดง พ่อ-แม่ ผู้ให้กำเนิด ญาติพี่น้องทุกคน ที่ให้โอกาสทางการศึกษา ตลอดจนครูอาจารย์ทุกท่านที่ได้กรุณาประสิทธิ์ประสาทวิชาและอบรม สั่งสอนมาโดยตลอด

มณฑิยา บุญช่วย

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับทุนสนับสนุนจาก
มูลนิธิ ศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร ประจำปีการศึกษา 2539 เป็นจำนวนเงิน 5,000 บาท
(ห้าพันบาทถ้วน) ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

1

สารบัญ

บทที่

หน้า

1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า	4
✓ นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
1 สภาพทั่วไปของเขตยานนาวา ^{เขตยานนาวา}	7
2 สภาพของชุมชนแออัดในเขตยานนาวา ^{เขตยานนาวา}	11
แผนพัฒนากรุงเทพมหานครฉบับที่ 4	18
พัฒนาการด้านการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับสตรีไทย	19
แนวคิดที่เกี่ยวกับความต้องการทางการศึกษา	20
การศึกษาสำหรับสตรีในชนบท	23
คุณภาพชีวิตความจำเป็นพื้นฐานและการยกระดับคุณภาพชีวิตของสตรี	26
นโยบายและแผนงานหลักสตรีระยะยาว	27
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	32
3 วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า	41
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	41
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	41
วิธีการสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล	42
วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล	42
การวิเคราะห์ข้อมูล	43
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	44

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	45
ตอน 1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง	45
ตอน 2 ความต้องการการพัฒนาอาชีพ	48
ตอน 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพสตรีในชุมชน	57
5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	61
สรุป	61
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	61
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	61
วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า	61
การวิเคราะห์ข้อมูล	62
ผลการศึกษาค้นคว้า	63
อภิปรายผล	71
ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ	81
ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัย	82
บรรณานุกรม	83
ภาคผนวก	89
ประวัติย่อของผู้วิจัย	95

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1 ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	42
2 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง	46
3 ความต้องการการพัฒนาอาชีพด้านการประดิษฐ์	49
4 ความต้องการการพัฒนาอาชีพด้านการประกอบอาหาร	51
5 ความต้องการการพัฒนาอาชีพด้านการเกษตร.....	53
6 ความต้องการการพัฒนาอาชีพด้านการพาณิชย์	54
7 ข้อมูลด้านความต้องการช่วงเวลาในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพ.....	55
8 ข้อมูลด้านความต้องการวันที่ต้องการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพ	56
9 ข้อมูลด้านความต้องการสถานที่ในการฝึกอบรมอาชีพในชุมชน	57
10 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพ	58

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สถานการณ์ในปัจจุบันโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมของไทยได้เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้สตรีต้องเข้ามามีบทบาทมากขึ้น ทั้งด้านครอบครัว บทบาททางสังคมและบทบาททางเศรษฐกิจ ในบทบาททางด้านครอบครัวนั้น สตรีต้องทำหน้าที่ในฐานะภรรยาและแม่บ้าน ในฐานะภรรยาต้องเป็นผู้คิดและร่วมทุกข์ร่วมสุขกับสามี ในฐานะแม่บ้านต้องเป็นผู้บริหารงานในบ้านทั้งหมด เลี้ยงดูบุตรให้เป็นพลเมืองดี สร้างสิ่งแวดล้อมในบ้านให้น่าอยู่อาศัย โน้มน้าวชักจูงใจสามี บุตรและสมาชิกในครอบครัวให้ยอมรับในสิ่งใหม่ ๆ ต่างจากสตรีในอดีต ซึ่งมักเป็นเพียงผู้ร่วมออกความคิดเห็นเท่านั้น (สมศรี กันธมาลา. 2529 : 22) ในปัจจุบันสตรีมีบทบาททางสังคมมากกว่าสตรีในอดีต โดยเฉพาะการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาดังที่ ไสว พรหมณี (2529 : 17) ให้ความเห็นว่า กิจกรรมการพัฒนานี้จะประสบผลสำเร็จและดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องมักจะมีสตรีเข้าร่วมเป็นแกนนำหรือสนับสนุนอยู่เบื้องหลังด้วยเสมอ บทบาททางเศรษฐกิจและชีวิตแบบสมัยใหม่ที่เป็นผลจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและวิชาการแขนงต่าง ๆ ทำให้สตรีต้องเข้ามามีบทบาทในการหารายได้เพิ่มให้แก่ครอบครัว โดยออกไปหางานทำนอกบ้านเพื่อช่วยเหลือครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งสตรีที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจต่ำและปานกลาง (คณะทำงานวางแผนพัฒนาสตรีระยะยาว. 2526 : 1)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว สตรีจึงจำเป็นที่จะต้องมีโอกาสได้พัฒนาความรู้ ความสามารถในการด้านต่าง ๆ เพื่อให้มีความสามารถและสามารถปรับตัวให้ทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจและอาชีพที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วดังที่ จุฑา มะลาตวง.(2532 : 2) กล่าวว่าสตรีเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญในการพัฒนาประเทศไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าบุรุษ จึงเป็นเป้าหมายที่ละเลยไม่ได้ จำเป็นจะต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วนและต่อเนื่อง ทั้งทางด้านการศึกษา การประกอบอาชีพและความรู้ทั่วไป อันจะเป็นประโยชน์ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งในปัจจุบันโอกาสทางการศึกษาได้เปิดกว้างขึ้น นอกเหนือจากการศึกษาในระบบโรงเรียนเพื่อให้ได้รูปแบบและวิธีการที่ดีในการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพของสตรี รัฐจึงได้จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนขึ้น เพื่อให้การบริการทางการศึกษาแก่ผู้พลาดโอกาสทางการศึกษาในระบบโรงเรียน

สำหรับกลุ่มสตรีในชุมชนแออัดซึ่งเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัวด้วยส่วนหนึ่ง เนื่องจากครอบครัวมีรายได้น้อยไม่เพียงพอต่อการยังชีพ นอกจากนั้นสตรีเหล่านี้มีระดับการศึกษาต่ำ ส่วนมากมีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพการเกษตรมาจากชนบท ไม่มีความรู้ ความชำนาญ เฉพาะที่จะประกอบอาชีพที่เป็นหลักได้จึงทำงานโดยการรับจ้างซึ่งมีรายได้น้อย เป็นผลทำให้ประสบความยากจนแร้นแค้น ซึ่งส่งผลมายังบุคคลในครอบครัวด้วย โดยสภาพที่แท้จริงแล้วสตรีเหล่านี้ มีศักยภาพสามารถจะประกอบอาชีพที่ดีได้ หากได้รับการส่งเสริมเช่น การเข้ารับการฝึกอบรมด้านอาชีพจนสามารถประกอบอาชีพได้ด้วยตนเอง ซึ่งหากเป็นได้เช่นนี้จะช่วยยกระดับความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น และยังมีผลต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นด้วย

ฝ่ายพัฒนาชุมชน สำนักงานเขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร (บรรยายสรุปสำนักงานเขตยานนาวา. 2538 : 10) มีจุดมุ่งหมายสำคัญที่จะยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ โดยหลักการสำคัญที่นำมาใช้ในการปฏิบัติงานคือ การมุ่งเน้นให้เกิดผลสำเร็จต่อเนื่องในระยะยาว ด้วยการส่งเสริมการพัฒนาประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ ให้มีศักยภาพที่เข้มแข็งภายใต้แนวคิดการพึ่งพาตนเอง โดยมุ่งเน้นการพัฒนาให้ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม อารมณ์และคุณภาพชีวิต ซึ่งกลุ่มสำคัญในการพัฒนาคือ กลุ่มสตรี เยาวชนและผู้นำชุมชน โดยมีนโยบายจัดโครงการทั้งระยะยาวและระยะสั้น เพื่อมุ่งแก้ปัญหาในด้านเศรษฐกิจเพื่อให้ประชาชนในชุมชนมีรายได้และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าเก่า ซึ่งในที่นี้ขอยกหน้าที่เฉพาะหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมอาชีพ คือ

1. วางแผน ประสานงาน กำหนดนโยบาย การฝึกอบรมแบบครบวงจร
2. ส่งเสริมให้มีการฝึกอบรม เพื่อประกอบอาชีพอิสระ
3. จัดให้มีการทำแผนระยะยาวเพื่อกำหนดแนวทางการผลิตกำลังคนให้สนอง

ความต้องการของตลาดแรงงาน

4. จัดฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้น ตามความเหมาะสม แก่ประชาชนทั่วไป ผู้มีรายได้
น้อยผู้ด้อยโอกาส ผู้ว่างงานและผู้ต้องการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เขต
ยานนาวา หรือบริเวณใกล้เคียงในชุมชนแออัด
5. สนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มอาชีพขึ้นในชุมชนแออัด
6. สนับสนุนการเพิ่มผลผลิตของกลุ่มอาชีพต่างๆ โดยการเผยแพร่ความรู้ เทคโนโลยี
ทันสมัย อันเป็นการยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของประชาชน
7. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ด้านการฝึกอบรม ส่งเสริมอาชีพและแนะนำ
การประกอบอาชีพต่างๆ แก่ประชาชนผู้อพยพเข้ามาอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร

ฝ่ายพัฒนาชุมชน สำนักงานเขตยานนาวา ได้จัดตั้งศูนย์ประสานงานและส่งเสริมอาชีพ ขึ้น ในปี 2536 จัดโครงการส่งเสริมอาชีพพระยะสันเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง ให้แก่ประชาชน ได้แก่ จัดสอนอาชีพตัดเย็บเสื้อผ้า การเย็บจักรอุตสาหกรรม การประกอบอาหาร การประดิษฐ์วัสดุเหลือใช้ การประดิษฐ์ดอกไม้ วิชาชีพเสริมสวย การซ่อมวิทยุ โทรทัศน์ ให้กับกลุ่มสตรีและผู้ว่างงาน (บรรยายสรุป สำนักงานเขตยานนาวา. 2538 : 10)

อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีการศึกษา ผลของโครงการนี้อย่างเป็นทางการ จึงไม่มีข้อมูลที่จะบอกได้ว่า การจัดการฝึกอบรมดังกล่าวข้างต้น ประสบผลสำเร็จหรือไม่ อย่างไรและสามารถส่งเสริมอาชีพของกลุ่มสตรีได้หรือไม่

การพัฒนากลุ่มสตรีในชุมชนแออัดเป็นเป้าหมายสำคัญของฝ่ายพัฒนาชุมชนสำนักงานเขตยานนาวา เนื่องจากมีสตรีในชุมชนอยู่จำนวนประมาณ 7,733 คน จาก 30 ชุมชน (บรรยายสรุป สำนักงานเขตยานนาวา. 2538 : 11) ซึ่งนับเป็นจำนวนสูง สตรีเหล่านี้เป็นกำลังสำคัญของครอบครัวในเรื่องรายได้ ฝ่ายพัฒนาชุมชน สำนักงานเขตยานนาวา จึงมีนโยบายที่จะส่งเสริมอาชีพให้กับสตรีเหล่านี้เพื่อยกระดับความเป็นอยู่ครอบครัวให้ดีขึ้น

การจัดส่งเสริมอาชีพตามนโยบายของสำนักงานเขตยานนาวา จะทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีข้อมูลเบื้องต้น ที่จะเป็แนวทางได้ว่ากลุ่มสตรีเหล่านี้ต้องการพัฒนาอาชีพอะไรบ้างและอย่างไร ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความต้องการการพัฒนาอาชีพของสตรีในชุมชนแออัด เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ในลักษณะดังกล่าวนี้ เพื่อจะได้นำข้อมูลมาใช้ในการจัดการพัฒนาอาชีพได้ต่อไป โดยศึกษาจากกลุ่มสตรีซึ่งอยู่ในชุมชนแออัดจำนวน 3 แห่ง จากจำนวนชุมชนในเขตยานนาวา ทั้งหมด 30 แห่ง ซึ่งข้อมูลที่ได้รับในครั้งนี้คาดว่าจะเป็ประโยชน์อย่างยิ่งของฝ่ายพัฒนาชุมชน สำนักงานเขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ในอันที่จะดำเนินการพัฒนาอาชีพสตรีในชุมชนแออัดที่ได้รับผิดชอบอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า (aiming)

1. เพื่อศึกษาความต้องการการพัฒนาอาชีพของสตรีในชุมชนแออัดเขตยานนาวา 4 ด้าน คือ งานด้านการประดิษฐ์ งานด้านการประกอบอาหาร งานด้านการเกษตร และงานด้านการพาณิชย์
2. เพื่อรวบรวมความคิดเห็นของสตรีในชุมชนแออัดเขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพของสตรี

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ในการดำเนินงานของ ฝ่ายพัฒนาชุมชนของสำนักงานเขตยานนาวาและฝ่ายพัฒนาชุมชนของสำนักงานเขตอื่น ในกรุงเทพมหานคร ในอันที่จะใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อการพิจารณาการวางแผนทางการปฏิบัติงาน และการจัดบริการทางการพัฒนาอาชีพ ให้สอดคล้องกับความต้องการของสตรีในท้องที่ต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

1. ประชากร

ประชากรในการศึกษาค้นคว้าได้แก่ สตรีอายุ 14 ปีขึ้นไป ในชุมชน 30 แห่ง ในพื้นที่ เขตยานนาวา แต่ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เลือกมาเป็นตัวแทนในการศึกษา 3 ชุมชนเท่านั้น ได้แก่ ชุมชน ร่วมพัฒนาเชื้อเพลิง 2 ชุมชนวัดช่องลม ชุมชนโรงสี ซึ่งเป็นชุมชนแออัด ซึ่งก่อตั้งมาเป็นเวลานาน คราวเรือนอยู่คงที่ ไม่มีการเคลื่อนย้ายเข้าออกและครัวเรือนส่วนมากมีบ้านเลขที่แล้ว ส่วนชุมชนอื่น ที่อยู่ลักษณะคงที่นอกเหนือจากนี้ก็มิได้อยู่บ้างแต่ไม่นำมาใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ เนื่องจากชุมชน ดังกล่าวครัวเรือนไม่มีบ้านเลขที่เป็นส่วนมากไม่เหมือนกับ 3 ชุมชนข้างต้น ประชากรสตรี 3 ชุมชนซึ่งเป็นตัวแทนมีจำนวน 1,004 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้มาโดยการสุ่มมาจาก 20% ของกลุ่มประชากร สตรีใน 3 ชุมชน ข้างต้นได้กลุ่มตัวอย่างเพื่อการศึกษา 200 คน แบ่งเป็นชุมชนร่วมพัฒนาเชื้อเพลิง 2 จำนวน 90 คน ชุมชนวัดช่องลมจำนวน 63 คน ชุมชนโรงสีจำนวน 47 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

3.1 อายุ

- 1) 14 - 26 ปี
- 2) 27 - 39 ปี
- 3) 40 ปีขึ้นไป

3.2 สถานภาพสมรส

- 1) โสด
- 2) สมรส
- 3) หม้าย, หย่า, แยกกันอยู่

3.3 ระดับการศึกษา

- 1) ต่ำกว่าประถมศึกษา
- 2) ตั้งแต่ประถมศึกษาขึ้นไป

3.4 สถานภาพด้านอาชีพ

- 1) ค้าขาย (เจ้าของร้าน, หาบเร่ ฯลฯ)
- 2) รับจ้าง (รับจ้างในโรงงาน, บริษัท, รับจ้างทั่วไปที่มีเงินเดือนประจำ)
- 3) แม่บ้าน

3.5 ขนาดของครอบครัว

- 1) ต่ำกว่า 5 คน
- 2) 5 คนขึ้นไป

3.6 ความต้องการการพัฒนาอาชีพแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ

- 1) งานด้านการประดิษฐ์
- 2) งานด้านการประกอบอาหาร
- 3) งานด้านการเกษตร
- 4) งานด้านการพาณิชย์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ชุมชนแออัด หมายถึง พื้นที่อยู่อาศัยที่มีอาคารหนาแน่น ไร้ระเบียบ ขาดทฤษฎีหรือมาตรฐานอยู่อาศัยอย่างแออัด มีสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสม อันอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้อยู่อาศัยและเป็นชุมชนที่มีปัญหาทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม

2. ชุมชนแออัดเขตยานนาวา หมายถึง แหล่งที่อยู่อาศัยที่ประชาชนปลูกสร้างอยู่กันอย่างหนาแน่นและมีความเป็นอยู่แออัดในพื้นที่เขตยานนาวา ซึ่งมีจำนวน 30 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนข้างซอยพัฒนาการ 1 ชุมชนคลองขวาง ชุมชนซอยสวรรค์สุข ชุมชนบัวหลวง ชุมชนปรีชา 1 ชุมชนร่วมพัฒนาวัดช่องนนทรี ชุมชนวัดคลองภูมิ ชุมชนวัดช่องลม ชุมชนวัดดอกไม้ ชุมชนเศตะพราหมณ์ ชุมชนโสณมัยอร่ามดวง ชุมชนปากคลองช่องนนทรี ชุมชนคลองแฝด ชุมชนศาลเท็กซ์ ชุมชนซอยงามอุทิศ ชุมชนซอยประสาทสุข ชุมชนปากคลองวัดดอกไม้ ชุมชนปากคลองสวน ชุมชนวัดคลองใหม่ ชุมชนหลังวัดดอกไม้ ชุมชนเชื้อเพลิงพัฒนา ชุมชนเย็นอากาศ 2 ชุมชนร่วมพัฒนาเชื้อเพลิง 2 ชุมชนคลองเสาดิน ชุมชนเจ้าพระยา ชุมชนจตุรมิตร ชุมชนโรงสี ชุมชนหลังป้อมเอสโซ่ ชุมชนสามัคคีรวมใจ ชุมชนคลองสวน

3. สตรีในชุมชนแออัดเขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร หมายถึง สตรีที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนแออัดเขตยานนาวา 3 แห่ง คือชุมชนร่วมพัฒนาเชื้อเพลิง 2 ชุมชนวัดช่องลม ชุมชนโรงสี ซึ่งถือว่าเป็นตัวแทนของชุมชนแออัดของเขตยานนาวา มีอายุตั้งแต่ 14 ปีขึ้นไป ถึง 60 ปี หรือสูงกว่า ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยครั้งนี้ ส่วนใหญ่เป็นสตรีที่ย้ายมาจากเขตชนบท และส่วนภูมิภาคต่าง ๆ ส่วนมากประกอบอาชีพเพื่อหารายได้เสริมให้แก่ครอบครัว มีบางส่วนที่รับบริการจากศูนย์ประสานงานและส่งเสริมอาชีพ สำนักงานเขตยานนาวา บางส่วนก็ไม่ได้รับบริการ

4. ความต้องการพัฒนาอาชีพ หมายถึง ความต้องการความรู้และการฝึกอบรมประเภทต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความสามารถในการประกอบอาชีพ เพื่อนำไปประกอบอาชีพเลี้ยงตนได้ ความรู้ในการจัดอบรมดังกล่าว แบ่งเป็น 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

1) ความรู้และทักษะในด้านการประดิษฐ์ ได้แก่ การตัดเย็บเสื้อผ้า การปักจักร การทอผ้า การประดิษฐ์ดอกไม้ การประดิษฐ์สิ่งของจากวัสดุเหลือใช้ การประดิษฐ์เครื่องใช้ในครัวเรือน การประดิษฐ์ของเล่น การจักสาน การประดิษฐ์เครื่องหวาย การทำกรอบรูปและรูปภาพการจัดดอกไม้และการพันดั่ง

2) ความรู้และทักษะในด้านการประกอบอาหาร ได้แก่ การทำขนมหวาน การทำอาหารว่าง การถนอมอาหาร การทำเค้ก และขนมปัง การแปรรูปอาหารและเครื่องดื่มจากพืชและผลไม้ประเภทต่าง ๆ การแกะสลักและการจัดอาหาร

3) ความรู้และทักษะในด้านการเกษตร ได้แก่ การเพาะชำไม้ดอกไม้ประดับ การจัดตู้ปลา การเพาะพันธุ์ปลาและการปลูกสวนครัวลอยฟ้า

4) ความรู้และทักษะในด้านการพาณิชย์ ได้แก่ งานบัญชี พิมพ์ดีดไทย-อังกฤษ ซ่อมวิทยุโทรทัศน์ เสริมสวย การประกอบและติดตั้งอุปกรณ์ไฟฟ้า โดยมีรูปแบบกิจกรรมที่มีหลายลักษณะ อาจเป็นการเรียนที่เป็นชั้นเรียน จัดสอนระยะสั้น ตามความต้องการของกลุ่มและมีการประเมินผลการเรียน หรือสนับสนุนให้ผู้เรียนหาภาระงานที่ตนเองสนใจ เช่น การให้ข่าวสารข้อมูลใหม่ ๆ เกี่ยวกับงานที่ทำอยู่ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในงานของตนได้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คือ สภาพทั่วไปของเขตยานนาวา สภาพของชุมชนแออัดในเขตยานนาวา แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2534 - 2539) พัฒนาการด้านการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับสตรีไทย แนวความคิดเกี่ยวกับความต้องการทางการศึกษา การศึกษาสำหรับสตรีในชนบท คุณภาพชีวิตความจำเป็นพื้นฐานและการยกระดับคุณภาพชีวิตของสตรี นโยบายและแผนงานหลักสตรีระยะยาวและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

สภาพทั่วไปของเขตยานนาวา

สำนักงานเขตยานนาวา เป็นหน่วยงานราชการ เพื่อการบริหารงานของกรุงเทพมหานคร นอกจากจะมีเจ้าหน้าที่เป็นหน่วยงานในการบริการด้านต่าง ๆ แก่ประชาชนและเข้าถึงประชาชนให้มากที่สุดแล้วยังมีหน้าที่เป็นหน่วยสนับสนุนเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียน ตามแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 4 (สำนักนโยบายและแผน กรุงเทพมหานคร. 2534 : 93)

ประวัติความเป็นมา

เดิมเขตยานนาวา มีชื่อเรียกว่า บ้านทวาย เนื่องจากมีชนชาติทวายอยู่อาศัยเป็นจำนวนมาก ตามประวัติหมู่บ้านชาวทวายที่อาศัยอยู่ได้นำกระบือมาเลี้ยง เพื่อซื้อขายแลกเปลี่ยนกันเป็นประจำและจำนวนมาก จึงเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า บ้านคอกควาย นอกจากนี้ในหมู่บ้านนี้ยังมีวัดอยู่วัดหนึ่งชื่อ วัดดอนควาย (ปัจจุบันคือวัดยานนาวา) ซึ่งวัดดอนควายนี้มีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นวัดคอกกระบือ ในรัชกาลที่ 3 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ปฏิสังขรณ์ขึ้นใหม่พร้อมกับสร้างพระเจดีย์เพิ่มขึ้น โดยสร้างฐานเป็นเรือสำเภาจีนขนาดเท่าของจริง และขนานนามพระอารามใหม่ว่า วัดยานนาวา ครั้นถึงรัชกาลที่ 5 กระทรวงมหาดไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองตั้งเป็นอำเภอขนานนามว่า อำเภอบ้านทวาย แต่ได้พิจารณาเห็นว่าบ้านทวายเป็นภาษาต่างดาว ควรเปลี่ยนชื่อเสียใหม่เป็นอำเภอยานนาวา

เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2511 ย้ายที่ทำการอำเภอมาตั้งที่บริเวณตึกโรงฆ่าสัตว์ ถนนตก (โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ในปัจจุบัน)

เมื่อ พ.ศ. 2515 เปลี่ยนชื่อเรียกว่าเขตยานนาวา ตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 335 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515

พ.ศ. 2521 ประกาศกรุงเทพมหานคร จัดตั้งที่ทำการแขวงยานนาวา เพื่อประโยชน์ในการปกครองและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน โดยมีเขตรับผิดชอบตามเขตตำบลยานนาวาเดิมทั้งหมด ตั้งทำการอยู่ริมถนนสาทรใต้

พ.ศ. 2529 เมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ ได้ย้ายที่ทำการมาอยู่ที่ ถนนนนทรี แขวงช่องนนทรี มีอาคาร 4 หลัง เป็นตึก 4 ชั้น 1 หลัง ตึก 2 ชั้น 3 หลัง

พ.ศ. 2532 กรุงเทพมหานคร มีนโยบายแบ่งพื้นที่เขตใหม่ จากเดิม 24 เขต เพิ่มเป็น 38 เขต เขตยานนาวา จึงได้แบ่งพื้นที่ใหม่เป็น 3 เขต คือ

1. สำนักงานเขตยานนาวา รับผิดชอบพื้นที่แขวงช่องนนทรี และแขวงบางโพงพาง ตั้งอยู่ที่ ถนนนนทรี แขวงช่องนนทรี
2. สำนักงานเขตยานนาวา สาขา 1 (สำนักงานเขตสาทรในปัจจุบัน) รับผิดชอบพื้นที่แขวงยานนาวา แขวงทุ่งวัดดอน และแขวงทุ่งมหาเมฆ ตั้งอยู่ที่ ซอยเซ็นต์หลุย 3 ถนนสาทร แขวงยานนาวา
3. สำนักงานเขตยานนาวา สาขา 2 (สำนักงานเขตบางคอแหลมในปัจจุบัน) รับผิดชอบพื้นที่แขวงบางคอแหลม แขวงวัดพระยาไกร และแขวงบางโคล่ ตั้งอยู่ที่ ริมถนนพระราม 3 แขวงบางคอแหลม

ที่ตั้งและอาณาเขต

เขตยานนาวาจัดเป็นเขตขนาดกลางของกรุงเทพมหานคร ตามที่ระบุไว้ในผังเมืองสำนักปัดกรุงเทพมหานคร มีพื้นที่ทั้งสิ้น 16.662 ตารางกิโลเมตร ตั้งอยู่ทางใต้ของตอนกลางกรุงเทพฯ โดยมีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ จุดเขตสารธร

ทิศใต้ จุดแม่น้ำเจ้าพระยา

ทิศตะวันออก จุดเขตคลองเตยและแม่น้ำเจ้าพระยา

ทิศตะวันตก จุดเขตบางคอแหลม

สภาพทางการปกครอง

ก. การปกครองท้องที่ แบ่งพื้นที่ออกเป็น 2 แขวงด้วยกันคือ แขวงช่องนนทรี และแขวงบางโพงพาง

ข. การบริหารราชการภายในเขต อยู่ในความรับผิดชอบของผู้อำนวยการเขตยานนาวา และมีผู้ช่วยผู้อำนวยการเขต เป็นผู้ช่วยในการปฏิบัติราชการตามที่ผู้อำนวยการเขตมอบหมาย ในเขตยานนาวาแบ่งฝ่ายออกเป็น 10 ฝ่าย คือ ฝ่ายปกครอง ฝ่ายทะเบียน ฝ่ายโยธา ฝ่ายรักษาความสะอาด ฝ่ายอนามัย ฝ่ายศึกษาธิการ ฝ่ายการคลัง ฝ่ายรายได้ ฝ่ายเทศกิจ และฝ่ายพัฒนาชุมชน

ฝ่ายพัฒนาชุมชน

รับผิดชอบเกี่ยวกับการดำเนินการสำรวจข้อมูลชุมชนเบื้องต้น และจัดทำแผนพัฒนาชุมชนในเขต สนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มของประชาชนเพื่อประโยชน์ของทางราชการ พร้อมทั้งให้คำแนะนำฝึกอบรมประชาชน รวมทั้งการส่งเสริมอาชีพของประชาชนตลอดจนอำนวยความสะดวก และประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน (บรรยายสรุปสำนักงาน เขตยานนาวา. 2538 : 1-3)

ฝ่ายพัฒนาชุมชน สำนักงานเขตยานนาวา อยู่ที่ชั้น 2 อาคาร 2 ของสำนักงานเขตฯ มีบุคลากรทั้งหมด 13 อัตรา รับผิดชอบชุมชนในพื้นที่เขตฯ 2 แขวง คือแขวงช่องนนทรี และ แขวงบางโพงพาง มีจำนวนชุมชน 30 ชุมชน ซึ่งเป็นชุมชนแออัด

หน้าที่รับผิดชอบในส่วนของการส่งเสริมอาชีพ

1. การส่งเสริมอาชีพของประชาชนในชุมชน เช่น หัตถกรรม เกษตรกรรม อุตสาหกรรมในครัวเรือน ศิลปกรรม คหกรรมและพาณิชยกรรม เป็นต้น

2. การประสานงานจัดหาแหล่งจำหน่ายผลผลิต อันเกิดจากอาชีพของชุมชนที่ส่งเสริม
3. การส่งเสริมและประสานงานเกี่ยวกับการจัดตั้งกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในชุมชน
4. การส่งเสริมการสร้างรายได้ การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ การพัฒนาสิ่งแวดล้อมให้แก่เยาวชนสตรี และผู้ว่างงานในชุมชน
5. จัดการฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้น

ด้านการบริหารงานในฝ่ายพัฒนาชุมชน

สำนักงานเขตยานนาวา ในปัจจุบัน มีประชากรจำนวน 107,483 คน (สถิติจากฝ่ายทะเบียน เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร เดือนมิถุนายน 2539) จัดเป็นพื้นที่ที่มีชุมชนหนาแน่น มีอาคารพาณิชย์เป็นจำนวนมาก ตลอดเส้นทางถนนพระราม 3 มีโรงงานอุตสาหกรรม ตึกสูง บริษัทที่ผลิตสินค้าผลิส่งจำหน่ายมีตั้งแต่สินค้าเครื่องใช้ประจำวัน เสื้อผ้าสำเร็จรูป เครื่องหนัง ชุดอุปกรณ์กีฬา ผ้าไหมไทย ซึ่งสินค้าเหล่านี้ทำรายได้เข้าประเทศปีละกว่า 10,000 ล้านบาท เขตยานนาวาจึงมีความสำคัญทางเศรษฐกิจแหล่งหนึ่ง

จากเหตุผลที่มีโรงงานอุตสาหกรรม บริษัทผลิตสินค้ามากมาย ทำให้ประชาชนหลังไหลเข้ามาอยู่ในพื้นที่จนกลายเป็นชุมชนแออัดทั้งที่เข้ามาเช่าที่ดินของเอกชน ที่ดินของทางราชการ และบุกรุกที่สาธารณะ ที่เอกชน ซึ่งเป็นภาระอันหนักหน่วงของเขตฯ ที่จะต้องดูแลปรับปรุงชุมชนเหล่านี้เพื่อพัฒนาให้ดีขึ้นทั้งด้านกายภาพ สังคม การศึกษา การปกครอง ด้านเศรษฐกิจ สุขภาพอนามัย สิ่งแวดล้อม จัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น สนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มของประชาชน แสวงหาผู้นำชุมชนเพื่อช่วยเหลือทางราชการในการจัดระเบียบและพัฒนาให้ประชาชนสนใจในการพัฒนาชุมชนและที่อยู่อาศัยของตนเอง พร้อมทั้งส่งเสริมการมีรายได้ให้กับประชาชนที่ว่างงาน โดยการให้การศึกษาด้านอาชีพ ซึ่งเป็นการให้การศึกษาในระบบโรงเรียน ซึ่งในขณะนี้ชุมชนแออัดที่ต้องดูแล จำนวน 30 ชุมชน มีประชากรจำนวน 20,620 คน การดูแลความเป็นอยู่ตลอดจนการพัฒนาชุมชนเหล่านี้ เป็นหน้าที่ของฝ่าย พัฒนาชุมชน (บรรยายสรุป สำนักงานเขตยานนาวา. 2538 : 3-4)

สภาพทางการศึกษา การจัดการศึกษาของเขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร มีทั้งการศึกษาในระบบและนอกระบบโรงเรียน การศึกษาในระบบมีสถานศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลถึง

อนุปริญญา แต่การศึกษาต่อในระดับประถมศึกษาสู่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย
 สู่ระดับ ปวช. และ ปวส. ยังอยู่ในอัตราต่ำ (บรรยายสรุปฝ่ายศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตยานนาวา.
 2538 : 5 - 6) ในด้านการศึกษานอกโรงเรียน มีวัตถุประสงค์ที่จะจัดการศึกษาหรือพัฒนาคุณ
 ภาพชีวิตของประชาชนให้มีพื้นฐานในการดำรงชีวิตให้ได้รับข่าวสารข้อมูลที่ทันเหตุการณ์และให้มี
 โอกาสเพิ่มพูนความรู้และทักษะอาชีพ เพื่อไปปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ทั้งส่วนบุคคลและสังคม

สภาพของชุมชนแออัดในเขตยานนาวา

สภาพของชุมชนแออัดในเขตยานนาวามีลักษณะดังนี้ คือ (บรรยายสรุปสำนักงานเขต
 ยานนาวา. 2538 : 8)

1. สภาพของสิ่งก่อสร้างซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัยต่ำกว่าระดับมาตรฐาน ไม่ได้รับการเอาใจใส่
 ในการก่อสร้าง ชนิดและสภาพของวัสดุที่ใช้ส่วนใหญ่จะเป็นวัสดุที่มีสภาพใช้แล้วและต่ำกว่า
 มาตรฐานที่จะนำมาก่อสร้างเป็นที่อยู่อาศัย โครงสร้างของครอบครัวหนึ่ง ๆ จะมีสมาชิกอยู่กัน
 อย่างหนาแน่นในห้องพักอาศัยที่มีเพียง 1 ห้อง ที่ใช้ทำกิจกรรมทุก ๆ อย่างในการดำรงชีวิต
 กลุ่มผู้อยู่อาศัยส่วนใหญ่ในชุมชนแออัด เป็นผู้มีรายได้ค่อนข้างต่ำและมีที่อยู่อาศัยที่ต่ำกว่ามาตรฐาน
 ตลอดจนขาดโอกาสที่จะได้รับบริการขั้นพื้นฐาน

2. สิ่งที่ปรากฏทางด้านกายภาพ สภาพแวดล้อม และการครอบครองที่ดิน สภาพความ
 แออัดหรือการตั้งบ้านเรือนที่อยู่อาศัยในแต่ละหลัง สิ่งที่เป็นสาธารณูปโภคของผู้อยู่อาศัย ถนน
 ทางเดินเท้า ทางระบายน้ำ ประปา ไฟฟ้า ขาดลักษณะทางด้านสุขาภิบาล เช่น มีน้ำขังตลอดปี
 ปราศจากการระบายน้ำ สาธารณูปโภคต่าง ๆ ไม่เพียงพอต่อความต้องการหรือขาดแคลน
 ตลอดจนขาดสาธารณูปการที่จำเป็นต่อชีวิตความเป็นอยู่ที่มีคุณภาพสำหรับการครอบครองที่ดิน
 ในชุมชนแออัดและชุมชนชานเมืองผู้อยู่อาศัยส่วนใหญ่จะเป็นผู้เช่า หรือผู้บุกรุก

นอกจากที่กล่าวมาแล้วนั้น การครอบครองที่ดินเป็นไปโดยถูกต้องตามกฎหมาย เช่น เช่า
 ที่ดินจากเจ้าของทั้งที่เป็นเอกชนหรือหน่วยงานราชการแต่เป็นบริเวณที่ไม่ได้รับความสนใจจาก
 เจ้าของที่ดินเท่าที่ควรหรือมีเงื่อนไขการครอบครองไม่แน่นอน ส่วนตัวบ้านผู้อยู่อาศัยปลูกเองหรือเช่า
 จากผู้อื่น ความไม่แน่นอนและผู้อยู่อาศัยเองก็ยากจน จึงขาดการเอาใจใส่ในการปรับปรุงที่อยู่
 อาศัย

3. สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม เนื่องจากผู้อยู่อาศัยในชุมชนแออัดเป็นผู้ขาดโอกาสด้านต่าง ๆ มีสภาพการทำงานในลักษณะไม่ถาวร มีอัตราว่างงานและทำงานไม่เต็มอัตราปริมาณสูงเมื่อฐานะทางเศรษฐกิจเป็นเช่นนี้ ที่พักอาศัยจะมีสภาพเป็นเช่นโดยย่ำแย่ขึ้นอยู่กับการขายได้ และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวนั้น ดังนั้น การที่จะหาที่พักอาศัยที่ดีกว่าที่จะหาได้ในบริเวณชุมชนแออัดย่อมเป็นไปได้ยาก จากปัญหาทางเศรษฐกิจย่อมจะต้องมีผลกระทบถึงทางด้านสังคมด้วย กล่าวคือ ปัญหาสังคมในแหล่งนี้มีอัตราสูงกว่าบริเวณอื่น ๆ เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาวัยรุ่น ปัญหาโสเภณี ปัญหาอาชญากรรม นอกจากนี้บริการทางสังคมยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้อยู่อาศัยหรือจะมีอยู่บ้างก็ไม่เพียงพอ ผู้อยู่อาศัยไม่รู้แหล่งให้ความช่วยเหลือไม่สามารถจัดหามาเพื่อตอบสนองความต้องการของตนได้

4. สภาพของประชาชนซึ่งเป็นผู้อยู่อาศัย ผู้อยู่อาศัยในชุมชนแออัดของเขตยานนาวาส่วนใหญ่มักจะเป็นผู้อพยพมาจากแหล่งอื่นเพื่อลี้ภัยหรือเพื่อหาแหล่งทำมาหากินใหม่ ผู้อยู่อาศัยในบริเวณนี้อาจจะมาจากชนบทเพื่อมาหางานทำในเมือง หรืออาจจะโยกย้ายจากบริเวณอื่นในเมืองเองมาสู่แหล่งนี้เพราะใกล้ที่ประกอบอาชีพก็ได้ การอพยพเคลื่อนย้ายเข้ามาเพื่อหางานทำและเข้ามาอยู่ใน “ชุมชน” ไม่ได้ทำให้ชีวิตดีกว่าดังที่ได้คาดหวังไว้ เพราะสภาพเศรษฐกิจและสังคมในเมืองนั้นมีความแตกต่างกว่าชนบทอย่างมาก และมีส่วนทำให้ชีวิตต้องดิ้นรนมากกว่าเดิม ซึ่งทำให้เกิดการขัดกันในการที่จะปรับปรุงคุณภาพชีวิตของตนเองตามที่พึงประสงค์ ดังนั้น จึงมีผลต่อวงจรชีวิตอันเป็นวงจรที่ทำให้ชีวิตคนใน “ชุมชน” ส่วนใหญ่ต่ำลงทุกที ชุมชนแออัดจึงเป็น “แหล่งแห่งความสิ้นหวัง” (Slum of Despair) เพราะไม่อาจดันให้หลุดไปจากชุมชนแออัดได้และปัญหาที่ต้องเผชิญนับวันแต่จะพอกพูนขึ้นทุกที

ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนแออัด 3 ชุมชน ซึ่งเป็นชุมชนที่อยู่ในการวิจัยครั้งนี้มีลักษณะดังต่อไปนี้

ชุมชนร่วมพัฒนาเชื้อเพลิง 2

ประวัติความเป็นมา

พื้นที่ที่เป็นชุมชนร่วมพัฒนาเชื้อเพลิง 2 ประกอบไปด้วยส่วนหนึ่งที่เป็นของตนเองซึ่งอยู่ตามแนวพระราม 3 ปัจจุบัน และพื้นที่ว่างเปล่าของกรมธนารักษ์และการรถไฟแห่งประเทศไทย โดยมีคนปลูกบ้านพักอาศัยอยู่ประมาณ 3-4 หลัง ส่วนมากทำงานรับจ้างอยู่บริเวณใกล้เคียง

เช่นลูกจ้างคลังน้ำมันหรือไม้ก็เป็นกรรมกรขึ้นลงสิ่งของจากรถไฟ ต่อมาประมาณปี พ.ศ. 2515 การรถไฟแห่งประเทศไทยได้สร้างบ้านพักให้กับพนักงานคนงานการรถไฟในพื้นที่ดังกล่าว จึงมีคนเข้าอยู่อาศัยเพิ่มมากขึ้น ส่วนมากเป็นคนงานซ่อมบำรุงทางรถไฟ ซึ่งหากปลดเกษียณหรือลาออกจากงานก็ต้องย้ายออกจากบ้านพัก จึงทำให้มีการจับจองที่ว่างที่เหลือเพื่อปลูกบ้านพักอาศัยเป็นของตนเอง อีกทั้งมีการชักจูงญาติพี่น้องเข้ามาจับจองพื้นที่เข้าอยู่อาศัยมากขึ้นในปี 2528 ได้มีการเปิดชุมชนอย่างเป็นทางการโดยการสนับสนุนของทบวงมหาวิทยาลัยและพรรคการเมือง ชาวชุมชนพร้อมในกันเลือก นางสาวเวียน ทศนาคม เป็นประธานชุมชนในครั้งนั้น ซึ่งเป็นประธานคนแรก

สภาพทั่วไป

ชุมชนร่วมพัฒนาเชื้อเพลิง 2 มีสภาพเป็นที่ลุ่มมีน้ำท่วมขัง พื้นที่โดยประมาณ 5 ไร่ เป็นที่ดินของกรมธนารักษ์การรถไฟและบางส่วนเป็นที่ดินของตนเอง ผู้อยู่อาศัยส่วนหนึ่งจึงเป็นคนงานของการรถไฟแห่งประเทศไทยและเข้าปลูกบ้านพักอาศัยในลักษณะบุกรุก โดยที่เจ้าของที่ดินไม่ยินยอม หรือมีลายลักษณ์อักษรรับรองการอยู่อาศัย

สภาพทั่วไป

ชุมชนร่วมพัฒนาเชื้อเพลิง 2 ตั้งอยู่บริเวณหลังคลังน้ำมัน บริษัทเอสซี สแตนดาร์ด ประเทศไทย จำกัด ข้างบริษัทอุตสาหกรรมดังแก๊ส จำกัด ถนนเชื้อเพลิง แขวงช่องนนทรี เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร โดยมีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดกับ บริษัท เอสซี สแตนดาร์ด ประเทศไทย จำกัด
ทิศใต้	ติดกับ บริษัทอุตสาหกรรมดังไทย
ทิศตะวันออก	ติดกับทางรถไฟ
ทิศตะวันตก	ติดกับถนนพระราม 3

ทางเดินเท้าในชุมชนเป็นทาง ค.ส.ล. แต่ก็ยังมีบางส่วนที่เป็นทางไม้ซึ่งมีสภาพแข็งแรงอยู่ การใช้ไฟฟ้า และน้ำประปาของชาวชุมชนร่วมพัฒนาเชื้อเพลิง 2 ส่วนใหญ่มีมิเตอร์เป็นของตนเอง

ประชากร ชุมชนร่วมพัฒนาเชื้อเพลิง 2 มีประชาชนปลูกบ้านพักอาศัยอยู่ประมาณ 138 หลังคาเรือน ประมาณ 193 ครอบครัว มีประชากรจำนวน 687 คนโดยประมาณ ส่วนใหญ่

จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา อายุเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 26-40 ปี เกือบทั้งหมดของจำนวนประชากรนับถือศาสนาพุทธ

การประกอบอาชีพและรายได้ ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากชุมชนนัก โดยมีรายได้เฉลี่ยประมาณ 7500-10000 บาทต่อเดือน

การตั้งถิ่นฐานของประชากร

ประชากรส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชุมชนเป็นระยะตั้งแต่ 9 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 67.26 มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 85 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 50 มีภูมิลำเนาอยู่ภาคกลาง จำนวน 42 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 25 อยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 22 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 13.09 อยู่ภาคเหนือ จำนวน 11 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 5.59 อยู่ภาคตะวันออก จำนวน 9 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 5.36

การย้ายถิ่นฐานของประชากร

ประชากรที่มีการย้ายที่อยู่ 1 ครั้ง จำนวน 62 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 36.90 มีการย้ายที่อยู่ 2 ครั้ง 39 จำนวน 25 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 14.88 ย้ายที่อยู่เกินกว่า 2 ครั้ง จำนวน 15 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 8.93 สาเหตุการย้ายที่อยู่ ส่วนใหญ่ใกล้สถานที่ทำงาน ใกล้สถานศึกษา ถูกไล่ที่และมาอยู่กับญาติ ส่วนที่อยู่ตั้งแต่เกิดมีจำนวน 66 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 39.29

การอยู่อาศัย

ใช้อาศัยอยู่อย่างเดียว จำนวน 153 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 91.07 อยู่อาศัยและใช้ประโยชน์อย่างอื่น จำนวน 9 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 5.36 และอยู่อาศัยและขายสินค้า จำนวน 6 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 3.57

สาธารณูปโภคในชุมชน

ประชาชนส่วนใหญ่ใช้ไฟฟ้าต่อบ้านอื่น จำนวน 115 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 68.45 ใช้ไฟฟ้าที่มีมิเตอร์เป็นของตนเอง จำนวน 51 ครอบครัว จำนวน 30.37 ใช้ตะเกียงและต่อจากโรงสี จำนวน 2 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 1.06 ชื่อน้ำใช้ จำนวน 69 ครอบครัว คิดเป็น

ร้อยละ 41.07 ใช้ประปาต่อบ้านอื่น จำนวน 46 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 27.38 ใช้น้ำจากแม่น้ำลำคลอง จำนวน 26 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 15.48 ใช้ประปามีเตอร์ของตนเอง จำนวน 25 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 8.93

ความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน

ประชาชนส่วนใหญ่มีความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน มีประชาชนบางส่วนที่ได้รับความเดือดร้อนจากการลักทรัพย์ จำนวน 15 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 8.98

ชุมชนวัดช่องลม

ความเป็นมาของชุมชน

ประมาณปี พ.ศ. 2521 มีชาวบ้านมาปลูกบ้านพักอาศัยอยู่ประมาณ 10 กว่าครอบครัว ในเนื้อที่ดินของบริษัท บุญยรักษ์ จำกัด โดยทำเป็นหนังสือสัญญาเช่าที่ดินปลูกสร้างบ้านพักอาศัยเป็นของตนเอง ต่อมาชาวบ้านเริ่มมาเช่าที่ดินปลูกสร้างบ้านพักหนาแน่นขึ้น ต่างคนต่างอยู่ไม่ค่อยรู้จักกันดี ต่างคนต่างทำไม่รู้จักรวมกลุ่ม ต่อมาประมาณ พ.ศ. 2524 มีอาสาสมัครจากทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยการนำของพรรคประชากรไทยเข้ามาพัฒนาให้รู้จักทำอะไรรวมกันเป็นหมู่หรือเป็นคณะขึ้นไปในปี พ.ศ. 2526 มีคุณวิมล แสงวิมล จากทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ ขณะนั้น มี นายบรรจบ อารีราษฎร์ เป็นประธานหมู่บ้าน โดยชาวบ้านเลือกตั้งกันเอง และ นายสัมฤทธิ์ ทองพัด เป็นเลขานุการ หลังจากนั้นชาวบ้านก็พร้อมใจกันสร้างสะพานไม้รวม 3 ซอย โดยวัสดุก่อสร้างต่าง ๆ เป็นงบประมาณของพรรคประชากรไทย จัดหามาให้ ชาวบ้านเริ่มมีการรวมตัวกันมากขึ้น เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2529 ทางสำนักงานเขตยานนาวา ได้ทำการเลือกตั้งกรรมการบริหารชุมชนวัดช่องลม ตามระเบียบกรุงเทพมหานคร ผลการเลือกตั้งได้กรรมการ 16 คน โดยมี นายสัมฤทธิ์ ทองพัด เป็นประธาน

หลังจากการเลือกตั้งกรรมการแล้ว ชาวบ้านเริ่มรู้จักรวมตัวและมีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ มากขึ้น โดยมีการจัดงานประเพณีร่วมกัน จัดงานเลี้ยงพบปะสังสรรค์เพื่อหาทุนในการพัฒนา อาทิ เช่น สร้างสะพานทางเดินเท้าเป็นคอนกรีตยกระดับ ด้านหน้าติดกำแพง โรงเรียนกว้าง 0.80 เมตร ยาว 108 เมตร เมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2530 นั้น ปรากฏว่าชาวบ้านมีทางเดินได้สะดวกดีขึ้น มีการรวมตัวกันดีขึ้น รู้จักการพัฒนา รู้จักเสียสละให้กับส่วนรวม ทำให้การพัฒนาคล่องตัวขึ้นมาก ต่อมา เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2531 มีการเลือกตั้งกรรมการชุมชนใหม่แทนกรรมการชุดเดิมที่หมดวาระไปตามระเบียบ

ชุมชนวัดช่องลมถูกไฟไหม้ เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2530 ไฟไหม้บ้านเรือนราษฎรเสียหายทั้งหมด 38 หลังคาเรือน หลังจากนั้นก็ได้ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนพ่อค้าประชาชนได้ช่วยสงเคราะห์ตามสมควรที่จะช่วยได้ ชาวบ้านที่ถูกไฟไหม้ขณะนี้กลับเข้าอยู่ที่เดิมแล้ว

ที่ตั้งของชุมชน

ชุมชนวัดช่องลมตั้งอยู่ที่ ถนนพระราม 3 แขวงช่องนนทรี เขตยานนาวา อยู่ใต้ทางด่วนสายท่าเรือ - ดาวคะนอง ตรงข้าม โรงเรียน นนทรีวิทยา มีอุโมงค์ลอดสาย 102 อยู่หน้าชุมชน ด้านหลังติดโกดังรถไฟขอยวัดช่องลม มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ชุมชนคลองขวาง
ทิศใต้	"	โกดังโรงงานเหล็ก
ทิศตะวันออก	"	โกดังรถไฟ
ทิศตะวันตก	"	ทางด่วนและถนนพระราม 3

สภาพทั่วไปของชุมชน

ชุมชนวัดช่องลมมีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 5 ไร่ 2 งาน ที่ดินทั้งหมดเป็นของบริษัท บุญรักษ์ การปลูกสร้างบ้านทั้งหมดจึงต้องเช่าที่ของบริษัทโดยเสียค่าเช่าเป็นรายปี ตารางวาละ 10 บาทต่อปี ซึ่งบ้านเรือนส่วนใหญ่เป็นบ้านไม้สองชั้น มีรูปทรงและขนาดใกล้เคียงกัน เพราะเนื่องจากถูกไฟไหม้ในปี 2530 การเคหะแห่งชาติจึงได้เข้ามาจัดระเบียบใหม่ในชุมชนอีกทั้งยังออกแบบบ้านเรือนให้ โดยมีซีดีแบงค์ให้เงินทุนสนับสนุนการก่อสร้าง สภาพทางเดินเท้าส่วนใหญ่เป็นคอนกรีตยกระดับ มีถนนสายหลัก 2 สาย คือ ด้านหน้าและด้านหลัง แล้วแยกเป็นซอยต่าง ๆ 5 ซอย เชื่อมระหว่างถนนหลัก จึงทำให้สภาพของชุมชนมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยดีมาก ภายในชุมชนจัดให้มีระบบไฟฟ้าและน้ำประปาครบถ้วน แต่เนื่องจากเดิมที่ที่ชุมชนตั้งอยู่นี้เป็นที่ลุ่มมีน้ำท่วมขังอยู่แล้วสภาพการระบายน้ำในชุมชนจึงไม่ดีเท่าที่ควรซึ่งทางชุมชนกำลังพยายามหาทางแก้ไขอยู่ ในด้านความสะอาดอยู่ในเกณฑ์ดี เพราะชาวชุมชนหมั่นดูแลและจัดเก็บอยู่เสมอ

ลักษณะโครงสร้างของประชากร

ชุมชนวัดช่องลมปัจจุบันมีบ้านเรือนประมาณ 130 หลังคาเรือน มีประชากรทั้งหมด 735 คน แยกเป็นชาย 362 คน หญิง 373 คน การนับถือศาสนามี 713 คน นับถือศาสนาพุทธ คิดเป็น 97% ของประชากรทั้งหมดที่เหลือ 22 คนนับถือศาสนาอิสลาม (3%) สภาพการทำงาน

ประชาชนมีงานทำแล้ว 398 คน ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง ว่างงาน 78 คน กำลังศึกษาอยู่ 169 คน เด็กแรกเกิด - 7 ปี มี 67 คน และมีผู้สูงอายุ (60 ปี) 23 คน ระดับการศึกษาของประชาชนส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษา รองลงมาคือชั้นมัธยมศึกษา และไม่ได้เรียนหนังสือแต่พอจะอ่านออกเขียนได้ 33 คน ประชาชนในชุมชนมีความสมัครสมานสามัคคีและร่วมมือกันดี ในการเลือกตั้งคณะกรรมการชุมชน ปรากฏว่ามีผู้มาใช้สิทธิเกือบร้อยเปอร์เซ็นต์ นอกจากนี้ยังมีการรวมตัวกันของประชาชนจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้นมา 2 กลุ่ม โดยบริหารกลุ่มกันเอง และยังมีกลุ่มแม่บ้านได้จัดตั้งกลุ่มเย็บเครื่องหนังขึ้นมาอีก 1 กลุ่ม โดยได้รับการสนับสนุนจากองค์การนานาชาติและซีดีแบงก์ เพื่อให้กลุ่มแม่บ้านได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ อีกทั้งยังช่วยเสริมรายได้ให้กับครอบครัวอีกทางหนึ่งด้วย

ชุมชนโรงสี

ที่ตั้ง

ถนนนางลิ้นจี่ แขวงช่องนนทรี เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร

สภาพทั่วไป

เป็นชุมชนขนาดกลางในพื้นที่ประมาณ 11 ไร่ ปลูกสร้างบ้านเรือนกึ่งหนาแน่น ไร่ระเบียบส่วนใหญ่เป็นบ้านไม้ชั้นเดียว ทางเดินเท้าชุมชนเป็นทางปูนบางส่วน ทางไม้บางส่วน และทางธรรมชาติบางส่วน ไม่มีท่อระบายน้ำ อยู่ติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา ไม่มีไฟฟ้าให้แสงสว่างตามทางเดินเท้า ไม่มีโทรศัพท์สาธารณะ ทางเข้าออกชุมชนมีเพียงทางเดียว คือเข้าทางถนนนางลิ้นจี่ การสัญจรสะดวก สามารถวิ่งรถถึงชุมชนได้

โครงสร้างทางประชากร

ชุมชนโรงสี มีประชาชนปลูกบ้านพักอาศัยอยู่ประมาณ 168 หลังคาเรือน มีประชากรประมาณ 626 คน การศึกษาส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษา

ศาสนา

ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 99.59

อาชีพ

ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 41.87 ประกอบอาชีพส่วนตัวคิดเป็นร้อยละ 3.99 และรับราชการบางส่วน มีรายได้เฉลี่ยต่อครอบครัวอยู่ในระหว่าง 35,000-50,000 บาทต่อปี มีภาระว่างงานในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 5.65

แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2534-2539)

แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2534 - 2539) ถือได้ว่าเป็นแผนแม่บทในการพัฒนาชุมชน โดยระบุเป้าหมายแนวทาง และขอบเขตการดำเนินงานค่อนข้างชัดเจน และเป็นรูปธรรมมากขึ้นตามแนวทางการพัฒนาการทรัพยากรมนุษย์ และสังคม ระบุไว้ดังนี้ (ศูนย์ประสานงานพัฒนาชุมชน กรุงเทพมหานคร. 2534 : 8 - 11)

1. การพัฒนาเพื่อการศึกษาและวัฒนธรรม มีแนวทางการพัฒนาคือ

1.1 ขยายการจัดการศึกษาเด็กเล็ก เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการศึกษา

ภาคบังคับ 1 ปี

1.2 เร่งรัดการเกณฑ์เด็กเข้าเรียนการศึกษาภาคบังคับ

1.3 ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาต่อจากการศึกษาภาคบังคับ โดยเน้นเพิ่ม

วิชาชีพระยะสั้น

1.4 ส่งเสริมค่านิยมและลักษณะนิสัยให้ประชาชน และนักเรียนกรุงเทพ

มหานคร มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาและฟื้นฟู สภาพทางธรรมชาติ

2. การพัฒนาการส่งเสริมอาชีพ โดยมีแนวทางพัฒนาคือ

2.1 มุ่งเน้นการฝึกอบรมความรู้ที่ประชาชนนำไปประกอบอาชีพได้

2.2 ปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาอาชีพ และเศรษฐกิจของประชาชนในชุมชนเมือง

2.3 มุ่งพัฒนาการเกษตรในเขตชั้นนอก

2.4 สนับสนุนให้มีการพัฒนาอาชีพแบบครบวงจร

2.5 ส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทมากขึ้น

พัฒนาการทางการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับสตรีไทย

การจัดการศึกษาของไทยตัดตอนมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยเป็นราชธานี สถาบันหลัก 3 แห่ง คือ บ้าน หรือสถาบันครอบครัว วัดหรือสถาบันศาสนา และวังหรือราชสำนัก มีบทบาทสำคัญในการให้การศึกษาแก่ กุลบุตร กุลธิดาทั่วไป (ก่อ สวัสดิพิบูลย์. 2529 : 12-14)

การจัดการศึกษาในสมัยสุโขทัย ได้เน้นการพัฒนาประชาชนด้านสติปัญญา กิริยา มารยาท วัฒนธรรม อาชีพและประเพณีต่าง ๆ ซึ่งจัดขึ้นมาทั้งในวัด ในวัง และบ้านเรือนหรือสถานที่อันเหมาะสม ดังปรากฏหลักฐานในจารึกของนางเรวดี นพมาศ พระสนมเอกของพระเจ้าลิไท ซึ่งกรมพระยาดำรงราชานุภาพ (2511 : 2-3) ได้เขียนถึงว่าโอกาสในการศึกษาวิชาการของประชาชนในสมัยนั้น เป็นไปตามความสมัครใจและพื้นฐานทางสติปัญญา ตลอดจนฐานะทางครอบครัว เด็กหญิงจะได้รับการอบรมด้านการบ้านการเรือนอยู่กับมารดาหรือสตรีที่เป็นเครือญาติ ส่วนที่อยู่ในราชสำนัก จะได้รับการอบรมด้านขนบธรรมเนียมประเพณี การรับใช้เจ้านายและการรับราชการ สำหรับการศึกษาด้านอาชีพ จะใช้วิธีเรียนแบบฝึกฝีมือ กับผู้รู้ในท้องถิ่นโดยการฝึกปฏิบัติจริง

การศึกษาในลักษณะดังกล่าวเป็นการจัดอย่างไม่เป็นทางการและจัดนอกระบบโรงเรียน ได้ดำเนินการสืบต่อมาในสมัยกรุงศรีอยุธยาจนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น (ระหว่าง พ.ศ. 2368-2410) ในช่วงนี้ประเทศไทยได้รับอิทธิพลจากตะวันตก มีการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษา ซึ่งเริ่มมีความคิดและเริ่มต้นจัดการศึกษาตามแบบอย่างตะวันตก มาตั้งแต่รัชสมัยของสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 4 สตรีไทยมีโอกาสศึกษากว้างขวางขึ้น สตรีในราชสำนักได้ศึกษาภาษาต่างประเทศ โดยจ้างสตรีชาวต่างประเทศมาเป็นครูผู้สอน นับว่าสตรีไทยในสมัยนั้นมีความรู้ทันสมัยมากขึ้น แต่สตรีชาวบ้านทั่วไปก็ยังได้รับการศึกษาเหมือนเดิมเช่นเดียวกับในสมัยสุโขทัยและกรุงศรีอยุธยา (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2532 : 19)

การศึกษาของสตรีไทยได้รับการปรับปรุงครั้งใหญ่ ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว กล่าวคือในปี พ.ศ. 2423 ทรงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างโรงเรียนสุนันทาลัยขึ้น นับเป็นโรงเรียนราษฎรสตรีแห่งแรก ต่อมาจึงมีโรงเรียนหญิงอีกแห่งหนึ่งคือ โรงเรียนเสาวภา ต่อ

มาใน พ.ศ. 2444 ได้มีโรงเรียนรัฐบาลสำหรับผู้หญิงขึ้นเป็นแห่งแรก สอนวิชาแต่เวลากลางวัน ชื่อโรงเรียนบำรุงสตรีวิทยา เมื่อสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ ทรงตั้งโรงเรียนราชินีขึ้น ก็ให้รวมโรงเรียนเสาวภาคกับโรงเรียนบำรุงสตรีวิทยาเข้าด้วยกัน เป็นโรงเรียนเสาวภาคมาจนทุกวันนี้ (เกนหลง ปภาวสิทธิ์. 2500 : 62-65)

เมื่อมองโดยภาพรวมอาจกล่าวได้ว่าตั้งแต่สมัยโบราณมาจนถึงยุครัตนโกสินทร์ตอนต้น สตรีไทยไม่มีโอกาสได้ศึกษาวิชาการต่าง ๆ ซึ่งเป็นความรู้ภายนอกบ้านได้เท่าเทียมบุรุษ เพราะสังคมไทยในสมัยนั้นจำกัดสิทธิสตรีให้เป็นฝ่ายอยู่บ้านรับผิดชอบครอบครัว เพื่อทำหน้าที่มารดาและภรรยาเท่านั้น ส่วนเรื่องอื่น ๆ ที่เป็นกิจกรรมนอกบ้านหรือกิจกรรมพบปะผู้คน ไม่ว่าจะเป็นประกอบอาชีพค้าขาย รับราชการ หรือบทบาททางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศาสนาและวัฒนธรรมนั้น ถือว่าเป็นเรื่องของบุรุษฝ่ายเดียว ด้วยเหตุนี้สตรีจึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาหาความรู้หรือฝึกฝนเพื่อไปประกอบอาชีพ หรือติดต่อสังคม เช่นเดียวกับบุรุษ การศึกษาอบรมของสตรีไทย ให้ความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต การเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ และได้รับข่าวสารทันต่อเหตุการณ์เพื่อให้สตรีได้แสดงบทบาทและหน้าที่ของตนเองอย่างสมบูรณ์นั้น ได้ทำอย่างเป็นทางการทั้งในราชวงศ์ชั้นสูง และสตรีในครอบครัวธรรมดาทั่วไป กล่าวได้ว่า การศึกษาของสตรีไทยแต่เดิม จะเป็นการศึกษานอกโรงเรียนเสียมากกว่า ซึ่งเป็นเพราะระเบียบหรือประเพณี กรอบวัฒนธรรมช่วยส่งเสริมให้สตรีไทย ได้รับการศึกษาอบรมในรูปแบบของการศึกษานอกโรงเรียนมาโดยช้านาน

แนวความคิดเกี่ยวกับความต้องการทางการศึกษา

แนวความคิดเกี่ยวกับความต้องการทางการศึกษามีหลายแนวคิดด้วยกัน ดังต่อไปนี้
 มาสโลว์ (Maslow. 1970 : 80) กล่าวว่า ความต้องการของมนุษย์มีลำดับขั้น ถ้าความต้องการต่าง ๆ เกิดขึ้นพร้อมกันจะมีความต้องการที่มีความสำคัญกว่าความต้องการอีกอันหนึ่ง อินทรีย์จะเลือกตอบสนองต่อความต้องการที่สำคัญกว่าเสมอ โดยจะเริ่มจากความต้องการระดับที่ 1 ซึ่งเป็นความต้องการพื้นฐานก่อน คือ

ระดับ 1 ความต้องการทางร่างกาย ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค

ระดับ 2 ความต้องการความปลอดภัย ได้แก่ หายจากความเจ็บป่วย หายจากความหวาดกลัว

ระดับ 3 ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของ
หมู่คณะ

ระดับ 4 ความต้องการเกียรติยศ ชื่อเสียง ได้รับการยกย่อง

ระดับ 5 ความต้องการเข้าใจและเป็นตัวของตัวเองอย่างถ่องแท้ ยอยากแสดงความ
สามารถที่มีอยู่สูงสุดของตนเองแก่ผู้อื่นในสังคม รวมทั้งความอยากรู้ อยากเห็น

ความต้องการระดับ 1 และระดับ 2 เป็นความต้องการส่วนบุคคล ระดับ 3 และระดับ 4
เป็นความต้องการทางสังคม ส่วนระดับ 5 เป็นความต้องการทางสติปัญญา

ความต้องการของมาสโลว์ มีข้อสังเกตอยู่สองประการ คือ ประการที่หนึ่ง แต่ละขั้นตอน
ของความต้องการจะต่อเนื่องกันไปตลอดชีวิตของบุคคลและมีอยู่ตลอดไป ประการที่สอง บุคคล
จะต้องได้รับการตอบสนองในขั้นต้นก่อน จึงจะเกิดความต้องการในระดับที่สูงขึ้นและบุคคลอาจ
จะไม่เกิดความต้องการครบทั้ง 5 ขั้น หากขั้นต้น ๆ ไม่ได้รับการตอบสนองเสียก่อน

โนลส์ (Knowles. 1970 : 80-88) ได้แบ่งความต้องการทางการศึกษาออกเป็นสองประเภท
คือ

1. ความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ได้แก่ ความต้องการทางกายภาพ ความต้องการ
ทางการเจริญเติบโต ความต้องการความปลอดภัย ความต้องการประสบการณ์ใหม่ ความต้อง
การความสำเร็จ และความต้องการการยอมรับว่าตนเองมีคุณค่า

2. ความต้องการทางการศึกษา เป็นผลมาจากแรงกระตุ้นของความต้องการขั้นพื้นฐาน
ของมนุษย์ร่วมกับสภาพแวดล้อมที่ทำให้บุคคลต้องการเรียนรู้ในบางสิ่งบางอย่างที่ตนเอง
ขาดแคลนให้ตนเองดีขึ้น ฉะนั้นความต้องการทางการศึกษา คือช่องว่างระหว่างระดับความ
สามารถของบุคคลในปัจจุบันกับความปรารถนาที่อยากจะให้มีขึ้นในอนาคต

สำหรับของความต้องการทางการศึกษาของผู้ใหญ่นั้น มีนักการศึกษาหลายท่านได้
ให้แนวความคิดไว้ ดังนี้

ฮูล (Houle. 1972 : 3-5) ให้ความหมายของความต้องการว่าในสภาพที่จำเป็นของบุคคลที่จะต้องได้รับการตอบสนอง ซึ่งจะแสดงออกมาด้วยตัวของเขาหรือคนอื่นเห็นว่าเขาควรจะได้รับ การตอบสนองในบางสิ่ง

คิต (Kidd. 1972 : 273) ได้จำแนกความต้องการทางการศึกษาของผู้ใหญ่ไว้ 7 ประการ

1. ความต้องการด้านสถานภาพ
2. ความต้องการด้านครอบครัวและความสัมพันธ์ในครอบครัว
3. ความต้องการด้านการเป็นผู้บริโภคและการยังชีพ
4. ความต้องการด้านความสัมพันธ์ทางสังคม
5. ความต้องการด้านอาชีพ
6. ความต้องการด้านความบันเทิง
7. ความต้องการสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ

คัมส์ (Coombs. 1974 : 15) ได้แบ่งความต้องการทางการศึกษาของประชาชนออกเป็น 4 ด้าน คือ

1. ด้านการศึกษาทั่วไปหรือความรู้พื้นฐาน ได้แก่การอ่านออกเขียนได้ ความเข้าใจในสิ่งแวดล้อม และวิทยาศาสตร์เบื้องต้น เป็นต้น
2. ด้านการศึกษาเพื่อยกระดับความเป็นอยู่ในครอบครัว ได้แก่ อนามัย โภชนาการ คหกรรมศาสตร์ การเลี้ยงดูเด็ก และการวางแผนครอบครัว เป็นต้น
3. ด้านการศึกษาเพื่อการปรับปรุงชุมชน ได้แก่ ความเข้าใจในการปกครองท้องถิ่น เป็นต้น
4. ด้านการศึกษาเพื่อประกอบอาชีพ ได้แก่ การพัฒนาความรู้ และทักษะเฉพาะ อย่างการประกอบอาชีพที่สัมพันธ์กับความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและความก้าวหน้าทางสังคม

และจากการสำรวจกิจกรรมการศึกษาผู้ใหญ่ของศูนย์สถิติการศึกษาแห่งชาติ (National Center for Education Statistics) เมื่อปี ค.ศ. 1975 ได้จัดประเภทเนื้อหาวิชาที่ผู้ใหญ่สนใจเรียนไว้ (ดาร์เกนวัลด์ และ เมอร์เรียม. 2530 : 143) ดังนี้ คือ

1. การศึกษาสายสามัญ
2. การฝึกอาชีพ
3. การศึกษาเรื่องชุมชน
4. การศึกษาเกี่ยวกับชีวิต
5. การศึกษาเกี่ยวกับชีวิตสังคม และนันทนาการ

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2533 : 130 - 131) กล่าวถึง ผู้ใหญ่กับบรรยากาศทางสังคมและการเรียนรู้ว่าควรระมัดระวัง หลีกเลี่ยงการทดสอบที่เป็นทางการ (Formal Test) ตลอดจนการใช้กระดานดำและการใช้สถานการณ์อื่น ๆ คล้ายกับในห้องเรียน วิธีการสอนหรือการนำเสนอเนื้อหาวิชา ควรให้มีความสัมพันธ์ เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ในการทำงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรม สำหรับความรู้ใหม่ ๆ ที่จะนำเสนออย่างได้ผลดี ควรจะอยู่ในลักษณะของการแก้ปัญหา ซึ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง

การศึกษาสำหรับสตรีในชนบท

สังคมชนบทซึ่งต้องพึ่งพาสตรีอย่างมากเพื่อความอยู่รอดนั้น มักไม่เห็นด้วยกับการที่สตรีจะได้รับการศึกษา ตัวอย่างในประเทศอัฟกานิสถาน อัตราการไม่รู้หนังสือของผู้หญิงในชนบทเทียบกับผู้หญิงในเมืองคือร้อยละ 93.8 กับ 56.4 และในประเทศเบนิน ปรากฏการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นในสัดส่วนร้อยละ 92.1 กับ 59 (คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ. 2536 : 35-39)

ผู้หญิงชนบทมักจะมีลูกมาก มีฐานะยากจนและมีเวลาหรือพลังงานน้อยมากหรือไม่มีเลยในการเข้าร่วมโครงการเพื่อการเรียนรู้หนังสือในผู้ใหญ่ เด็ก ๆ ที่เกิดในครอบครัวที่มีหญิงเป็นผู้นำ ต้องช่วยทำงานเพื่อความอยู่รอดของครอบครัว จากผลการศึกษาชิ้นหนึ่งที่ได้รับการตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1984 ระบุว่าในประเทศอินเดีย แม้เด็กในชนบทจำนวนถึงร้อยละ 60 ได้เข้าศึกษาในระดับประถมศึกษา แต่เมื่อ 5 ปี ผ่านไป มีเด็กผู้หญิงจำนวนเพียงร้อยละ 16 ที่ได้ศึกษาต่อในขณะที่เด็กผู้ชายได้ศึกษาต่อถึงร้อยละ 35 ผู้หญิงชนบทมักถูกครอบครัวต่อต้านหากจะศึกษาต่อเนื่องจากเกรงว่าผู้หญิงมีการศึกษา จะเป็นภัยคุกคามต่อสามีและสถานภาพอันมั่นคงของครอบครัว

ความเสื่อมถอยในประเทศพัฒนาแล้ว ผลที่เกิดขึ้นในประเทศอุตสาหกรรมหลังจากการเฟื่องฟูทางการศึกษาในทศวรรษที่ผ่านมาและความถดถอยทางเศรษฐกิจในปลายทศวรรษ 1970 เป็นเรื่องที่น่าตื่นตระหนกมากความตกต่ำในด้านต่าง ๆ ได้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของระบบการศึกษาในภาพรวม ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงอุดมศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

การเข้าร่วมของสตรีในโครงการเพื่อการเรียนรู้หนังสือในผู้ใหญ่และการศึกษาอื่น ๆ ในประเทศอุตสาหกรรมก็ได้รับผลกระทบเช่นกันกล่าวคือ จำนวนผู้ศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยน้อยลง ค่าเล่าเรียนกลับพุ่งสูงขึ้น นอกจากนั้นทุนการศึกษาก็น้อยลง

ความแตกต่างด้านอัตราการรู้หนังสือระหว่างผู้ชายกับผู้หญิงในประเทศกำลังพัฒนาได้ ลดลงอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลที่เกิดขึ้นต่อสตรีที่อายุต่ำกว่า 24 ปี ในเขตลาตินอเมริกาในช่วง 20 ปี ที่ผ่านมา ในบางภูมิภาคอัตราการไม่รู้หนังสือของหญิงสาวลดลงถึงครึ่งหนึ่ง

ถึงแม้ความก้าวหน้าดังกล่าวจะมีผลที่น่าพึงพอใจ แต่ถึงปัจจุบันอัตราผู้ไม่รู้หนังสือทั่วโลกปรากฏว่าเป็นผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบางพื้นที่แถบทวีปแอฟริกา เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สัดส่วนผู้ไม่รู้หนังสือระหว่างเพศหญิงกับเพศชาย คือ 2 : 1 ความแตกต่างดังกล่าวยังคงมีสูงในประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสตรีผู้ใหญ่ที่อยู่ในชนบท

เหตุผลพื้นฐานประการหนึ่งที่ทำให้เกิดช่องว่างทางการศึกษาดังกล่าวก็คือ ผู้หญิงถูกเลี้ยงและได้รับการศึกษาเพียงเพื่อการประกอบอาชีพแบบดั้งเดิมเท่านั้น ขนบธรรมเนียมของสังคมจะยอมรับความเชื่อที่แพร่หลายว่าผู้หญิงไม่จำเป็นต้องเรียนหนังสือเพราะหน้าที่ของผู้หญิงต้องแต่งงานและมีบุตรมากกว่าการทำงานนอกบ้านที่ต้องใช้การศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญ ผู้หญิงซึ่งถูกกีดกันจากการศึกษามาโดยตลอดได้เริ่มเชื่อว่าความสามารถของเธอถูกจำกัดไว้เพียงการทำอาหาร การทำความสะอาด และการเลี้ยงบุตรเท่านั้นและงานเหล่านี้เป็นงานสำคัญแม้จะได้รับค่าจ้างแต่ ไม่มีใครเห็นคุณค่า

การให้การศึกษาแก่สตรีถือเป็นการลงทุนที่ได้รับผลตอบแทนสูงมากในการพัฒนาด้านสังคมเศรษฐกิจในภาพรวมเนื่องจาก เมื่อให้การศึกษาแก่สตรี 1 คน สมาชิกทั้งหมดในครอบครัวก็จะได้รับการศึกษาไปด้วย แต่ความเป็นจริงดังกล่าวกลับถูกนักวางแผนด้านการพัฒนาและรัฐบาลมองข้ามไป ดังนั้นถ้าหากรัฐบาลต้องการให้อัตราการเข้ารับการศึกษามองสูงขึ้น เพื่อให้ความแตกต่างหรือช่องว่างระหว่างเพศชายกับเพศหญิงลดน้อยลงในช่วงทศวรรษหน้านี้นี้แล้วทั้งภาครัฐบาลและเอกชนจะต้องดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- ดำเนินความพยายามในระดับโลก ที่มุ่งมั่นจะจัดการไม่รู้หนังสือของสตรีให้หมดสิ้นในปี ค.ศ. 2000

- สร้างแรงจูงใจโดยมีเป้าหมายเพื่อให้อัตราการรู้หนังสือระหว่างเพศชายและเพศหญิงเท่าเทียมกัน ในปี ค.ศ. 2000

- เน้นการดำเนินการด้านการศึกษาระดับประถมศึกษาในระดับสากลช่วงทศวรรษที่ 1990 โดยเน้นให้การศึกษาที่มีความสำคัญในลำดับแรก

- ทบทวนเนื้อหาในตำราเรียนต่าง ๆ เพื่อจัดการกำหนดตัวแบบทางเพศและให้สตรีมีส่วนในการเสริมสร้างอารยธรรมมากขึ้น

- ปรับปรุงการศึกษาระดับมัธยมศึกษา สำหรับเด็กผู้หญิงโดยเน้นในเขตชนบท โดยจัดให้มีการศึกษา 2 ภาค คือ ภาคกลางวัน และภาคค่ำ หรือจัดโรงเรียนเฉพาะนักเรียนเพศเดียว ในพื้นที่ที่ไม่สนับสนุนให้สตรีได้รับการศึกษา รวมทั้งการสร้างแรงจูงใจ ให้ครอบครัวเห็นความสำคัญของการให้การศึกษาแก่ลูกผู้หญิง

- ค้ำประกันความเสมอภาคระหว่างเพศในการศึกษาและการฝึกอบรมที่มีคุณภาพในทุกสาขาวิชาและทุกระดับ กำหนดแนวทางที่ช่วยส่งเสริมและให้เงินสนับสนุนที่จะช่วยให้สตรีมีโอกาสได้รับการศึกษาในมหาวิทยาลัยที่บุรุษยึดครองอยู่

- สนับสนุนให้มีอาจารย์สตรีมากขึ้นในระดับมัธยมศึกษา และอุดมศึกษา
- เพิ่มอัตราค่าจ้าง และยกระดับสถานภาพของอาชีพครูทุกระดับ
- สนับสนุนให้สตรีเลือกอาชีพที่บุรุษส่วนใหญ่ปฏิบัติอยู่และแก้ไขหลักสูตรในสถานศึกษาที่เน้นการแบ่งเพศ

- อำนวยความสะดวกให้สตรีได้เข้าร่วมการศึกษาผู้ใหญ่
- พัฒนาโครงการเรียนรู้ในวิชากฎหมาย เศรษฐศาสตร์และรัฐศาสตร์ (คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ. 2536 : 35-39)

คุณภาพชีวิต ความจำเป็นพื้นฐาน และการยกระดับคุณภาพชีวิตของสตรี

ในเรื่องคุณภาพชีวิตได้มีนักวิชาการหลายท่านให้ความสนใจและให้ทัศนะในเรื่องนี้อย่างกว้างขวาง ดังต่อไปนี้

นิพนธ์ คันธเสรี (2525 : 231) กล่าวว่าคุณภาพชีวิตหมายถึงสภาพความเป็นอยู่ของบุคคลในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม ความคิดและจิตใจ ซึ่งรวมเอาทุกด้านของมนุษย์ไว้หมด ถ้าสภาพความเป็นอยู่ดังกล่าวนี้ ของบุคคลไม่ดี ไม่น่าพอใจ ก็แสดงว่าคุณภาพชีวิตของบุคคลนั้นต่ำกว่าความคาดหวัง

ดิเรก ฤกษ์ห่วย (2528 : 54) กล่าวว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง ระดับความเป็นอยู่ของคนในช่วงหนึ่ง ๆ องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต เกี่ยวข้องทั้งด้านปริมาณ คุณภาพ ของความจำเป็น พื้นฐานทั้งด้านร่างกาย สังคม และวัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง จิตวิทยาและสภาพแวดล้อมในการดำรงชีพทั้งที่เป็นธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้น คุณภาพชีวิตของประชากรโดยส่วนรวม อาจไม่สอดคล้องกับคุณภาพชีวิตของกลุ่มย่อยกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในสังคมก็ได้ การใช้เครื่องชี้วัด ที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพื้นฐานเป็นเรื่องจำเป็นที่กำหนดขึ้น

ความจำเป็นพื้นฐาน หมายถึง ความต้องการพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตของมนุษย์แต่ละคนในสังคมหรือความต้องการต่ำสุด ที่จะทำให้คุณภาพชีวิตของมนุษย์ดีขึ้นมาได้และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างปกติสุขพอสมควร (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2530 : 30)

ในเรื่องความจำเป็นพื้นฐานของมนุษย์ ที่ทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้นนั้นคณะกรรมการโครงการพัฒนาสังคม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้กำหนดเนื้อหาสาระของความจำเป็นพื้นฐานจากลักษณะสังคมไทย ซึ่งในเนื้อหาประกอบด้วย 8 หมวด ดังนี้ คือ (กระทรวงสาธารณสุข. 2529 : 8)

1. ประชาชนได้กินอาหารที่ถูกต้องลักษณะและเพียงพอกับความต้องการของร่างกาย
2. ประชาชนมีที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม
3. ประชาชนมีโอกาสเข้าถึงบริการสังคมขั้นพื้นฐานที่จำเป็นแก่การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ

4. ประชาชนมีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
5. ประชาชนมีการผลิตและหาอาหารอย่างมีประสิทธิภาพ
6. ครอบครัวสามารถควบคุมช่วงเวลาและจำนวนการมีบุตรได้ตามต้องการ
7. ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาความเป็นอยู่และการกำหนดชีวิตของตน

และ ชุมชน

8. ประชาชนมีการพัฒนาจิตใจให้ดีขึ้น

สำหรับกลุ่มสตรีนั้น การยกระดับคุณภาพชีวิตมีประโยชน์หลายประการดังนี้ คือ

1. ทำให้แผนพัฒนาต่าง ๆ สอดคล้องกับความต้องการของสตรี เพราะการใช้ความจำเป็นพื้นฐานจะเป็นเครื่องมือในการกำหนดปัญหาของตนเองได้อย่างแท้จริง ทำให้การจัดกิจกรรมต่าง ๆ สามารถตอบสนองความต้องการอันแท้จริงได้
2. ทำให้การทำงานมีจุดประสงค์และเป้าหมายเดียวกัน ปฏิบัติงานผสมผสานซึ่งกันและกันมีการสำรวจข้อมูลและวิเคราะห์ปัญหาในรูปแบบเดียวกัน มีการวางแผนในการแก้ปัญหาและประเมินผลร่วมกันรวมทั้งได้มีการเรียนรู้ฐานของกันและกันเป็นการกระตุ้นให้สตรีตระหนักถึงปัญหาพื้นฐานของตนเองการพัฒนาประเทศในปัจจุบันต้องการให้สตรีมีส่วนร่วมในการพัฒนาและสามารถพึ่งตนเองได้ ความจำเป็นพื้นฐานจะเป็นกรอบที่จะกำหนดความคิดให้สตรีเริ่มค้นหาปัญหาของตนเองและทำให้ทราบปัญหาของตนเองและครอบครัว
3. เมื่อสตรีได้ตระหนักถึงปัญหาของตนเองแล้ว ความคิดที่จะแก้ไขปัญหาย่อมเกิดขึ้น โดยสามารถวิเคราะห์ได้ว่าปัญหาใดที่ตนเองจะต้องทำร่วมกับผู้อื่น หรือปัญหาใดกระทำได้เองตามลำพัง
4. สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินผลการพัฒนา เมื่อสำรวจความจำเป็นพื้นฐานแล้วจะทำให้ทราบว่า ตนเองมีสิ่งใดไม่เข้าเกณฑ์และยังขาดอีกเพียงใดก็จะดำเนินการแก้ไขปัญหานั้นให้บรรเทาลงหรือหมดไป

นโยบายและแผนงานหลักสตรีระยะยาว

การพัฒนาสตรีไทย เป็นเรื่องที่มีความสำคัญรัฐได้จัดทำเป็นแผนระยะยาวขึ้นโดยมุ่งพัฒนาสตรี ในด้านการศึกษาและอาชีพ ในช่วงปี พ.ศ. 2535 - 2554 นโยบายและแผนงานหลัก

ของสตรี มีดังต่อไปนี้ (คณะกรรมการวางแผนสตรีระยะยาว. 2526 : 22 - 23)

ในเรื่องของการศึกษา

1. สภาพปัญหา

- 1) สตรีทั่วไปยังมีระดับการศึกษาต่ำกว่าบุรุษและสตรีครึ่งหนึ่งของประชากรสตรี ความรู้ระดับประถมศึกษาตอนต้นเท่านั้น นอกจากนั้นสตรีที่ไม่รู้หนังสือมีสองเท่าของบุรุษที่ไม่รู้หนังสือ
- 2) อัตราการเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของเด็กหญิงน้อยกว่าเด็กชาย และภาคเหนือกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีต่ำกว่าภาคอื่น ๆ
- 3) ในการศึกษาประเภทอาชีวศึกษา สตรีเลือกเรียนสาขาที่เป็นประเพณีนิยม ซึ่งผูกพันกับบทบาทดั้งเดิม เช่น คหกรรมและพาณิชยกรรม เป็นต้น ในขณะที่บุรุษเลือกเรียนอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม
- 4) ในระดับอุดมศึกษาปรากฏการณ์ก็คล้ายกับในอาชีวศึกษา และโดยเฉพาะสาขาวิชาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีสตรียังเลือกเรียนค่อนข้างน้อย
- 5) ยังมีการจำกัดสิทธิในการเข้าศึกษาของสตรีในบางสาขา ในระดับอุดมศึกษา และในการศึกษาเฉพาะกิจ กลุ่มที่จัดโดยหน่วยงานต่าง ๆ
- 6) การศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับสตรียังมีอยู่จำกัดทั้งในด้านบริการและวิชา ที่เปิดสอน
- 7) การศึกษาผ่านสื่อมวลชนยังมีปัญหาด้านวิธีการเสนอ เพื่อให้เกิดความสนใจและความเข้าใจ และยังไม่ค่อยมีเรื่องเกี่ยวกับสตรี และประเด็นการพัฒนาสตรีให้เห็นชัด

2. แนวโน้มในอนาคต

- 1) จะมีการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานจาก 6 ปี เป็น 9 ปี อย่างกว้างขวาง ดังนั้นจะต้องมีการเร่งเร้าให้สตรีเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้มากขึ้น เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับความรู้และทักษะที่จะต้องก้าวหน้ากว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน
- 2) เนื่องจากอาชีพจะมีความหลากหลายขึ้น และสตรีจะมีบทบาทสำคัญในอาชีพใหม่ ๆ เหล่านี้ ลักษณะการศึกษาจึงจะต้องมีความหลากหลายตามไปด้วย ซึ่งหมายความว่า

หลักสูตรจะต้องมีเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะด้านคอมพิวเตอร์ ด้านโทรคมนาคม ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาฯ เป็นต้น

3) ความสนใจเกี่ยวกับการพัฒนาสตรีจะมีเพิ่มขึ้น จึงควรจัดตั้งสาขาวิชาสตรีศึกษา (Women Studies) ขึ้นในระดับอุดมศึกษาและโดยให้มีลักษณะบูรณาการเข้าในวิชาการศึกษาพื้นฐานหรือภาควิชาต่าง ๆ พร้อมทั้งการวิจัยเพื่อพัฒนาสตรี

4) จะมีความตระหนักมากขึ้นเกี่ยวกับการวิเคราะห์บทบาทชาย-หญิง (Gender-based Analysis) ในการพัฒนาซึ่งจะส่งผลในการฝึกอบรมและการประเมินสาระของการสอนและ วิธีการสอนในรูปของการวิเคราะห์บทบาทชาย - หญิง เพิ่มขึ้น

5) สังคมจะมีความสลับซับซ้อนมากขึ้นอันจะทำให้เกิดปัญหาสุขภาพจิต การศึกษาด้านแนะแนวเชิงจิตวิทยาน่าจะได้รับความสำคัญมากขึ้นด้วย

6) จะมีการใช้สื่อมวลชน เพื่อการสื่อสารและการให้ความรู้ความบันเทิงมากขึ้น ซึ่งจะเปลี่ยนรูปแบบการให้การศึกษา ผ่านสื่อมวลชน การเตรียมคนเพื่อการนี้ ในฐานะผู้รับสารและผู้ส่งสารเป็นเรื่องสำคัญกว่าแต่ก่อน

7) จะมีความตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาตลอดชีพและมีค่านิยมใหม่ว่า วัยหรืออายุจะไม่เป็นอุปสรรคในการเรียนรู้

8) ประชาชนจะต้องติดต่อกันอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการมากขึ้น เนื่องในการประกอบอาชีพ ความรู้ที่จะเป็นประโยชน์ในช่วงต่อไป

3. ข้อเสนอแนะหลัก

1) รมรณรงค์ให้สตรีเรียนมากขึ้นทุกระดับ เฉพาะอย่างยิ่งระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและการรู้หนังสือสำหรับสตรี โดยจัดการไม่รู้หนังสือให้หมดไป

2) ส่งเสริม สนับสนุนให้สตรีสนใจวิชาวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีและวิชาอื่น ๆ ที่ดั้งเดิมเคยคิดว่าเป็นวิชาสำหรับบุรุษ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ได้รับความรู้ด้านเหล่านี้ เพื่อใช้ในการปกครอง อาชีพและชีวิตประจำวันได้ด้วย

3) รมรณรงค์ให้สตรีรู้จักแสวงหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ รวมทั้งให้สนใจข้อมูลข้อเสนอเทศ เพื่อเลือกใช้ให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาตนเอง ครอบครัว และชุมชน

4) รมรณรงค์ให้สตรีมีความรู้ด้านสิทธิ หน้าที่ และกฎหมาย (legal education) ที่นำมาใช้ได้ในชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพ

5) เปิดทางให้สตรีได้เข้ารับการฝึกอาชีพในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งที่อยู่ภาคเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ

6) ให้บริหารจัดการกำจัดสิทธิการเข้าศึกษาของสตรีในสถาบันอุดมศึกษา และส่งเสริมให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่ผลิตกำลังคนตามความต้องการเปิดโอกาสให้สตรีได้เข้าศึกษาด้วย

7) รณรงค์ให้สตรีได้รู้และเรียนรู้ตลอดชีวิต

8) สนับสนุนให้มีการฝึกอบรมด้านการวิเคราะห์บทบาทชายหญิงแก่สตรีและบุรุษ

9) ดำเนินการให้มีการประเมินหลักสูตร หนังสือเรียน หนังสืออ่านประกอบ รวมทั้งวิธีการเรียน การสอน ให้ปราศจากอคติทางเพศ

10) สนับสนุนให้มีการสอนสตรีศึกษาแทรกในวิชาต่าง ๆ ที่เหมาะสม ในระดับอุดมศึกษาและการเปิดสอนวิชาสตรีศึกษาที่เป็นเอกเทศ

11) สนับสนุนให้สื่อมวลชนให้ความสนใจกับการพัฒนาสตรีและจัดกิจกรรมที่เป็นความรู้ให้แก่สตรีมากขึ้น

ในเรื่องของอาชีพ (คณะทำงานวางแผนสตรีระยะยาว. 2526 : 24 - 25)

1. สภาพปัญหา

- 1) ยังมีการกีดกันสตรีไม่ให้ประกอบอาชีพบางอาชีพ หรือรับการแต่งตั้งในบางตำแหน่ง ทั้งโดยนิตินัยและพฤตินัย
- 2) ยังมีการเลือกปฏิบัติในการเลื่อนชั้น เลื่อนตำแหน่งระหว่างบุรุษและสตรี
- 3) ยังมีค่านิยมและเจตคติไปในทางลบต่อการจ้างแรงงานและการทำงานของสตรี
- 4) สตรียังมีเจตคติที่ยอมรับว่าตนเอง มีความสามารถในการทำงานน้อยกว่าบุรุษ
- 5) สตรีมีข้อจำกัดในการหาความรู้เพิ่มเติม ทั้งโดยการขาดโอกาสและขาดแรงจูงใจจากตนเอง
- 6) สตรีในภาคราชการมีโอกาสเป็นผู้บริหารน้อยกว่าบุรุษทั้ง ๆ ที่มีจำนวนมากกว่าบุรุษ
- 7) สตรีในภาคเศรษฐกิจนอกระบบ เช่น ผู้ประกอบธุรกิจส่วนตัวขนาดเล็ก แม้ค้าหาบเร่แผงลอย ยังไม่ได้รับความสนใจดูแลสนับสนุนเท่าที่ควร สตรีที่รับใช้ตามบ้านยังไม่ได้ได้รับความคุ้มครองจากกฎหมาย ฯลฯ
- 8) สตรีในภาคเกษตรกรรม มักจะถูกละเลย จากผู้มีหน้าที่วางแผนพัฒนา ทำให้ขาดโอกาสในการฝึกอบรม หรือการได้รับข้อเสนอแนะที่มีประโยชน์

- 9) สตรีในภาคเกษตรกรรมมีรายได้น้อย ทำให้เกิดปัญหาการอพยพแรงงานเข้าสู่เมืองใหญ่ ๆ
- 10) สตรีเกษตรกรที่ประกอบธุรกิจ ส่วนใหญ่ขาดความรู้ในการประกอบธุรกิจ และไม่ทำอย่างต่อเนื่องทำให้รายได้ไม่แน่นอน
- 11) สตรีในภาคอุตสาหกรรม ส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับสภาพการทำงาน และสิ่งแวดล้อมที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและความปลอดภัย ทั้งโรงงานที่ “รับจ้างเหมา” งานไปทำที่บ้านหรือหมู่บ้านของตนเอง
- 12) สตรีในภาคอุตสาหกรรมมีโอกาสถูกเลิกจ้างเมื่ออายุมากขึ้นและอาจหมดโอกาสที่จะหางานใหม่ทำ
- 13) สตรีในภาคบริการประสบปัญหา เรื่องการถูกเอารัดเอาเปรียบและอาจเสี่ยงต่อการเป็นโรคติดต่อร้ายแรง
- 14) สตรีที่ทำงานโดยได้รายได้ตามจำนวนชิ้น (งานเหมา) ต้องทำงานหามรุ่งหามค่ำเพื่อให้ได้รายได้เพียงพอ
- 15) การรวมกลุ่มของสตรีที่ประกอบอาชีพต่าง ๆ มักไม่ถาวรเนื่องจากอาจไม่เห็นประโยชน์หรือไม่มีความพร้อมเพราะต้องรับภาระงานบ้าน
- 16) สตรีประกอบอาชีพนอกบ้านยังขาดการสนับสนุนช่วยเหลือเรื่องการเลี้ยงดูบุตร

2. แนวโน้มในอนาคต

- 1) สตรีจะทำงานนอกบ้านมากขึ้นแรงงานส่วนใหญ่จะเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม พาณิชยกรรมและการบริการส่วนแรงงานในภาคเกษตรจะลดลง
- 2) สตรีจะเข้าสู่อาชีพอิสระในภาคเศรษฐกิจนอกระบบมากขึ้น และจะมีปัญหาในการประกอบอาชีพ
- 3) สตรีในภาคอุตสาหกรรม มีความจำเป็นต้องปรับความรู้และมีมือในการทำงาน เพื่อรองรับการทำงานในอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีเพิ่มขึ้น
- 4) สตรีในภาคเกษตร มีความจำเป็นต้องได้รับความรู้เกี่ยวกับเครื่องจักรกลทางการเกษตร การเกษตรประณีต ความรู้เรื่องการตลาดและข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ
- 5) จากการขยายตัวทางอาชีพที่เพิ่มความหลากหลาย สตรีจะสนใจประกอบอาชีพใหม่ ๆ มากขึ้น
- 6) สตรีจะเข้าไปอยู่ในอาชีพของบุรุษมาแต่ดั้งเดิมเช่น อาชีพขับรถแท็กซี่

มอเตอร์ไซด์รับจ้าง คนขับรถในโรงงานอุตสาหกรรม ฯลฯ

- 7) จะมีความคิดต่อการมีอคติต่อสตรีในด้านอาชีพมากขึ้น

3. ข้อเสนอหลัก

- 1) ส่งเสริมและรณรงค์ให้สตรีมีโอกาสเท่าเทียมกับบุรุษในการจ้างงานและการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง
- 2) ขยายเขตการคุ้มครองแรงงานสตรีให้ทั่วถึง เช่น แรงงานสตรีนอกระบบ และในภาคเกษตร เป็นต้น
- 3) ให้ความคุ้มครองแก่สตรี ในลักษณะงานที่เสี่ยงอันตราย จากสภาพแวดล้อม หรือ ที่มีผลเสียต่อสุขภาพอนามัย
- 4) ส่งเสริมให้สตรีประกอบอาชีพอิสระและมีทักษะในการบริหาร และการจัดการ อย่างมีประสิทธิภาพ
- 5) ส่งเสริมมาตรการซึ่งจะมีผลในการลดภาระงานบ้านของสตรีที่ต้องทำงานนอกบ้าน
- 6) ให้สตรีมีโอกาสศึกษาอบรมเพิ่มเติมเพื่อความก้าวหน้าในอาชีพ
- 7) ส่งเสริมให้สตรีศึกษา และมีงานทำในอาชีพใหม่รวมทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอาชีพสตรีโดยตรง มีอยู่จำนวนน้อยดังที่ได้นำเสนอ ดังต่อไปนี้

กรณีการ เลานเพ็ญแสง (2521 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการใช้เวลาว่างของคนงานสตรี ที่พักในหอพักของบริษัท โรงงานทอผ้ากรุงเทพ จำกัด ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผลการศึกษามีแนวโน้มที่แสดงให้เห็นว่าคนงานสตรีที่พักในหอพักส่วนใหญ่มีความสนใจที่จะใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ แบบแผนการใช้เวลาว่างของคนงานสตรีขึ้นอยู่กับอุปนิสัยส่วนตัว กิจกรรมในยามว่างของคนงานสตรี ส่วนใหญ่จึงออกมาในรูปของการรวมกลุ่มกันภายในหอพัก หรือกับเพื่อน สตรีที่ร่วมงานกันจัดงานรื่นเริง ทศนาจร เล่นกีฬา หัดร้องเพลง ทำการฝีมือ มากที่สุด รองลงมาคือ การใช้เวลาว่างเรียนพิเศษเพิ่มเติมในโรงเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ ซึ่งบริษัทจัดให้ในบริเวณ

โรงงาน นอกจากนี้ คนงานจำนวนไม่น้อยระบุว่าใช้เวลาว่างส่วนใหญ่ไปในการนอนพักผ่อน อ่านหนังสือและทำธุรกิจส่วนตัว การใช้เวลาว่างของคนงานสตรีส่วนใหญ่ขาดการวางแผน ล่วงหน้า ปัญหาทางเศรษฐกิจไม่มีอิทธิพลต่อแบบแผนการใช้เวลาว่าง เนื่องจากคนงานส่วนใหญ่มีรายได้เพียงพอกับรายจ่าย นอกจากนี้ คนงานสตรีต้องการได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของบริษัทในด้านการจัด กิจกรรมเพื่อความบันเทิงและกีฬา รวมทั้งความช่วยเหลือด้านอุปกรณ์ และสถานที่ ต้องการครูฝึกสอนการฝีมือ ต้องการให้เพิ่มระดับหลักสูตรการศึกษาใหญ่ ต้องการ รวมกลุ่มจัดตั้งสหกรณ์ร้านค้าและห้องสมุดภายในหอพัก โดยมีเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำและ ช่วยเหลือ

สุรรัตน์ รักเหยา (2522 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การศึกษาที่อยู่อาศัย และ สภาพความเป็นอยู่ ของคนงานหญิงในโรงงานทอผ้าในกรุงเทพมหานคร และปทุมธานี พบว่า สภาพความเป็นอยู่ของคนงานหญิงขึ้นอยู่กับสวัสดิการที่ทางโรงงานจัดให้ สภาพความเป็นอยู่ที่ดีของคนงานขึ้นอยู่กับแม่บ้านที่ทางโรงงานแต่งตั้งมามากกว่าแม่บ้านที่คนงานเลือกกันเอง และ ประการสุดท้าย สภาพความเป็นอยู่ของคนงานหญิงขึ้นอยู่กับการจัดอบรมที่ทางโรงงานจัดขึ้น

สุธิดา แสนสุข (2527 : 314 - 316) ทำการศึกษาบทบาทของหน่วยงานรัฐบาลในการให้ การศึกษาต่อสตรีไทย เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยศึกษาจากเจ้าหน้าที่ที่ทำงานใน หน่วยงานที่มีบทบาทในการให้การศึกษาแก่สตรี พบว่าหน่วยงานที่ให้การศึกษาแก่สตรี ยังไม่ ประสานงานกันอย่างจริงจัง มีขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ยุ่งยาก สตรีไม่มีเวลาอบรม ไม่ให้ความสำคัญ ไม่สนใจมารับการฝึกอบรม ผู้วิจัยเสนอแนะให้จัดการฝึกอบรมในช่วงที่สตรีว่างจากการ ประกอบอาชีพ ควรใช้ระยะเวลาสั้น ๆ และเน้นให้เนื้อหาเฉพาะเรื่องให้มากที่สุด

พรณทิพา งามสม (2530 : 131-132) ได้ทำการศึกษาเรื่องความต้องการการศึกษานอก โรงเรียน ของผู้ใช้แรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอ : การศึกษาเฉพาะกรณีโรงงานทอผ้าไทยเทยีน โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งใช้แรงงานทั้งชายและหญิง พบว่า ผู้ใช้แรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอ มีความต้องการการศึกษาไม่แตกต่างกันทั้งด้านการศึกษาพื้นฐานด้านการเพิ่มพูนทักษะอาชีพ และด้านการรับบริการข่าวสารข้อมูล ส่วนด้านเนื้อหาวิชาพื้นฐานนั้นต้องการมีความรู้เกี่ยวกับการ ป้องกันอันตรายจากการทำงานมากที่สุด รองลงมาคือ การใช้จ่าย ที่ถูกต้องเกี่ยวกับด้านอาชีพนั้นผู้ ใช้แรงงาน เพศชาย มีความต้องการเรียนช่างซ่อมรถยนต์ เครื่องยนต์ ซ่อมไฟฟ้า ส่วนผู้ใช้แรง งานหญิงมีความต้องการเรียนวิชาทำอาหารและขนม

จตุรญ มะลาดวง (2532 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สตรีในชนบท : กรณีศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า เนื้อหาวิชาที่กลุ่มตัวอย่างต้องการมากได้แก่ การทอผ้าลายขิด ตัดเย็บเสื้อผ้าสตรี และการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม รูปแบบการอบรมที่

กลุ่มตัวอย่างต้องการมากที่สุด คือ การจัดเป็นชั้นเรียนในหมู่บ้าน โดยหน่วยงานจัดส่งครูไปสอนให้ รองลงมาได้แก่ หน่วยงานส่งเจ้าหน้าที่ไปให้คำแนะนำ ด้านอาชีพและพาไปดูการประกอบอาชีพนอกสถานที่

สุนันทา บุญสิทธิ์ (2532. บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องแนวทางส่งเสริมอาชีพ เพื่อช่วยเหลือ คนงานหญิงในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ความต้องการและแนวทาง ในการจัดอบรมวิชาชีพของคนงานหญิง เวลาในการจัดอบรมสอดคล้องกับเวลาทำงาน คือ ต้องการอบรมเฉพาะช่วงที่มีเวลาว่างจากการทำงานในโรงงาน อบรมนานเฉลี่ย 2 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 1 วัน ในวันใดวันหนึ่ง วันจันทร์ถึงวันศุกร์ โดยอบรมนาน 1 - 2 เดือน อาชีพเสริมที่คนงานหญิงคาดว่าจะทำได้ในบริเวณใกล้ที่พักคือ ตัดเย็บเสื้อผ้า เสริมสวย อาหาร ขนม พิมพ์ดีด ประดิษฐ์ดอกไม้ และอาชีพที่คนงานหญิงสนใจ คือ พิมพ์ดีด เสริมสวย อาหาร ขนม ตัดเย็บเสื้อผ้า ไกด์ หรือล่าม รูปแบบของการฝึกอบรมที่คนงานหญิงต้องการคือ แบบกลุ่มสนใจ และมีสไลด์ประกอบการฝึกอบรม ส่วนการประชาสัมพันธ์การฝึกอบรมนั้นต้องการให้ผ่านทาง โรงงาน สำหรับเกร็ดความรู้ด้านวิชาชีพนั้น ควรให้ผ่านสื่อประเภทต่าง ๆ ทางโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ นิตยสารประเภทดารา เป็นต้น

วิมล จันทร์ประภาพ (2532. บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องความต้องการทางการศึกษา นอกโรงเรียนของหญิงบริการในเมืองพัทยา พบว่า อาชีพที่หญิงบริการสนใจ คือ การมีธุรกิจเป็นของตนเอง เพราะมีอิสระ เช่น ค้าขาย ตัดเย็บเสื้อผ้า เสริมสวย ประกอบอาหาร ขนม และการเกษตร หญิงบริการเหล่านี้ต้องการฝึกอาชีพ กับหน่วยงานของรัฐ และยินดีเสียค่าใช้จ่ายในการฝึกอาชีพประมาณ 500 - 1,000 บาท หญิงบริการจะสนใจฝึกอบรมอาชีพระยะสั้น

หญิงบริการส่วนใหญ่ยังไม่เคยได้รับบริการทางการศึกษานอกโรงเรียนแต่ถ้ามีโอกาส ก็จะศึกษาในโครงการการศึกษาผู้ใหญ่ภาคค่ำนอกจากนี้หญิงบริการยังสนใจที่จะศึกษา หาคำความรู้ อยู่เสมอ โดยเฉพาะทางวิชาชีพ เพื่อนำความรู้ไปแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน

สุจิตต์ เขี่ยมละออ (2534 : 125 - 126) ได้ศึกษาความสนใจและโอกาสในการเข้าร่วม กิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของแรงงานสตรี กรณีศึกษาในเขตนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความสนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนถ้า อยู่ในเมืองพัทยาเป็นสัปดาห์ มีอายุ 17 - 25 ปี มีโอกาส และแรงงานสตรีที่มีอายุ ระดับการศึกษา ภูมิฐานะสถานภาพสมรสและรายได้แตกต่างกันจะมีความสนใจต่อเนื้อหาวิชาและ กิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

สุวรรณา พลภักดี (2534 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการจัดการศึกษา นอกโรงเรียนด้านอาชีพสำหรับประชาชน เขตพื้นที่ประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดชุมพร พบว่า หน่วยงาน ที่จัดการศึกษานอกโรงเรียนด้านอาชีพเป็นกิจกรรมหลัก งบประมาณที่ได้รับเป็นงบประมาณปกติ และเงินช่วยเหลือพิเศษจากรัฐบาล มีการสำรวจความต้องการก่อนจัดโครงการ และเทศหญิงจะ เข้าร่วมโครงการมากกว่า เพศชาย

เนื่องจากการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอาชีพของสตรีโดยตรงมีอยู่จำนวนน้อย จึงได้นำเสนองานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอาชีพ ดังต่อไปนี้

ชาติรี อายุวัฒน์ (2518 : 121) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาของคหกรรมซึ่งเป็นสาเหตุให้นักศึกษาผู้ใหญ่เลือกเรียนวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้นในโรงเรียนสารพัดช่าง เขตกรุงเทพมหานครกับโรงเรียนฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ พบว่า นักศึกษาผู้ใหญ่เลือกเรียนวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้น ในโรงเรียนสารพัดช่าง เขตกรุงเทพมหานครกับโรงเรียนฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ มีองค์ประกอบสำคัญด้านอาชีพ คือ เรียนสำเร็จแล้วหางานทำได้ง่าย สามารถใช้วิชาชีพหารายได้พิเศษ เป็นอาชีพที่มีรายได้มากที่สุด ส่วนองค์ประกอบรองลงมา คือต้องการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

อรอนพ จินะวัฒน์ (2528 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของแรงงาน นายจ้างและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ในโรงงานอุตสาหกรรม เขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ใช้แรงงาน นายจ้าง และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกโรงเรียนในโรงงานอุตสาหกรรม และเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ใช้แรงงาน นายจ้าง เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกโรงเรียนในโรงงานอุตสาหกรรม โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 348 คน ผลจากการวิจัยสรุปให้เห็นว่า ผู้ใช้แรงงาน นายจ้าง เจ้าหน้าที่โรงงาน เจ้าหน้าที่ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม และเจ้าหน้าที่กรมการศึกษานอกโรงเรียน มีความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์ที่เห็นด้วย เกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ในโรงงานอุตสาหกรรม เขตกรุงเทพ มหานคร และปริมณฑล โดยรวมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านบทบาทของการจัดการศึกษานอกโรงเรียนในโรงงานอุตสาหกรรม ด้านรูปแบบของกิจกรรม ด้านเนื้อหา และด้านการบริหารการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ยกเว้น นายจ้างที่มีความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่แน่ใจ

ศรีสวรรค์ แสงวิจิตร (2531 : 131-135) ได้ศึกษารูปแบบการจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่ผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม ในเขตจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า เนื้อหาที่สอนควรเป็นเนื้อหาวิชาที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ใช้แรงงาน หลักสูตรความรู้พื้นฐานควรเป็นหลักสูตรการศึกษา

ต่อเนื่อง และหลักสูตรอื่นควรเป็นหลักสูตรสั้น ๆ สื่อที่ใช้ควรเป็นประเภท วิทย์ โททัศน์ หนังสือพิมพ์ วารสารและป้ายประกาศ ส่วนระยะเวลาที่สะดวกในการเรียนการสอน คือ วันอาทิตย์ วันธรรมดาช่วงพักกลางวัน สถานที่สะดวกในการจัดการเรียนการสอน คือในโรงงาน อุตสาหกรรม โดยมีรัฐบาล (หน่วยงานที่จัดการศึกษานอกโรงเรียน) เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดหา วัสดุอุปกรณ์ในการเรียนการสอน และจัดหาวิทยากร ผู้สอนร่วมกับนายจ้าง และสหภาพแรงงาน

อารยา นครเขตต์ (2533 : 54-55) ได้ศึกษาแนวโน้มการจัดการศึกษาวิชาชีพระยะสั้น ของ กรมการศึกษานอกโรงเรียน พบว่า

1. ผู้บริหารการศึกษานอกโรงเรียน มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าแนวโน้มที่เป็นไปได้ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถให้ผู้เรียนนำไปพัฒนาอาชีพเดิมให้ดีขึ้น เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น

2. ผู้บริหารการศึกษานอกโรงเรียน มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า แนวโน้มที่เป็นไปได้ คือ จะใช้หลักการประสานงานทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อระดมทรัพยากรมาใช้ร่วมกันและ จะกระจายอำนาจการบริหารไปสู่หน่วยงานในส่วนภูมิภาค เพื่อความสะดวก รวดเร็วในการตัดสินใจดำเนินงานให้ทันต่อเหตุการณ์ โดยเน้นการจัดให้แก่กลุ่มเป้าหมายหมู่บ้านยากจนเป็นอันดับแรก

3. ผู้บริหารการศึกษานอกโรงเรียนมีความคิดเห็นที่สอดคล้องต้องกันว่า แนวโน้มที่เป็นไปได้ คือ จัดทำหลักสูตรเป็นชุดวิชาให้ผู้เรียนเลือกเรียนเป็นตอน ๆ แต่ละตอนมีระยะเวลาการฝึกช่วงสั้น ๆ เรียนจบเร็ว และมีลักษณะยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนไปตามความต้องการของผู้เรียนจะยืดสภาพและปัญหาการประกอบอาชีพของประชาชนในการพัฒนาหลักสูตร และจะพัฒนาหลักสูตรเพิ่มมากขึ้นทั้งหลักสูตรทั่วไปและหลักสูตรเฉพาะถิ่น

4. ผู้บริหารการศึกษานอกโรงเรียน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า แนวโน้มที่เป็นไปได้ คือ จัดกิจกรรมแนะแนวทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียนอย่างต่อเนื่อง จัดชั้นเรียนให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนเฉพาะส่วนที่ต้องนำไปใช้

ณัฐวุฒิ ธรรมกุลมงคล (2534 : 126-129) ได้ทำการศึกษา เรื่อง องค์ประกอบด้านแรงจูงใจ ในการเข้าเรียนของนักศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ประเภทการศึกษานอกระบบ ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า นักศึกษาที่มีอายุ พื้นฐานการศึกษา สภาพภาพสมรส อาชีพ และสาขาวิชาเรียน แตกต่างกัน มีแรงจูงใจในการเข้าเรียนแตกต่างกัน ส่วนนักศึกษาที่มีพื้นฐานและอาชีพของบิดามารดา เพศ และรายได้แตกต่างกัน มีแรงจูงใจในการเข้าเรียนไม่แตกต่างกัน สิ่งที่

นักศึกษาพึงพอใจต่อการเรียนของหลักสูตรของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ได้แก่ ความเป็นกันเอง และการให้ความเอาใจใส่ของครูผู้สอน ความสะดวกในการลงทะเบียนเรียน บรรยากาศในชั้นเรียนไม่เครียด เนื้อหาหลักสูตรมีความเข้มข้น อุปกรณ์การเรียนมีความเหมาะสมดี การประชาสัมพันธ์หลักสูตรน่าสนใจ และมีการแนะนำเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ

อรรถกาญจน์ รวยรื่น (2536 : 9) ศึกษาเรื่องการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดหลักสูตรระยะสั้น กลุ่มวิชาช่างอุตสาหกรรม เพื่อจัดตั้งโรงเรียนเอกชนประเภทอาชีวศึกษานอกระบบโรงเรียน อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก พบว่า การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน เป็นการจัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา เข้าฝึกทักษะในวิชาชีพในขณะที่ว่างจากการทำงานปกติ และเปิดโอกาสให้กับผู้ที่มีความรู้อยู่แล้วได้เพิ่มพูนความรู้ให้มากขึ้น เปิดโอกาสให้กับผู้มีงานทำแล้วสามารถเปลี่ยนการประกอบอาชีพใหม่ ซึ่งเป็นอาชีพที่ตนเองชอบและมีความสามารถ

กาญจนา สุขประเสริฐ (2536 : 89) ศึกษาแนวโน้มทางการจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้สอดคล้องกับโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก : กรณีศึกษาในจังหวัดระยอง ด้วยเทคนิคเดลฟาย พบว่าโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก จะก่อให้เกิดการย้ายถิ่นเพราะการเปลี่ยนแปลงชุมชนและการจ้างแรงงาน คือจะมีประชากรจำนวนหนึ่งต้องย้ายออกจากถิ่นฐานไป บริเวณอุตสาหกรรมและชุมชนเมืองใหม่ จะมีแรงงานจำนวนมากอพยพเข้ามาสู่แหล่งการจ้างงาน โดยระยะแรกจะมีคนย้ายถิ่นมาสู่บริเวณที่มีการก่อสร้างขนาดใหญ่จำนวนมาก ส่วนใหญ่จะเป็นคนงาน ซึ่งให้แรงงานรับจ้างก่อสร้างและพวกพ่อค้าแม่ค้าไปตั้งร้านค้าขายกับคนงาน ระยะที่สองจะมีคนกลุ่มใหม่ ซึ่งมีความรู้ในระดับสูงเข้าไปทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง และการที่มีผู้คนอพยพเข้ามาจำนวนมากจะเป็นผลดีกับผู้ที่มีที่ดินว่างเปล่า ซึ่งจะลงทุนปลูกบ้านเช่าหรือขายที่ดินในราคาสูง จากการขยายตัวของอุตสาหกรรมจะช่วยระงับการย้ายถิ่นเข้าสู่กรุงเทพฯ ของประชากรในส่วนภูมิภาคได้

คมกฤช จันทร์ขจร (2537 : 128) ศึกษาเรื่องการศึกษาของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมเขตจังหวัดชลบุรี พบว่าความต้องการการศึกษานอกโรงเรียนของผู้ใช้แรงงานอุตสาหกรรมเขตจังหวัดชลบุรี ต้องการวิชาชีพ บัณฑิต อยู่ในระดับมากเพราะปัจจุบันจังหวัดมีการขยายตัวของภาคธุรกิจอยู่ในระดับสูง

อัญชลี โภคพูน (2538 : 146-147) ได้ศึกษาความต้องการการศึกษานอกโรงเรียน

เพื่อพัฒนาอาชีพของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอจังหวัดสมุทรปราการ โดยศึกษาจากผู้ใช้งานทั้งเพศชายและเพศหญิง พบว่า ผู้ใช้แรงงานต้องการให้ในโรงงานอุตสาหกรรมจัดมุมหนังสือพิมพ์ สื่อวารสาร ป้ายประกาศความรู้ข่าวสารข้อมูล พร้อมทั้งต้องการรับบริการข่าวสารโดยใช้ผ่านทางโทรทัศน์ ซึ่งควรจัดให้ออกอากาศในช่วงพักกลางวัน ช่วงเย็น หรือวันเสาร์อาทิตย์ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้แรงงาน ส่วนใหญ่ซึ่งเป็นสตรี

งานวิจัยต่างประเทศ

ลิปตัน (อัณฐลี โภคพูน. 2538 : 28 อ้างอิงจาก Lipton. 1963 : 30) ได้ศึกษากลุ่มกรรมกรหญิงในโรงงานตัดเย็บเสื้อผ้า โดยแบ่งกรรมกรหญิงออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มสตรี สูงอายุ กลุ่มสตรีโสด และกลุ่มสตรีหม้าย พบว่า กลุ่มสตรีสูงอายุมีความต้องการทำงาน เพื่อจุนเจือ ตนเอง และญาติ กลุ่มสตรีสมรสต้องการทำงานเพื่อหารายได้ให้ครอบครัว และกลุ่มสตรีโสดต้องหาเงินช่วยครอบครัว ซื้อเสื้อผ้า เครื่องสำอางค์และสิ่งเพติดเพลินอื่น ๆ

ฮิลล์ (อัณฐลี โภคพูน. 2538,28 อ้างอิงจาก Hill. 1970 : 14) ได้ทำการศึกษาปัญหาในการเข้าออกของแรงงานพบว่าส่วนใหญ่แรงงานต้องการอาชีพที่มั่นคงมีหลักประกันในการทำงาน ต้องการสวัสดิการที่ดี ต้องการความปลอดภัยในการทำงาน จึงทำให้มีการเข้าออกงานกันตลอดโดยเฉพาะแรงงานที่อยู่ในวัยหนุ่มสาว

คาร์และเคนเนท (Karr and Keneth. 1976 : 6424 - A) ได้ศึกษาความต้องการการจัดโปรแกรมและการให้บริการผู้ใหญ่ด้านการศึกษา พบว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ต้องการให้จัดโปรแกรมที่ตรงกับความต้องการในปัจจุบัน และต้องการให้มีบริการแนะแนวในด้านอาชีพด้วย

ซองกุลเลีย (Choangulia. 1977 : 279 - 280) ศึกษาบทบาทของสตรีไทยในการ หารายได้ช่วยเหลือฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว พบว่าสตรีในชนบทมีความรู้ ความสามารถในการทำงานน้อย แต่มีเวลาว่างมาก และมีความสนใจที่จะหารายได้เพื่อช่วยเหลือครอบครัว

มาเรียน (Marion. 1977 : 1155-8) ได้ทำการศึกษาถึงความสำคัญระหว่างรายได้เป็นรูปธรรม (เช่น เงินเดือน) กับนามธรรม (เช่น เกียรติยศชื่อเสียง) ของครอบครัวที่มีคุณภาพชีวิต โดยทำการสัมภาษณ์ ตัวอย่างประชากรที่อยู่ในเขตเดียวกัน ในประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน 1,046 คน พบว่ามีรายได้ที่เพียงพอของครอบครัว ทั้งที่เป็นรูปธรรม และนามธรรม เป็นความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการมีชีวิตที่มีคุณภาพ

ทากาฮาชิ (Takahashi. 1979 : 2) นักวิชาการชาวญี่ปุ่นได้ทำการศึกษาถึงคุณภาพชีวิตของคนไทย พบว่า ประกอบด้วย 2 ลักษณะ คือ Objective Condition ซึ่งเป็นคุณภาพชีวิตที่สามารถมองเห็นได้และสามารถวัดปริมาณได้ ส่วนคุณภาพชีวิตอีก ลักษณะหนึ่งคือ Subjective Attitude ซึ่งคุณภาพชีวิตในทางจิตวิทยาอันแสดงออกถึงความพอใจที่มีต่อการได้รับองค์ประกอบทางด้าน Objective Condition

ลินน์ (Linn. 1980 : 31) ได้ศึกษาถึงลักษณะของชุมชนแออัดในประเทศกลุ่มโลกที่สาม ดังนี้

1. ผู้ที่อาศัยอยู่ในสลัมมีรายได้ และการศึกษาต่ำ
2. อาชีพที่ทำมีรายได้น้อย
3. มีอาชญากรรมสูงในสลัม
4. อาศัยอยู่รวมกันอย่างหนาแน่นและมีพื้นที่ใช้สอยจำกัด
5. ผู้ที่อาศัยอยู่ในสลัมมาจากเมืองเล็ก ๆ ที่อยู่ในส่วนภูมิภาค
6. ลักษณะการใช้ที่ดินไม่เป็นสัดส่วนปะปนกัน ทั้งด้านพาณิชยกรรม ที่อยู่อาศัย

และอุตสาหกรรม

7. ขาดปัจจัยบริการเพื่อประชาชน เช่น สวนสาธารณะ สนามเด็กเล่น
8. มีการสัญจรไปมาคับคั่ง
9. อาคารทรุดโทรม
10. ขาดสิ่งจำเป็นด้านสาธารณูปโภค

การ์เซีย (Garcia. 1992 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องอิทธิพลแบบอย่างของสตรีตามปรัชญาความคิด ในการพัฒนาอาชีพของสตรี พบว่า สตรีได้รับการศึกษาที่ดีจะมีความทะเยอทะยานมีความสามารถในการประกอบอาชีพ ซึ่งแตกต่างกับสตรีที่ไม่ได้ศึกษาต่อ และผู้นำของสตรีจะเป็นแบบอย่างและมีอิทธิพลต่อสตรีในการทำงาน

บุลวอร์ (Boulwar. 1994 : 317) ได้ศึกษาเวลาที่เหมาะสมสำหรับสตรีและความเข้าใจที่มีอิทธิพลทำให้เกิดความสำเร็จในการปฏิบัติงานของสตรีที่ทำงานของบุรุษ พบว่า สตรีที่เข้ามาปฏิบัติงานของผู้ชาย ส่วนใหญ่จะมีความตั้งใจเอาใจใส่ ระมัดระวังในการปฏิบัติงานเสมอและความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชีพหรือการงานจะเริ่มพัฒนามาตั้งแต่เด็กและจะพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ

นาบีเรช (Nabieracz. 1995 : 124) ได้ศึกษาเรื่องสตรีกับแรงงาน : การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของแรงงานสตรีในประเทศแคนาดา พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนชั่วโมงสำหรับการทำงานของสตรีคือ การจัดบริการการดูแลเด็กและการได้รับการอำนวยความสะดวก

สะดวกประจำวัน มีลูกที่โตแล้วและมีความรู้แล้ว นอกจากนั้นยังพบว่าจำนวนชั่วโมงการทำงานยังมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจระหว่างงานกับชีวิตครอบครัว

เอ็นเลย์ (Ainley : 1995 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการมีส่วนร่วมของสตรีพื้นเมืองในประเทศแคนาดาในโครงการพัฒนา พบผลว่าโครงการช่วยให้สตรีมีสภาพความเป็นอยู่ดีขึ้นเชิงเศรษฐกิจแม้ว่าจะไม่มีผลต่อทุกด้านของความเป็นอยู่ และมีข้อเสนอแนะว่า สตรีควรได้รับการจัดเข้าในโครงการพัฒนาที่มีความสอดคล้องกับสภาพเดิมของสตรีเอง

วิลเลียมส์ (Williams, 1996 : 554) ได้ศึกษาปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการศึกษาผู้ใหญ่ของสตรีที่มีรายได้ต่ำ จำนวน 160 คน ในมลรัฐไฮลันดาโฮมา สหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่า สิ่งที่เป็นอุปสรรคที่สตรีไม่เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาผู้ใหญ่ได้ คือ

1. การไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรม
2. การขาดความสะดวกสบาย
3. ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง
4. ปัญหาส่วนตัวและครอบครัว
5. ขาดการต่อเนื่องและการขาดผลประโยชน์

สรุปจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศได้ว่า สตรีมักเป็นผู้ได้รับการศึกษาดำ ขาดทักษะในการประกอบอาชีพ มีจำนวนมากที่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัดในเขตเมือง และเป็นผู้ต้องการการฝึกอบรมวิชาชีพในด้านต่าง ๆ เพื่อเสริมรายได้และยกระดับความเป็นอยู่ของครอบครัว การยกระดับคุณภาพชีวิตของสตรี มีผลดีต่อตัวสตรีเองและต่อสังคมโดยส่วนรวมอย่างมาก ในประเทศไทยในปัจจุบันพบว่าสตรียังได้รับการศึกษาดำกว่าบุรุษ การศึกษาสำหรับสตรียังมีข้อจำกัดอยู่หลายประการ สำหรับแนวโน้มในอนาคตนั้นรัฐบาลได้มีนโยบายที่จะพัฒนาส่งเสริมการศึกษาของสตรีทั้งในระบบและนอกระบบ โดยรณรงค์ให้สตรีเข้ารับการศึกษารูปแบบต่าง ๆ ให้มากที่สุด และแก้ไขข้อจำกัดต่าง ๆ ในด้านการศึกษาและอาชีพของสตรี ในด้านความต้องการการฝึกอบรมด้านอาชีพนั้นสตรีต้องการเข้ารับการฝึกอบรมในวิชาต่าง ๆ ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพได้ในทันที

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนจากประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ สตรีอายุ 14 ปีขึ้นไปในชุมชน 30 แห่ง ในเขตยานนาวา แต่ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เลือกมาแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นตัวแทนในการศึกษา 3 ชุมชน คือ ชุมชน ร่วมพัฒนาเชื้อเพลิง 2 ชุมชนวัดช่องลม ชุมชนโรงสี ซึ่งเป็นชุมชนที่ก่อตั้งมาเป็นเวลานาน ครั้วเรือนอยู่คงที่ไม่มีมีการเคลื่อนย้ายเข้าออกและครั้วเรือนส่วนมากมีบ้านเลขที่แล้ว ส่วนชุมชนอื่นนอกเหนือจากนี้ก็มิได้อยู่บ้างแต่ไม่นำมาใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เนื่องจากจากชุมชน ดังกล่าวครั้วเรือนไม่มีบ้านเลขที่เป็นส่วนมาก ไม่เหมือนกับ 3 ชุมชนข้างต้น ประชากรสตรี 3 ชุมชนซึ่งเป็นตัวแทนมีจำนวน 1,004 คน แบ่งออกเป็นชุมชนร่วมพัฒนาเชื้อเพลิง 2 จำนวน 451 คน ชุมชนวัดช่องลม จำนวน 316 คน และชุมชนโรงสี จำนวน 237 คน

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้มาโดยการสุ่มเอามาจาก 20% ของกลุ่มประชากร แต่ละชุมชนใน 3 ชุมชนข้างต้น โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random) โดยเลือกทุกคนที่ 5 ของกลุ่มตัวอย่าง ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 200 คน ดังตาราง 1 ต่อไปนี้

ตาราง 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ชุมชน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ชุมชนร่วมพัฒนาเชื้อเพลิง 2	451	90
ชุมชนวัดช่องลม	316	63
ชุมชนโรงสี	237	47
รวม	1,004	200

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์ อย่างมีโครงสร้างเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาอาชีพของสตรีที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีรายละเอียดของเนื้อหา ดังต่อไปนี้ คือ

ตอนที่ 1 เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง เช่น อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และสถานภาพการประกอบอาชีพและขนาดของครอบครัว เป็นต้น

ตอนที่ 2 เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับความต้องการการพัฒนาอาชีพสตรี 4 ด้าน แบ่งเป็นความต้องการ 5 ระดับ ดังนี้ ต้องการมากที่สุด ต้องการมาก ต้องการปานกลาง ต้องการน้อย และต้องการน้อยที่สุด รวมไปถึงรายละเอียดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 3 เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพสตรีในชุมชนซึ่งเป็นข้อคำถามปลายเปิด ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่

วิธีการสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างเครื่องมือดำเนินการดังนี้ คือ

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสตรีและการพัฒนาอาชีพทั้งในประเทศและต่างประเทศ
2. นำผลการศึกษาในข้อหนึ่งมาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์ ให้ครอบคลุมเนื้อหาและ จุดมุ่งหมายที่ต้องการ
3. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอประธานและกรรมการผู้ควบคุมปริญญาบัตร ตรวจสอบดูความเหมาะสมแบบสัมภาษณ์ของเนื้อหาและภาษาที่ใช้
4. นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้กับสตรีในชุมชนเขตยานนาวากรุงเทพมหานคร ที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน เพื่อหาความเหมาะสมของภาษาที่ใช้
5. นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการทดลองใช้แล้ว มาปรับแก้ไขเพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลจริงต่อไป

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้ คือ

1. ดำเนินการขออนุญาตผู้อำนวยการเขตยานนาวา ในการขอเก็บข้อมูลจากสตรีในชุมชน ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของผู้วิจัย และของฝ่ายพัฒนาชุมชน
2. เมื่อได้รับอนุญาตแล้วจึงศึกษาข้อมูลชุมชน ดูแผนที่อย่างละเอียด เพื่อวางแผนในการเก็บข้อมูล
3. ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยเข้าไปในชุมชนร่วมพัฒนาเชื้อเพลิง 2 ชุมชนวัดช่องลม และชุมชนโรงสี เพื่อพบกรรมการชุมชน ขอเข้ามาเก็บข้อมูล ชี้แจงวัตถุประสงค์ในการเก็บข้อมูล นัดวันลงเก็บข้อมูลและขอให้กรรมการชุมชนประชาสัมพันธ์ประกาศออกเสียงตามสายในชุมชน ให้ประชาชนในชุมชนทราบว่า จะมีเจ้าหน้าที่เขตยานนาวามาเก็บข้อมูลในการทำงานวิจัยศึกษา

ความต้องการในการพัฒนาอาชีพของสตรีในชุมชนแออัด เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการจัดการฝึกอบรมให้สตรีในชุมชน ต่อไป

4. ผู้วิจัยออกเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยเริ่มจากชุมชนร่วมพัฒนา เชื้อเพลิง 2 ก่อนโดยประชาสัมพันธ์ประกาศออกเสียงตามสาย ชี้แจงวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์แล้วออกสัมภาษณ์ตามแผนที่ชุมชน คือสัมภาษณ์สตรีอายุ 14 ปีขึ้นไปในบ้านหลังที่ 1 แล้วนับไปอีก 5 หลังแล้วจึงเข้าสัมภาษณ์ หากไม่มีสตรีอายุ 14 ปีขึ้นไปในบ้านหลังนั้นก็ถอยหลังมา 1 หลัง หากไม่มีสตรีอายุ 14 ปีขึ้นไปอีกก็ถอยหลังอีก 1 หลัง เมื่อเสร็จแล้วจึงเก็บข้อมูลในอีก 2 ชุมชนที่เหลือ โดยผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เองจนครบจำนวนกลุ่มตัวอย่างชุมชน ผู้วิจัยเก็บข้อมูลทุกวันในเวลาตอนเช้า ตอนบ่ายและตอนค่ำ ในขณะที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ทำงานส่วนตัวไปด้วย

วิธีสัมภาษณ์ ทำโดย ผู้วิจัยแนะนำตัวให้ทราบ สร้างความคุ้นเคยแล้วใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างสอบถามรายละเอียด หากผู้ถูกสัมภาษณ์ไม่เข้าใจคำถามก็อธิบายและยกตัวอย่างจนกว่าผู้ถูกสัมภาษณ์จะเข้าใจ เมื่อเสร็จจากชุมชนร่วมพัฒนาเชื้อเพลิง 2 แล้วก็ไปเก็บข้อมูลที่ชุมชนวัดช่องลมและชุมชนโรงสีตามลำดับ

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ มีปัญหาอยู่บ้างคือกลุ่มตัวอย่างบางคนไม่ให้ความร่วมมือ ในชุมชนโรงสี เนื่องจากชุมชนนี้เป็นชุมชนตั้งใหม่ ประชาชนส่วนใหญ่มีความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่เขตยานนาวาไม่มากนัก จึงไม่ค่อยเต็มใจจะให้ความร่วมมือ ผู้วิจัยแก้ไขโดยขอให้กรรมการชุมชนพาไปทำความรู้จักและอธิบายวัตถุประสงค์ให้กลุ่มตัวอย่างทราบในกรณีที่ไม่สามารถอธิบายได้ ผู้วิจัยก็ข้ามไปและตัดออกไม่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างและทำการสัมภาษณ์คนต่อไป

5. ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจนครบ 200 คน คิดเป็น 100 % ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ทำการวิเคราะห์โดย หาค่าร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ข้อมูลด้านความต้องการ การพัฒนาอาชีพสตรี 4 ด้าน ของกลุ่มตัวอย่าง โดยการหาค่าร้อยละของความต้องการในระดับ แบ่งเป็นระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3. สำหรับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์คำถามปลายเปิด ตอนที่ 3 ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

หาค่าร้อยละและความถี่

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนที่ต้องการเปรียบเทียบ} \times 100}{\text{จำนวนทั้งหมด}}$$

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการการพัฒนาอาชีพของสตรี ในชุมชนแออัด เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้นำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้ คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านความต้องการการพัฒนาอาชีพ ได้แก่ ด้านการประดิษฐ์ ด้านการประกอบอาหาร ด้านการเกษตร และด้านการพาณิชย์

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพสตรีในชุมชน

ตอนที่ 1 ด้านข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาอาชีพ จำนวนผู้พักอาศัยในบ้าน ภูมิลำเนาเดิม จำนวนสมาชิกในครอบครัว ลักษณะบ้านพักอาศัย ค่าใช้จ่ายของครอบครัว รายได้ของครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่ทำงานแล้ว ประสบการณ์ในการฝึกอาชีพ นำเสนอตามตาราง 2 ดังต่อไปนี้

ตาราง 2 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลส่วนตัว	จำนวน	ร้อยละ
1. อายุ		
- 14-26 ปี	61	30.50
- 27-39 ปี	86	43.00
- 40 ปีขึ้นไป	53	26.50
2. สถานภาพสมรส		
- โสด	34	17.00
- สมรส	157	78.50
- หม้าย หย่า แยกกันอยู่	9	4.50
3. ระดับการศึกษา		
- ต่ำกว่าประถมศึกษา	56	28.00
- ตั้งแต่ประถมศึกษาขึ้นไป	144	72.00
4. อาชีพ		
- ค้าขาย	48	24.00
- รับจ้าง	92	46.00
- แม่บ้าน	46	23.00
- อื่น ๆ (นักเรียน นักศึกษา)	14	7.00

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนตัว	จำนวน	ร้อยละ
5. จำนวนสมาชิกในครอบครัว		
- ต่ำกว่า 5 คน	109	54.50
- 5 คนขึ้นไป	91	45.50
6. ภูมิลำเนาเดิม		
- ภาคกลาง	117	58.50
- ภาคอีสาน	56	28.00
- ภาคใต้	7	3.50
- ภาคเหนือ	14	7.00
- ภาคตะวันออก	6	3.00
7. ลักษณะบ้านพักอาศัย		
- บ้านเช่า	73	36.50
- บ้านตนเอง	115	57.50
- บ้านพักของทางราชการ	12	6.00
8. ค่าใช้จ่ายของครอบครัว (ต่อเดือน)		
- ต่ำกว่า 5,000 บาท	62	31.00
- 5,000 บาทขึ้นไป	138	69.00
9. รายได้ของครอบครัว (เดือนละ)		
- ต่ำกว่า 5,000 บาท	22	11.00
- 5,000 บาทขึ้นไป	178	89.00
10. จำนวนสมาชิกในครอบครัวทำงานแล้ว		
- ต่ำกว่า 2 คน	60	30.00
- 2 คนขึ้นไป	140	70.00
11. ประสบการณ์ในการฝึกอาชีพ		
- เคยฝึก	60	30.00
- ไม่เคยฝึกมาก่อน	140	70.00

จากตาราง 2 ข้างต้นแสดงว่ากลุ่มสตรีใน 3 ชุมชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์ จำนวน 200 คนมีรายละเอียดของข้อมูลส่วนตัว ดังนี้ คือ

ด้านอายุ ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 27-39 ปีซึ่งมีอยู่ จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 43.0 มีอายุ 14-26 ปี จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 30.50 และอายุ 40 ปีขึ้นไป จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 26.50

ด้านสถานภาพสมรส ส่วนใหญ่เป็นผู้สมรสแล้วซึ่งมีอยู่ จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 78.50 รองลงมาเป็นผู้มี สถานภาพโสด มีจำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 17.00 และเป็นผู้มี สถานภาพ สมรสหย่า แยกกันอยู่ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 4.50

ด้านระดับการศึกษา ส่วนใหญ่ เป็นผู้มีระดับการศึกษาตั้งแต่ประถมศึกษาขึ้นไปซึ่งมีอยู่ จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 72.00 และเป็นผู้มีระดับการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษา จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 28.00

ด้านอาชีพ ส่วนใหญ่เป็นผู้มีอาชีพรับจ้างซึ่งมีอยู่ จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 46.00 รองลงมาเป็นผู้มีอาชีพค้าขาย มีจำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 24.00 เป็นผู้มีอาชีพแม่บ้าน มีจำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 23.00 และเป็นผู้มีอาชีพอื่น ๆ (นักเรียน นักศึกษา) มีจำนวน 14 คนคิดเป็น ร้อยละ 7.00

ด้านจำนวนสมาชิกในครอบครัว ส่วนใหญ่มีสมาชิกในครอบครัวต่ำกว่า 5 คนซึ่งมีอยู่ จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 54.50 และรองลงมามีสมาชิกในครอบครัวสูงกว่า 5 คน จำนวน 91 คน คิดเป็น ร้อยละ 45.50

ด้านภูมิลำเนาเดิม ส่วนใหญ่เป็นผู้มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ภาคกลางซึ่งมีอยู่จำนวน 117 คน คิด เป็นร้อยละ 58.50 รองลงมาเป็นผู้มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ภาคอีสาน มีจำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 28.00 เป็นผู้มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ภาคเหนือมีจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 7.00 เป็นผู้มีภูมิลำเนาเดิม อยู่ ภาคใต้ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 3.50 และเป็นผู้มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ภาคตะวันออก มีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 3.00

ด้านลักษณะบ้านพักอาศัย ส่วนใหญ่เป็นบ้านของตนเองซึ่งมีอยู่ 115 คน คิดเป็นร้อยละ 57.50 รองลงมาเป็นบ้านเช่า ซึ่งมีอยู่ 73 คน คิดเป็นร้อยละ 36.50 และพักอยู่บ้านพักของ ทางราชการ ซึ่งมีอยู่ 12 คน คิดเป็น ร้อยละ 6.00

ด้านค่าใช้จ่ายของครอบครัว (ต่อเดือน) ส่วนใหญ่ตอบว่าสูงกว่า 5,000 บาทขึ้นไป ซึ่งมี จำนวนอยู่ 138 คน คิดเป็นร้อยละ 69.00 และต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 31.00

ด้านรายได้ของครอบครัว (ต่อเดือน) ผู้ตอบส่วนใหญ่มีรายได้สูงกว่า 5,000 บาทขึ้นไป ซึ่ง มีจำนวนอยู่ 178 คน คิดเป็นร้อยละ 89.00 และเป็นผู้มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท มีจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 11.00

ด้านจำนวนสมาชิกในครอบครัวทำงานแล้ว 2 คนขึ้นไป ส่วนใหญ่ตอบว่ามีจำนวนสมาชิก ในครอบครัวทำงานแล้ว 2 คนขึ้นไป มีผู้ตอบอยู่ จำนวน 140 คน คิดเป็น ร้อยละ 70.00 และผู้ที่ ตอบว่ามีจำนวนสมาชิกในครอบครัวทำงานต่ำกว่า 2 คน มีจำนวนอยู่ 60 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00

ด้านประสบการณ์ในการฝึกอาชีพ ผู้ตอบส่วนใหญ่ไม่เคยฝึกอาชีพมาก่อน มีจำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 70.00 และผู้ที่ตอบว่าเคยฝึกอาชีพมาก่อน มีจำนวน 60 คน คิดเป็น ร้อยละ 30.00

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านความต้องการการพัฒนาอาชีพ 4 ด้าน นำเสนอดังตาราง 3 - 6 ต่อไปนี้

ตาราง 3 ความต้องการการพัฒนาอาชีพของสตรี ด้านการประดิษฐ์

ความต้องการความรู้	มากที่สุด - มาก		ปานกลาง		น้อย - น้อยที่สุด		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- การตัดเย็บเสื้อผ้า	72	36.00	65	32.50	63	31.50	200	100
- การปักจักร	34	17.00	70	35.00	96	48.00	200	100
- การทอผ้า	13	6.50	37	18.50	150	75.00	200	100
- การประดิษฐ์ดอกไม้	63	31.50	51	25.50	86	43.00	200	100
- การประดิษฐ์สิ่งของจากวัสดุเหลือใช้	48	24.00	67	33.50	85	42.50	200	100
- การประดิษฐ์เครื่องใช้ในครัวเรือน	59	29.50	55	27.50	86	43.00	200	100
- การประดิษฐ์ของเล่น	34	17.00	44	22.00	122	61.00	200	100
- การจักสาน	28	14.00	46	23.00	126	63.00	200	100
- การประดิษฐ์เครื่องหยา	16	8.00	54	27.00	130	65.00	200	100
- การทำกรอบรูปและรูปภาพ	48	24.00	53	26.50	99	49.50	200	100
- การจัดดอกไม้	83	41.50	62	31.00	55	27.50	200	100
- การเพ้นต์	28	14.00	39	19.50	133	66.50	200	100

จากตาราง 3 ข้างต้น แสดงว่าสตรีในกลุ่มตัวอย่างต้องการความรู้ด้านการประดิษฐ์ เพื่อพัฒนาอาชีพ ดังนี้

1. ด้านการตัดเย็บเสื้อผ้า มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 72 คน มีผู้ตอบว่า ต้องการปานกลาง จำนวน 65 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 137 คน คิดเป็นร้อยละ 68.50 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 31.50 โดยสรุปจะเห็นได้ว่าในด้านการตัดเย็บเสื้อผ้า มีผู้ต้องการเรียนเป็นจำนวนมากเกินกว่าครึ่งหนึ่ง แสดงว่าการตัดเย็บเสื้อผ้า เป็นวิชาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่สนใจอยากเรียน

2. ด้านการปักจักร มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 34 คน มีผู้ตอบว่า ต้องการปานกลาง จำนวน 70 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 104 คน คิดเป็นร้อยละ 52.00 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 48.00 โดยสรุปจะเห็นได้ว่าใน

ด้านการปักจักรมีผู้ต้องการเป็นจำนวนมากเกินกว่าครึ่งหนึ่ง แสดงว่าการปักจักรเป็นวิชาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่สนใจอยากเรียน

3. ด้านการทอผ้า มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 13 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 37 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 50 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 75.00 โดยสรุปจะเห็นได้ว่าด้านการทอผ้ามีผู้ต้องการเป็นจำนวนน้อยเกินกว่าครึ่งหนึ่ง แสดงว่าการทอผ้า เป็นวิชาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่ไม่สนใจอยากเรียน

4. ด้านการประดิษฐ์ดอกไม้ มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 63 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 51 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 114 คน คิดเป็นร้อยละ 57.00 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 43.00 โดยสรุปจะเห็นได้ว่าการประดิษฐ์ดอกไม้มีผู้ต้องการเป็นจำนวนมากเกินครึ่งหนึ่ง แสดงว่าการประดิษฐ์ดอกไม้ เป็นวิชาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่สนใจอยากเรียน

5. ด้านการประดิษฐ์สิ่งของจากวัสดุเหลือใช้ มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 48 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 67 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 115 คน คิดเป็นร้อยละ 57.50 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 42.50 โดยสรุปจะเห็นได้ว่าการประดิษฐ์สิ่งของจากวัสดุเหลือใช้ เป็นวิชาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่สนใจอยากเรียน

6. ด้านการประดิษฐ์เครื่องใช้ในครัวเรือน มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 59 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 55 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 114 คน คิดเป็นร้อยละ 57.00 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 43.00 โดยสรุปจะเห็นได้ว่าการประดิษฐ์เครื่องใช้ในครัวเรือน มีผู้ต้องการเป็นจำนวนมากเกินครึ่งหนึ่ง แสดงว่าการประดิษฐ์เครื่องใช้ในครัวเรือน เป็นวิชาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่สนใจอยากเรียน

7. ด้านการประดิษฐ์ของเล่น มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 34 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 44 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 78 คน คิดเป็นร้อยละ 39.00 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 61.00 โดยสรุปจะเห็นได้ว่าในด้านการประดิษฐ์ของเล่น มีผู้ต้องการเป็นจำนวนน้อยเกินกว่าครึ่งหนึ่ง แสดงว่าการประดิษฐ์ของเล่น เป็นวิชาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่ไม่สนใจอยากเรียน

8. ด้านการจักสาน มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 28 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 46 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 74 คน คิดเป็นร้อยละ 37.00 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 126 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 74 คน คิดเป็น

ร้อยละ 37.00 โดยสรุปจะเห็นได้ว่าการจักรสาร มีผู้ต้องการเป็นจำนวนน้อยเกินกว่าครึ่งหนึ่ง แสดงว่าการจักรสาร เป็นวิชาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่ไม่สนใจอยากเรียน

9. ด้านการประดิษฐ์เครื่องหยา มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 16 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 54 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 70 คน คิดเป็นร้อยละ 35.00 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 65.00 โดยสรุปจะเห็นได้ว่าด้านการประดิษฐ์เครื่องหยา มีผู้ต้องการเป็นจำนวนน้อยเกินกว่าครึ่งหนึ่ง แสดงว่าการประดิษฐ์เครื่องหยา เป็นวิชาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่ไม่สนใจอยากเรียน

10. ด้านการทำการรอบรูปและรูปภาพ มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 48 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 53 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 101 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 49.50 โดยสรุปจะเห็นได้ว่าด้านการทำการรอบรูปและรูปภาพ มีผู้ต้องการมากไล่เลี่ยกับผู้ต้องการน้อย แสดงว่าการทำการรอบรูปและรูปภาพ เป็นวิชาที่กลุ่มสตรีสนใจอยากเรียนบ้างพอควร

11. ด้านการจัดดอกไม้ มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 83 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 62 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 145 คน คิดเป็นร้อยละ 72.50 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 27.50 โดยสรุปจะเห็นได้ว่าด้านการจัดดอกไม้ มีผู้ต้องการเป็นจำนวนมากเกินกว่าครึ่งหนึ่ง แสดงว่าการจัดดอกไม้เป็นวิชาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่สนใจอยากเรียน

12. ด้านการพันดั่ง มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 28 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 39 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 67 คน คิดเป็นร้อยละ 33.50 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 66.50 โดยสรุปจะเห็นได้ว่าการพันดั่ง มีผู้ต้องการมาน้อยกว่าครึ่งหนึ่ง แสดงว่าการพันดั่ง เป็นวิชาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่ไม่สนใจอยากเรียน

ตาราง 4 ความต้องการพัฒนาอาชีพด้านการประกอบอาหาร

ความต้องการความรู้	มากที่สุด - มาก		ปานกลาง		น้อย - น้อยที่สุด		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- การทำขนมหวาน	124	62.00	52	26.00	24	12.00	200	100
- การทำอาหารว่าง	109	54.50	61	30.50	30	15.00	200	100
- การถนอมอาหาร	96	48.00	60	30.00	44	22.00	200	100
- การทำเค้กและขนมปัง	93	46.50	52	26.00	55	27.50	200	100
- การแปรรูปอาหาร เครื่องดื่ม จากพืช และผลไม้ประเภทต่าง ๆ	102	51.00	51	25.50	47	23.50	200	100
- การแกะสลักและการจัดอาหาร	52	26.00	55	27.50	93	46.50	200	100

จากตาราง 4 ข้างต้น แสดงว่าสตรีในกลุ่มตัวอย่างต้องการความรู้ด้านการประกอบอาหารเพื่อพัฒนาอาชีพ ดังต่อไปนี้

1. ด้านการทำขนมหวาน มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 124 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 52 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 176 คน คิดเป็นร้อยละ 88.00 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 12.00 โดยสรุปจะเห็นได้ว่าการทำขนมหวาน มีผู้ต้องการเป็นจำนวนมากเกินกว่าครึ่งหนึ่ง แสดงว่าการทำขนมหวานเป็นวิชาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่สนใจอยากเรียน

2. ด้านการทำอาหารว่าง มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 109 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 61 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 170 คน คิดเป็นร้อยละ 85.00 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 15.00 โดยสรุปจะเห็นได้ว่าการทำอาหารว่าง มีผู้ต้องการเป็นจำนวนมากเกินกว่าครึ่งหนึ่ง แสดงว่าการทำอาหารว่าง เป็นวิชาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่สนใจอยากเรียน

3. ด้านการถนอมอาหาร มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 96 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 60 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 156 คน คิดเป็นร้อยละ 78.00 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 22.00 โดยสรุปจะเห็นได้ว่าการถนอมอาหาร มีผู้ต้องการเป็นจำนวนมากเกินกว่าครึ่งหนึ่ง แสดงว่าการถนอมอาหารเป็นวิชาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่สนใจอยากเรียน

4. ด้านการทำขนมเค้กและขนมปัง มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 93 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 52 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 145 คน คิดเป็นร้อยละ 72.50 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 27.50 โดยสรุปจะเห็นได้ว่าการทำเค้กและขนมปัง มีผู้ต้องการเป็นจำนวนมากเกินกว่าครึ่งหนึ่ง แสดงว่าการทำเค้กและขนมปัง เป็นวิชาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่สนใจอยากเรียน

5. ด้านการแปรรูปอาหารและเครื่องดื่มจากพืชและผลไม้ประเภทต่าง ๆ มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 102 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 51 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 153 คน คิดเป็นร้อยละ 76.50 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 23.50 โดยสรุปจะเห็นได้ว่า การแปรรูปอาหารและเครื่องดื่มจากพืชและผลไม้ประเภทต่าง ๆ มีผู้ต้องการเป็นจำนวนมากเกินกว่าครึ่งหนึ่ง แสดงว่าการแปรรูปอาหารและเครื่องดื่มจากพืชและผลไม้ประเภทต่าง ๆ เป็นวิชาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่สนใจอยากเรียน

6. ด้านการแกะสลักและการจัดอาหาร มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 52 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 55 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 107 คน คิดเป็น

ร้อยละ 53.50 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 46.50 โดยสรุปจะเห็นได้ว่า การแกะสลักและการจัดอาหาร มีผู้ต้องการเป็นจำนวนมากเกินกว่าครึ่งหนึ่ง แสดงว่าการแกะสลักและการจัดอาหาร เป็นวิชาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่สนใจอยากเรียน

ตาราง 5 ความต้องการการพัฒนาอาชีพด้านการเกษตร

ความต้องการความรู้	มากที่สุด - มาก		ปานกลาง		น้อย - น้อยที่สุด		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- การเพาะชำไม้ดอกไม้ประดับ	51	25.50	53	26.50	96	48.00	200	100
- การจัดตู้ปลา	25	12.50	47	23.50	128	64.00	200	100
- การเพาะพันธุ์ปลา	19	9.50	39	19.50	142	71.00	200	100
- การปลุกสวนครัวลอยฟ้า	52	26.00	55	27.50	93	46.50	200	100

จากตาราง 5 ข้างต้น แสดงว่าสตรีกลุ่มตัวอย่าง ต้องการความรู้ด้านการเกษตร เพื่อพัฒนาอาชีพ ดังต่อไปนี้

1. ด้านการเพาะชำไม้ดอกไม้ประดับ มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 51 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 53 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 104 คน คิดเป็นร้อยละ 52.00 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 48.00 โดยสรุปจะเห็นได้ว่า การเพาะชำไม้ดอกไม้ประดับ มีผู้ต้องการเป็นจำนวนมากเกินกว่าครึ่งหนึ่ง แสดงว่าการเพาะชำไม้ดอกไม้ประดับเป็นวิชาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่สนใจอยากเรียน

2. ด้านการจัดตู้ปลา มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 25 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 47 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 72 คน คิดเป็นร้อยละ 36.00 ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 64.00 โดยสรุปจะเห็นได้ว่าการจัดตู้ปลา มีผู้ต้องการจำนวนน้อยเกินกว่าครึ่งหนึ่ง แสดงว่าการจัดตู้ปลา เป็นวิชาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่ไม่สนใจอยากเรียน

3. ด้านการเพาะพันธุ์ปลา มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 19 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 39 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 58 คน คิดเป็นร้อยละ 29.00 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 71.00 โดยสรุปจะเห็นได้ว่าการเพาะพันธุ์ปลา มีผู้ต้องการน้อยกว่าเป็นจำนวนกว่าครึ่งหนึ่ง แสดงว่าการเพาะพันธุ์ปลาเป็นวิชาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่ไม่สนใจอยากเรียน

4. ด้านการปลุกสวนครัวลอยฟ้า มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 52 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 55 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 107 คน คิดเป็นร้อยละ 53.00 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 46.50 โดย

สรุปจะเห็นได้ว่า การปลูกสวนครัวลอยฟ้า มีผู้ต้องการเป็นจำนวนมากกว่าครั้งหนึ่ง แสดงว่าการปลูกสวนครัวลอยฟ้า เป็นวิชาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่สนใจอยากเรียน

ตาราง 6 ความต้องการการพัฒนาอาชีพด้านการพาณิชย์

ความต้องการความรู้	มากที่สุด - มาก		ปานกลาง		น้อย - น้อยที่สุด		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- งานบัญชี	61	30.50	44	22.00	95	47.50	200	100
- พิมพ์ดีดไทย - อังกฤษ	76	38.00	30	15.00	94	47.00	200	100
- การซ่อมวิทยุ - โทรทัศน์	24	12.00	33	16.50	143	71.50	200	100
- การเสริมสวย	82	41.00	34	17.00	84	42.00	200	100
- การประกอบและติดตั้งอุปกรณ์ไฟฟ้า	31	15.50	23	11.50	146	73.50	200	100

จากตาราง 6 ข้างต้น แสดงว่าสตรีกลุ่มตัวอย่าง ต้องการความรู้ด้านการพาณิชย์ เพื่อพัฒนาอาชีพ ดังต่อไปนี้

1. ด้านงานบัญชี มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 61 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 44 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 105 คน คิดเป็นร้อยละ 52.50 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 47.50 โดยสรุปจะเห็นได้ว่างานบัญชี มีผู้ต้องการเป็นจำนวนมากกว่าครั้งหนึ่ง แสดงว่างานบัญชี เป็นวิชาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่สนใจอยากเรียน

2. ด้านการพิมพ์ดีดไทย-อังกฤษ มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 76 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 30 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 106 คน คิดเป็นร้อยละ 53.00 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 47.00 โดยสรุปจะเห็นได้ว่าการพิมพ์ดีดไทย-อังกฤษ มีผู้ต้องการเป็นจำนวนมากเกินครั้งหนึ่ง แสดงว่าการพิมพ์ดีดไทย-อังกฤษ เป็นวิชาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่สนใจอยากเรียน

3. ด้านการซ่อมวิทยุ-โทรทัศน์ มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 24 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 33 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 57 คน คิดเป็นร้อยละ 28.50 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 71.50 โดยสรุปจะเห็นได้ว่า การซ่อมวิทยุ-โทรทัศน์ มีผู้ต้องการเป็นจำนวนน้อยเกินกว่าครั้งหนึ่ง แสดงว่าการซ่อมวิทยุ-โทรทัศน์ เป็นวิชาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่ไม่สนใจอยากเรียน

4. ด้านการเสริมสวย มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 82 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 34 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 116 คน คิดเป็นร้อยละ 58.00 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 42.00 โดยสรุปจะเห็นได้ว่าการเสริมสวย มีผู้ต้องการเป็นจำนวนมากกว่าครึ่งหนึ่ง แสดงว่าการเสริมสวยเป็นวิชาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่สนใจอยากเรียน

5. ด้านการประกอบและติดตั้งอุปกรณ์ไฟฟ้า มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 31 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 23 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 54 คน คิดเป็นร้อยละ 27.00 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 73.00 โดยสรุปจะเห็นได้ว่าการประกอบและติดตั้งอุปกรณ์ไฟฟ้า มีผู้ต้องการเป็นจำนวนน้อยเกินกว่าครึ่งหนึ่ง แสดงว่าการประกอบและติดตั้งอุปกรณ์ไฟฟ้า เป็นวิชาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่ไม่สนใจที่จะเรียน

สำหรับเวลาที่ต้องการในการฝึกอบรม แสดงในตาราง 7 และ 8

ตาราง 7 ข้อมูลด้านความต้องการช่วงเวลาในการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาอาชีพ

ความต้องการความรู้	มากที่สุด - มาก		ปานกลาง		น้อย - น้อยที่สุด		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ช่วงเวลาที่ต้องการฝึกอบรม								
09.00 - 12.00 น.	74	37.00	19	8.50	107	53.50	200	100
13.00 - 16.00 น.	61	30.50	21	10.50	118	59.00	200	100
17.00 - 20.00 น.	94	47.00	10	5.00	96	48.00	200	100

จากตาราง 7 ข้างต้น แสดงว่าสตรีในกลุ่มตัวอย่างต้องการเวลาในการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาอาชีพ ดังต่อไปนี้

1. เวลา 9.00 - 12.00 น. มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 74 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 19 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 93 คน คิดเป็นร้อยละ 46.50 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 53.50 โดยสรุปจะเห็นได้ว่า เวลา 9.00 - 12.00 น. มีผู้ต้องการน้อยกว่าครึ่งหนึ่ง แสดงว่าเวลา 9.00 - 12.00 น. เป็นเวลาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่เห็นว่าไม่เหมาะสมที่จะเป็นเวลาในการฝึกอบรม

2. เวลา 13.00 - 16.00 น. มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด จำนวน 61 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 21 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 82 คน คิดเป็นร้อยละ 41.00 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 59.00 โดยสรุปจะเห็นได้ว่าเวลา 13.00 -

16.00 น. มีผู้ต้องการจำนวนน้อยกว่าครึ่งหนึ่ง แสดงว่าเวลา 13.00 - 16.00 น. เป็น ช่วงเวลาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่เห็นว่าไม่เหมาะที่จะเป็นเวลาในการฝึกอบรม

3. เวลา 17.00 - 20.00 น. มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด จำนวน 94 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 10 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 104 คน คิดเป็นร้อยละ 52.00 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 48.00 โดยสรุปจะเห็นได้ว่าเวลา 17.00 - 20.00 น. มีผู้ต้องการจำนวนเกินกว่าครึ่งหนึ่ง แสดงว่าเวลา 17.00 - 20.00 น. เป็น ช่วงเวลาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่เห็นว่าเหมาะที่จะเป็นเวลาในการฝึกอบรม

ตาราง 8 ข้อมูลด้านความต้องการวันที่ต้องการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพ

ความต้องการความรู้	มากที่สุด - มาก		ปานกลาง		น้อย - น้อยที่สุด		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
วันที่ต้องการฝึกอบรม								
วันธรรมดาทุกวัน	68	34.40	18	9.00	114	52.00	200	100
วันหยุด	152	76.00	13	6.50	35	17.50	200	100
วันอื่น ๆ (วันอาทิตย์)	11	5.50	2	1.00	-	-	13	100

ตาราง 8 ข้างต้นแสดงว่ากลุ่มตัวอย่างต้องการวันที่จะฝึกอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพดังต่อไปนี้

1. ในวันธรรมดาทุกวัน มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 68 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 18 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 86 คน คิดเป็นร้อยละ 43.00 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 57.00 โดยสรุปจะเห็นได้ว่าวันธรรมดาทุกวัน มีผู้ตอบว่าต้องการจำนวนน้อยเกินกว่าครึ่งหนึ่ง แสดงว่าวันธรรมดาทุกวันเป็นวันที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่เห็นว่าไม่เหมาะสมที่จะเป็นวันที่ฝึกอบรม

2. ในวันหยุด มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 152 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 13 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 165 คน คิดเป็นร้อยละ 82.50 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย-น้อยที่สุดจำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 17.50 โดยสรุปจะเห็นว่า มีผู้ต้องการจำนวนมากกว่าครึ่งหนึ่งแสดงว่าวันหยุดเป็นวันที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่เห็นว่าเหมาะสมที่จะเป็นวันที่จะฝึกอบรม

3. วันอื่น ๆ (วันอาทิตย์) มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 11 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 2 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 13 คน คิดเป็นร้อยละ 6.50 โดยสรุปจะเห็นได้ว่า วันอื่น ๆ (วันอาทิตย์) มีผู้ต้องการน้อย แสดงว่าเป็นวันที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่เห็นว่าไม่เหมาะสมที่จะเป็นวันที่ฝึกอบรม

ตาราง 9 ข้อมูลด้านความต้องการสถานที่ในการฝึกอบรมอาชีพในชุมชน การ
ประเมินผล ความต้องการภูมิบุตร และการติดตามผล

ข้อความ	ระดับความถี่
1. ความต้องการสถานที่ฝึกอบรม	
- ในชุมชน	176
- นอกชุมชนที่ใดก็ได้	14
- ที่สำนักงานเขตยานนาวา	7
- โรงเรียนในพื้นที่เขตยานนาวาและใกล้เคียง	3
2. เรียนจบแล้วต้องการให้มีการประเมินผลหรือไม่อย่างไร	
- ต้องการให้ประเมินผลโดยสอบปฏิบัติ	183
- ไม่ต้องการให้ประเมินผล	14
- ต้องการให้ประเมินผลโดยสอบข้อเขียน	3
3. เมื่ออบรมเสร็จแล้วต้องการภูมิบุตรเพื่อเป็นหลักฐานหรือไม่	
- ต้องการ	183
- ไม่ต้องการ	17
4. เมื่ออบรมเสร็จแล้ว ต้องการให้ผู้จัดติดตามผลว่าไปใช้ประกอบอาชีพได้จริงหรือไม่	
- ต้องการให้ติดตามผล	187
- ไม่ต้องการติดตามผล	13

จากตาราง 9 ข้างต้นแสดงถึงความต้องการสถานที่ การประเมินผลภูมิบุตรและ การติดตามผลของเจ้าหน้าที่ในการฝึกอบรมดังนี้คือ

1. ในด้านความต้องการสถานที่ในการฝึกอบรมในชุมชน มีจำนวน 176 คน รองลงมาคือนอกชุมชนที่ใดก็ได้ มีผู้ตอบ 14 คน และให้ใช้สำนักงานเขตยานนาวา 7 คน โรงเรียนในพื้นที่เขตยานนาวาและใกล้เคียง 4 คน

2. ในด้านความต้องการให้ประเมินผล มีผู้ตอบ 183 คน ต้องการให้มีการประเมินผลโดยสอบปฏิบัติรองลงมาคือไม่ต้องการให้ประเมินผล มีผู้ตอบ 14 คน ต้องการให้ประเมินผลโดยสอบข้อเขียน ซึ่งมีผู้ตอบ 3 คน

3. ในด้านความต้องการภูมิเพื่อใช้เป็นหลักฐานการฝึกอบรม มี ผู้ตอบ 183 คน ต้องการให้แจกภูมิบุตรและผู้ตอบ 17 คน ไม่ต้องการภูมิบุตร

4. ในด้านความต้องการในการติดตามผลของเจ้าหน้าที่ว่ากลุ่มสตรีที่ฝึกอบรมจะสามารถนำไปประกอบอาชีพได้หรือไม่ มีผู้ตอบ 187 คน ต้องการให้เจ้าหน้าที่ติดตามผลและมีผู้ตอบ 13 คน ไม่ต้องการให้เจ้าหน้าที่ติดตามผล

ตอนที่ 3 ข้อมูลความคิดเห็นของสตรีกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพในชุมชน มีผู้ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเรียงตามลำดับจากมากมาน้อยดังต่อไปนี้

ตาราง 10 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพ

ลำดับ	ข้อความ	ความถี่
1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการประกอบอาชีพของสตรี		
1.	มีความรู้ในการประกอบอาชีพน้อยจึงหางานทำยาก	48
2.	ไม่สามารถหางานทำได้ทั้งที่อยากทำงาน	28
3.	มีปัญหาต้องดูแลบุตรหรือผู้สูงอายุจนไม่สามารถออกไปทำงานนอกบ้านได้	27
4.	มีปัญหาอายุมาก บริษัทไม่รับเข้าทำงาน	18
5.	มีปัญหาคนจ้างแรงงานสตรีต่ำ	11
6.	มีปัญหาเดินทางไปประกอบอาชีพไกลต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง	9
7.	มีปัญหาขาดทุนทรัพย์ในการประกอบอาชีพและงานหนักกว่าผู้ชาย	4
8.	มีปัญหางานที่สตรีทำขาดความมั่นคง	3
9.	ปัญหาความรู้ไม่ตรงกับงานที่ทำ	3
2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการของครอบครัวที่ต้องการให้สตรีมีอาชีพเพื่อหารายได้มาเสริม		
1.	ต้องการให้มีอาชีพเพื่อหารายได้มาเสริมในครอบครัว	178
2.	ไม่ต้องการเพราะมีภาระในครอบครัวมากแล้ว	17
3.	ไม่ต้องการให้มีอาชีพแต่ตัวสตรีต้องการมีอาชีพเอง	5
3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานเขตยานนาวา มาดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับอาชีพของสตรีในชุมชน		
1.	ต้องการให้มาดูแลเพื่อให้ความช่วยเหลือได้	188
2.	จะมาดูแลหรือไม่ก็ได้ เพราะสามารถช่วยเหลือตนเองได้	12
3.	ไม่ต้องเข้ามาดูแล เพราะมีอาชีพทำอยู่แล้ว	1
4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิธีการมีอาชีพของสตรี		
1.	ควรฝึกรวมกันเป็นกลุ่มภายในชุมชน	17
2.	งานที่ฝึกควรเป็นงานที่สามารถนำไปประกอบอาชีพนอกบ้านได้	11
3.	งานที่ฝึกควรเป็นงานที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	11
4.	ควรฝึกอบรมในระยะเวลาสั้น	11
5.	ควรเปิดอบรมอาชีพแปลกใหม่ทันสมัย หลากหลายสาขา	11

ตาราง 10 (ต่อ)

ลำดับ	ข้อความ	ความถี่
6.	งานที่ฝึกอบรมแล้วสามารถประกอบอาชีพที่บ้านได้	10
7.	ควรฝึกอาชีพที่กลุ่มสตรีมีความรู้รู้อยู่บ้างแล้ว	9
8.	งานที่ฝึกไม่ควรต้องใช้ความรู้พื้นฐานสูง	7
9.	งานที่ฝึกควรเป็นอาชีพที่ง่าย	3
10.	การฝึกอาชีพควรเป็นการสอนแบบให้เปล่าโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย	2
11.	ต้องการฝึกระยะยาวแบบตัวต่อตัว	2
12.	การฝึกไม่จำเป็นไม่จำเป็นต้องใช้เครื่องมือหรือใช้น้อยที่สุดและลงทุนน้อย	2
5. ข้อเสนอแนะอื่นๆ		
1.	เมื่อฝึกอาชีพแล้วอยากให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานเขตยานนาวาหาอาชีพมารองรับ	28
2.	ต้องการให้หางานมาส่งให้กับสตรีที่บ้าน	14
3.	การจัดตั้งกลุ่มรับผิดชอบเรื่องการฝึกอาชีพขึ้นภายในเขตพื้นที่เพื่อเป็นตัวหลักสำหรับช่วยเหลือสตรีที่ว่างงาน	13
4.	ต้องการให้ดูแลเรื่องฝึกอาชีพอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	12
5.	สำนักงานเขตยานนาวาควรรับประกันให้กับกลุ่มสตรี ในการรับงานมาทำที่บ้านเพื่อความเชื่อถือของนายทุนหรือโรงงาน	4
6.	ต้องการรับการสนับสนุนเรื่องเงินทุนในการประกอบอาชีพ	3
7.	ต้องการให้เปิดการฝึกอบรมหลายสาขาวิชาและเป็นวิชาที่ทันสมัยพร้อมทั้งฝึกให้ผู้ขายด้วย	3
8.	การเรียนรู้หรือเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด	2
9.	ควรจัดตั้งกลุ่มแม่บ้านและจัดเป็นสหกรณ์เพื่อจำหน่ายผลผลิตของกลุ่มสตรีพร้อมทั้งสนับสนุนอย่างจริงจัง	2

จากตาราง 10 ข้างต้นแสดงว่า สตรีกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพสตรีในชุมชนได้เสนอไว้เป็นรายการดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการประกอบอาชีพของสตรี

ข้อเสนอในเรื่องปัญหาในการประกอบอาชีพของสตรี เรียงลำดับความถี่จากสูงสุดถึงต่ำสุด ดังนี้ คือ ข้อที่ว่ามีความรู้ในการประกอบอาชีพน้อยจึงทำให้หางานทำยาก (48) ข้อที่ว่าไม่สามารถหางานทำได้ทั้ง ๆ ที่อยากทำงาน (28) ข้อที่ว่ามีปัญหาต้องดูแลบุตรหรือผู้สูงอายุจนไม่สามารถออกไปทำงานนอกบ้านได้ (27) ข้อที่ว่าอายุมากแหล่งงานไม่รับเข้าทำงาน (28) ข้อที่ว่ามีปัญหาค่าจ้าง แรงงานของสตรีต่ำ (11) ข้อที่ว่ามีปัญหาต้องเดินทางไปประกอบอาชีพไกล ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง (9) ข้อ

ที่ว่ามีปัญหาเพราะขาดทุนทรัพย์ในการประกอบอาชีพและงานหนักกว่าผู้ชาย (4) ข้อที่ว่ามีปัญหาที่ว่างงานที่สตรีทำขาดความมั่นคง (3) และข้อที่ว่ามีปัญหาความรู้ไม่ตรงกับงานที่ทำ (3)

2. ความต้องการของครอบครัวที่ต้องการให้สตรีฝึกอาชีพเพื่อหารายได้มาเสริม

ข้อเสนอในเรื่องความต้องการของครอบครัวที่ต้องการให้สตรีฝึกอาชีพเพื่อหารายได้มาเสริมเรียงลำดับความถี่จากสูงสุดถึงต่ำสุดดังนี้ คือ ข้อที่ว่าต้องการให้ฝึกอาชีพเพื่อจะได้มีรายได้ มาเสริมในครอบครัว (178) ข้อที่ว่าไม่ต้องการให้ฝึกอาชีพเพราะมีภาระในครอบครัวมากอยู่แล้ว (17) ข้อที่ว่าไม่ต้องการให้ฝึกอาชีพ แต่ตัวของผู้ให้สัมภาษณ์ต้องการฝึกอาชีพเอง (5)

3. ความต้องการให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานเขตยานนาวามาดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับอาชีพของสตรีในชุมชน

ข้อเสนอแนะด้านความต้องการให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานเขตยานนาวามาดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับอาชีพของสตรีในชุมชน เรียงลำดับความถี่จากสูงสุดถึงต่ำสุดดังนี้คือ ข้อที่ว่าต้องการให้เจ้าหน้าที่สำนักงานเขตยานนาวามาดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับอาชีพของสตรีในชุมชนเพื่อให้ความช่วยเหลือได้ (188) ข้อที่ว่าจะไม่เข้ามาดูแลหรือไม่ก็ได้เพราะสามารถช่วยเหลือตนเองได้ (12) และข้อที่ว่าไม่ต้องการเข้ามาดูแล เพราะมีอาชีพทำอยู่แล้ว (1)

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการฝึกอาชีพของสตรีควรได้รับการฝึก

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการฝึกอาชีพของสตรี เรียงตามลำดับความถี่จากสูงสุดถึงต่ำสุดดังนี้คือ ข้อที่ว่าควรฝึกรวมกันเป็นกลุ่มภายในชุมชน (17) ข้อที่ว่างานที่ฝึกควรเป็นงานที่สามารถนำไปประกอบอาชีพนอกบ้านได้ (11) ข้อที่ว่างานที่ฝึกควรเป็นงานที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ (11) ข้อที่ว่าควรฝึกอบรมโดยในระยะเวลาสั้น (11) ข้อที่ว่าควรเปิดอบรมอาชีพแปลกใหม่ ทันสมัย หลากหลายสาขา (11) ข้อที่ว่างานฝึกอบรมแล้วสามารถประกอบอาชีพที่บ้านได้ (10) ข้อที่ว่าควรฝึกอาชีพที่กลุ่มสตรีมีความรู้อยู่บ้างแล้ว (9) ข้อที่ว่างานที่ฝึกอาชีพที่ไม่ควรต้องใช้พื้นฐานความรู้สูง (7) ข้อที่ว่างานที่ฝึกควรเป็นอาชีพที่ง่าย (3) ข้อที่ว่าการฝึกอาชีพควรเป็นการสอนแบบให้เปล่าโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย (2) ข้อที่ว่าต้องการฝึกอบรมระยะยาวและฝึกแบบตัวต่อตัว (2) ข้อที่ว่าการฝึกอบรมไม่จำเป็นต้องใช้เครื่องมือและฝึกอาชีพที่ลงทุนน้อยที่สุด (2)

5. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เรียงตามลำดับความถี่จากสูงสุดถึงต่ำสุดดังนี้คือ ข้อที่ว่าเมื่อฝึกอาชีพแล้วอยากให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานเขตยานนาวาหาอาชีพมารองรับ (28) ข้อที่ว่าต้องการให้ หน่วยงานมาส่งให้กับสตรีทำที่บ้าน (14) ข้อที่ว่าควรจัดตั้งกลุ่มรับผิดชอบเรื่องการฝึกอาชีพขึ้นภายในเขตพื้นที่เพื่อเป็นตัวหลักสำหรับช่วยเหลือสตรีที่ว่างงาน (13) ข้อที่ว่าต้องการให้ดูแลเรื่องการฝึกอาชีพอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ (12) ข้อที่ว่าสำนักงานเขตยานนาวาควรประกันให้กลุ่มสตรีในการรับงานมา

ทำที่บ้าน เพื่อความเชื่อถือของกลุ่มนายทุนหรือโรงงาน (4) ข้อที่ว่าการต้องการรับการสนับสนุนเรื่อง
 เงินทุนในการประกอบอาชีพ (3) ข้อที่ว่าการต้องการให้เปิดการฝึกอบรมหลายสาขาวิชาและเป็นวิชาที่
 ทันสมัย พร้อมทั้งฝึกให้ผู้ขายด้วย (23 ข้อที่ว่าการเรียนฟรีหรือเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด (2) ข้อที่ว่า
 ควรจัดตั้งกลุ่มแม่บ้านและจัดเป็นสหกรณ์เพื่อจำหน่ายผลผลิตของกลุ่มสตรี พร้อมทั้งสนับสนุนอย่าง
 จริงจัง (2)

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุป

งานวิจัยเรื่อง“การศึกษาความต้องการการพัฒนาอาชีพของสตรีในชุมชนแออัดเขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร” เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นสตรีอายุ 14 ปีขึ้นไป ในชุมชนเขตยานนาวาจำนวน 1,004 คน ในการศึกษาครั้งนี้ได้เลือกตัวแทนในการศึกษาคั้งนี้ 3 ชุมชน คือชุมชนร่วมพัฒนาเชื้อเพลิง ชุมชนวัดช่องลม ชุมชนโรงสีโดยสุ่มเอามาจาก 20% ของกลุ่มประชากรได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 20 คน ซึ่งมีรายละเอียดของการศึกษา ดังต่อไปนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายดังต่อไปนี้ คือ

1. เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาอาชีพของสตรีในชุมชนแออัดเขตยานนาวา
2. เพื่อรวบรวมความคิดเห็นของสตรีในชุมชนแออัดเขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร

เกี่ยวกับปัญหาในการพัฒนาอาชีพ

ความสำคัญของการศึกษา

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ข้อมูลที่ได้รับจะเป็นประโยชน์ในการดำเนินงานของฝ่ายพัฒนาชุมชนของสำนักงานเขตยานนาวา และฝ่ายพัฒนาชุมชนสำนักงานเขตอื่น ๆ ในกรุงเทพมหานคร ในอันที่จะใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อการพิจารณาการวางแผนทางการปฏิบัติงาน และการจัดบริการทางการพัฒนาอาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของสตรีในท้องที่ต่อไป

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาค้นคว้าได้แก่ สตรีอายุ 14 ปีขึ้นไปในชุมชน 30 แห่งในเขตยานนาวา แต่ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) มาเป็นตัวแทนในการศึกษา 3 ชุมชน คือ ชุมชนร่วมพัฒนาเชื้อเพลิง 2 ชุมชนวัดช่องลม ชุมชนโรงสี ซึ่งเป็นชุมชนที่ก่อตั้งเป็นเวลานาน คราวเรือนอยู่คงที่ไม่มีมีการเคลื่อนย้ายเข้าออกและครอบครัวส่วนมากมีบ้านเลขที่แล้ว ส่วนชุมชนอื่นนอกเหนือจากนี้ก็ยังมีอยู่บ้างแต่ไม่นำมาใช้ในการศึกษาคั้งนี้ เนื่องจาก

ชุมชนดังกล่าวครัวเรือนไม่มีบ้านเลขที่เป็นส่วนมาก ไม่เหมือนกับ 3 ชุมชนข้างต้นและไม่สามารถนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้ ประชากรสตรี 3 ชุมชน ซึ่งเป็นตัวแทนมีจำนวน 1,004 คน แบ่งเป็น ชุมชนร่วมพัฒนาเชื้อเพลิง 2 จำนวน 451 คน ชุมชนวัดช่องลม จำนวน 316 คน ชุมชนโรงสี จำนวน 237 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มเอามา 20% ของกลุ่มประชากรใน 3 ชุมชน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 200 คน แบ่งเป็นชุมชนร่วมพัฒนาเชื้อเพลิง 2 จำนวน 90 คน ชุมชนวัดช่องลม จำนวน 63 คน ชุมชนโรงสี จำนวน 47 คน

2. ตัวแปรสำหรับการวิจัย

ตัวแปรสำหรับการวิจัย คือ ความต้องการพัฒนาอาชีพ 4 ด้าน คือ

1. ความรู้ด้านการประดิษฐ์
2. ความรู้ด้านการประกอบอาหาร
3. ความรู้ด้านการเกษตร
4. ความรู้ด้านการพาณิชย์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยดำเนินการขออนุญาตผู้อำนวยการเขตยานนาวา เพื่อขอเก็บข้อมูลในชุมชน ซึ่งเป็นความรับผิดชอบฝ่ายพัฒนาชุมชน ซึ่งผู้วิจัยรับผิดชอบอยู่
2. เมื่อได้รับอนุญาตแล้วจะศึกษาข้อมูลและแผนที่ชุมชนอย่างละเอียด
3. เมื่อได้รับอนุญาตแล้วจึงขอความร่วมมือไปยังกรรมการชุมชน ให้แจ้งกลุ่มตัวอย่าง เพื่อบันทึกหมายตามวัน เวลา และสถานที่เหมาะสม เพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลโดยเก็บทีละชุมชน โดยเริ่มจากชุมชนร่วมพัฒนาเชื้อเพลิง 2 ชุมชนวัดช่องลม และชุมชนโรงสีตามลำดับ
4. ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง 200 คน โดยได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

วิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ทำการวิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลด้านความต้องการ การพัฒนาอาชีพสตรี 4 ด้าน โดยการหาค่าร้อยละ
3. สำหรับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์คำถามปลายเปิด ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้า มีดังต่อไปนี้ คือ

1. ด้านข้อมูลพื้นฐานของประชากรของชุมชนแออัด 3 แห่ง คือ ชุมชนร่วมพัฒนา เทื่อเพลิง 2 ชุมชนวัดช่องลม ชุมชนโรงสี ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 27 - 39 ปี มีสถานภาพสมรส มีระดับการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษา มีอาชีพรับจ้าง มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ ภาคกลาง ลักษณะการพักอาศัยเป็นบ้านของตนเอง ค่าใช้จ่ายในครอบครัวเดือนละ 5,000 บาทขึ้นไป รายได้ของครอบครัวเดือนละ 5,000 บาทขึ้นไป จำนวนสมาชิกที่ทำงานแล้ว 2 คนขึ้นไป ไม่เคยฝึกอาชีพมาก่อน

2. ด้านความต้องการความรู้ในการพัฒนาอาชีพในด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.1 ความรู้ด้านการประดิษฐ์

1) ด้านการตัดเย็บเสื้อผ้า มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 72 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 65 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 137 คน คิดเป็นร้อยละ 68.5 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 31.50 โดยสรุปจะเห็นได้ว่าในด้านการตัดเย็บเสื้อผ้า มีผู้ต้องการเรียนเป็นจำนวนมากเกินกว่าครึ่งหนึ่ง แสดงว่าการตัดเย็บเสื้อผ้าเป็นวิชาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่สนใจอยากเรียน

2) การปักจักร มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 34 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 70 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 104 คน คิดเป็นร้อยละ 52.00 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 48.00 โดยสรุปจะเห็นได้ว่าในด้านการปักจักร มีผู้ต้องการเรียนเป็นจำนวนมากเกินกว่าครึ่งหนึ่ง แสดงว่า การปักจักร เป็นวิชาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่สนใจอยากเรียน

3) การทอผ้า มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 13 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 37 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 50 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 มีผู้ตอบว่า ต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 75.00 โดยสรุปจะเห็นได้ว่าในด้านการทอผ้ามีผู้ต้องการเรียนเป็นจำนวนน้อยเกินกว่าครึ่งหนึ่ง แสดงว่าการทอผ้าเป็นวิชาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่ไม่สนใจอยากเรียน

4) การประดิษฐ์ดอกไม้ มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 63 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 51 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 114 คน คิดเป็นร้อยละ 57.00 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 43.00 โดยสรุปจะเห็นได้ว่าใน ด้านการประดิษฐ์ดอกไม้มีผู้ต้องการเรียนเป็นจำนวนมากเกินกว่าครึ่งหนึ่ง แสดงว่า การประดิษฐ์ดอกไม้เป็นวิชาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่สนใจอยากเรียน

5) การประดิษฐ์สิ่งของจากวัสดุเหลือใช้ มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 48 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 67 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 115 คน คิดเป็นร้อยละ 57.50 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 42.50 โดยสรุปจะเห็นได้ว่า ในด้านการประดิษฐ์สิ่งของจากวัสดุเหลือใช้มีผู้ต้องการเรียนเป็นจำนวนมากเกินกว่าครึ่งหนึ่ง แสดงว่า การประดิษฐ์สิ่งของจากวัสดุเหลือใช้เป็นวิชาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่ สนใจอยากเรียน

6) ด้านการประดิษฐ์เครื่องใช้ในครัวเรือน มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 59 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 55 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 114 คน คิดเป็นร้อยละ 57.00 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 43.00 โดยสรุปจะเห็นได้ว่า ในการประดิษฐ์เครื่องใช้ในครัวเรือนมีผู้ต้องการเรียนเป็นจำนวนมากเกินกว่า ครึ่งหนึ่ง แสดงว่าการประดิษฐ์เครื่องใช้ในครัวเรือนเป็นวิชาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่สนใจอยากเรียน

7) ด้านการประดิษฐ์ของเล่น มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 34 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 44 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 78 คน คิดเป็นร้อยละ 43.00 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 61.00 โดยสรุปจะเห็นได้ว่าในด้านการประดิษฐ์ของเล่นมีผู้ต้องการเรียนเป็นจำนวนเกินกว่าครึ่งหนึ่ง แสดงว่าการประดิษฐ์ของเล่นเป็นวิชาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่ไม่สนใจอยากเรียน

8) ด้านการจักสาน มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 28 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 46 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 74 คน คิดเป็นร้อยละ 37.00 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 63.00 โดยสรุปจะเห็นได้ว่าในด้านการจักสานมีผู้ต้องการเรียนเป็นจำนวนน้อยเกินกว่าครึ่งหนึ่ง แสดงว่าการจักสานเป็นวิชาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่ไม่สนใจอยากเรียน

9) ด้านการประดิษฐ์เครื่องหวาย มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 16 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 54 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 70 คน คิดเป็นร้อยละ 35.00 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 65.00 โดยสรุปจะเห็นได้ว่าในด้านการประดิษฐ์เครื่องหวายมีผู้ต้องการเรียนเป็นจำนวนน้อยเกินกว่าครึ่งหนึ่งแสดงว่าการประดิษฐ์เครื่องหวายเป็นวิชาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่ไม่สนใจอยากเรียน

10) ด้านการทำกรอบรูปและรูปภาพ มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 48 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 53 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 101 คน คิดเป็นร้อยละ 50.50 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 49.50 โดยสรุปจะเห็นได้ว่าในด้านการทำกรอบรูปและรูปภาพมีผู้ต้องการมากใกล้เคียงกับผู้ต้องการน้อย แสดงว่าการทำกรอบรูปและรูปภาพเป็นวิชาที่กลุ่มสตรีสนใจอยากเรียนบ้างพอควร

11) การจัดทำดอกไม้ มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 83 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 62 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 145 คน คิดเป็นร้อยละ 72.50 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 27.50 โดยสรุปจะเห็นได้ว่าในด้านการจัดทำดอกไม้มีผู้ต้องการเรียนเป็นจำนวนมากเกินกว่าครึ่งหนึ่ง แสดงว่าการจัดทำดอกไม้เป็นวิชาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่สนใจอยากเรียน

12) ด้านการพันดั่ง มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 28 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 39 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 67 คน คิดเป็นร้อยละ 33.50 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 66.50 โดยสรุปจะเห็นได้ว่าในด้านการพันดั่งมีผู้ต้องการเรียนเป็นจำนวนมาน้อยกว่าครึ่งหนึ่ง แสดงว่าการพันดั่งเป็นวิชาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่ไม่สนใจอยากเรียน

2.2 ความรู้ด้านการประกอบอาหาร

1) ด้านการทำขนมหวาน มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 124 คน มีผู้ต้องการปานกลาง จำนวน 52 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 176 คน คิดเป็นร้อยละ 88.00 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 12.00 โดยสรุปจะเห็นได้ว่า การทำขนมหวาน มีผู้ต้องการเป็นจำนวนเกินกว่าครึ่งหนึ่ง แสดงว่าการทำขนมหวาน เป็นวิชาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่สนใจอยากเรียน

2) ด้านการทำอาหารว่าง มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 109 คน มีผู้ต้องการปานกลาง จำนวน 61 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 170 คน คิดเป็นร้อยละ 85.00 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 15.00 โดยสรุปจะเห็นได้ว่า การทำอาหารว่าง มีผู้ต้องการเป็นจำนวนเกินกว่าครึ่งหนึ่ง แสดงว่าการทำอาหารว่าง เป็นวิชาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่สนใจอยากเรียน

3) ด้านการถนอมอาหาร มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 96 คน มีผู้ต้องการปานกลาง จำนวน 60 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 156 คน คิดเป็นร้อยละ 78.00 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 22.00 โดยสรุปจะเห็นได้ว่า การถนอมอาหาร มีผู้ต้องการเป็นจำนวนเกินกว่าครึ่งหนึ่ง แสดงว่าการถนอมอาหาร เป็นวิชาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่สนใจอยากเรียน

4) ด้านการทำเค้กและขนมปัง มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 93 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 52 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 145 คน คิดเป็นร้อยละ 72.50 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 27.50 โดยสรุปจะเห็น

ได้ว่า การทำเค้กและขนมปัง มีผู้ต้องการเป็นจำนวนมากเกินกว่าครึ่งหนึ่ง แสดงว่าการทำเค้กและขนมปัง เป็นวิชาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่สนใจอยากเรียน

5) ด้านการแปรรูปอาหารและเครื่องดื่มจากพืชและผลไม้ประเภทต่าง ๆ มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 102 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 51 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 153 คน คิดเป็นร้อยละ 76.50 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 23.50 โดยสรุปจะเห็นได้ว่า การแปรรูปอาหารและเครื่องดื่มจากพืชและผลไม้ประเภทต่าง ๆ มีผู้ต้องการเป็นจำนวนมากเกินกว่าครึ่งหนึ่ง แสดงว่าการแปรรูปอาหารและเครื่องดื่มจากพืชและผลไม้ประเภทต่าง ๆ เป็นวิชาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่สนใจอยากเรียน

6) ด้านการแกะสลักและการจัดอาหาร มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 52 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 55 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 107 คน คิดเป็นร้อยละ 53.50 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 46.50 โดยสรุปจะเห็นได้ว่าการแกะสลักและการจัดอาหาร มีผู้ต้องการเป็นจำนวนมากเกินกว่าครึ่งหนึ่ง แสดงว่าการแกะสลักและการจัดอาหาร เป็นวิชาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่สนใจอยากเรียน

2.3 ความรู้ด้านโภชนาการ

1) ด้านการเพาะชำไม้ดอกไม้ประดับ มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 51 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 53 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 104 คน คิดเป็นร้อยละ 52.00 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 48.00 โดยสรุปจะเห็นได้ว่า การเพาะชำไม้ดอกไม้ประดับ มีผู้ต้องการเป็นจำนวนมากเกินกว่าครึ่งหนึ่ง แสดงว่าการเพาะชำไม้ดอกไม้ประดับ เป็นวิชาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่สนใจอยากเรียน

2) ด้านการจัดตู้ปลา มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 25 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 47 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 72 คน คิดเป็นร้อยละ 36.00 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 64.00 โดยสรุปจะเห็นได้ว่า การจัดตู้ปลา มีผู้ต้องการเป็นจำนวนน้อยเกินกว่าครึ่งหนึ่ง แสดงว่าการจัดตู้ปลา เป็นวิชาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่ไม่สนใจอยากเรียน

3) ด้านการเพาะพันธุ์ปลา มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 19 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 39 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 58 คน คิดเป็นร้อยละ 29.00 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 71.00 โดยสรุปจะเห็นได้ว่าการเพาะพันธุ์ปลา มีผู้ต้องการน้อยกว่าเป็นจำนวนกว่าครึ่งหนึ่ง แสดงว่าการเพาะพันธุ์ปลา เป็นวิชาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่ไม่สนใจอยากเรียน

4) ด้านการปลูกสวนครัวลอยฟ้า มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 52 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 55 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 107 คน คิดเป็นร้อยละ 53.50 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 46.50 โดยสรุปจะเห็นได้ว่า การปลูกสวนครัวลอยฟ้า มีผู้ต้องการเป็นจำนวนมากกว่าครึ่งหนึ่ง แสดงว่าการปลูกสวนครัวลอยฟ้า เป็นวิชาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่สนใจอยากเรียน

2.4 ความรู้ด้านการพาณิชย์

1) ด้านงานบัญชี มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 61 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 44 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 105 คน คิดเป็นร้อยละ 52.50 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 47.50 โดยสรุปจะเห็นได้ว่างานบัญชี มีผู้ต้องการเป็นจำนวนมากกว่าครึ่งหนึ่ง แสดงว่างานบัญชี เป็นวิชาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่สนใจ อยากเรียน

2) ด้านการพิมพ์ดีดไทย-อังกฤษ มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 76 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 30 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 106 คน คิดเป็นร้อยละ 53.00 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 47.00 โดยสรุปจะเห็นได้ว่า การพิมพ์ดีดไทย-อังกฤษ มีผู้ต้องการเป็นจำนวนมากเกินครึ่งหนึ่ง แสดงว่าการพิมพ์ดีดไทย-อังกฤษ เป็นวิชาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่สนใจอยากเรียน

3) ด้านการซ่อมวิทยุ-โทรทัศน์ มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 24 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 33 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 57 คน คิดเป็นร้อยละ 28.50 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 71.50 โดยสรุปจะเห็นได้ว่าการซ่อมวิทยุ-โทรทัศน์ มีผู้ต้องการเป็นจำนวนน้อยเกินกว่าครึ่งหนึ่ง แสดงว่าการซ่อม วิทยุ-โทรทัศน์ เป็นวิชาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่ไม่สนใจอยากเรียน

4) ด้านการเสริมสวย มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 82 คน มีผู้ตอบว่า ต้องการปานกลาง จำนวน 34 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 116 คน คิดเป็นร้อยละ 58.00 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 42.00 โดยสรุปจะเห็นได้ว่า การเสริมสวย มีผู้ต้องการเป็นจำนวนมากกว่าครึ่งหนึ่ง แสดงว่าการเสริมสวย เป็นวิชาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่สนใจอยากเรียน

5) ด้านการประกอบและติดตั้งอุปกรณ์ไฟฟ้า มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 31 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 23 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 54 คน คิดเป็นร้อยละ 27.00 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 73.00

โดยสรุปจะเห็นได้ว่าการประกอบและติดตั้งอุปกรณ์ไฟฟ้า มีผู้ต้องการเป็นจำนวนน้อยเกินกว่าครึ่งหนึ่งแสดงว่าการประกอบและติดตั้งอุปกรณ์ไฟฟ้าเป็นวิชาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่ไม่สนใจที่จะเรียน

2.5 ด้านเวลาในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพดังต่อไปนี้

1) เวลา 9.00 - 12.00 น. มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 74 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 19 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 93 คน คิดเป็นร้อยละ 46.50 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 53.50 โดยสรุปจะเห็นได้ว่าเวลา 9.00 - 12.00 น. มีผู้ต้องการน้อยกว่าครึ่งหนึ่ง แสดงว่าเวลา 9.00 - 12.00 น. เป็นเวลาที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่เห็นว่าไม่เหมาะสมที่จะเป็นเวลาในการฝึกอบรม

2) เวลา 13.00 - 16.00 น. มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด จำนวน 61 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 21 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 82 คน คิดเป็นร้อยละ 41.00 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 59.00 โดยสรุปจะเห็นได้ว่าเวลา 13.00 - 16.00 น. มีผู้ต้องการจำนวนน้อยกว่าครึ่งหนึ่ง แสดงว่าเวลา 13.00 - 16.00 น. เป็นช่วงเวลาที่ยกกลุ่มสตรีส่วนใหญ่เห็นว่าไม่เหมาะสมที่จะเป็นเวลาในการฝึกอบรม

3) เวลา 17.00 - 20.00 น. มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด จำนวน 94 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 10 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 104 คน คิดเป็นร้อยละ 52.00 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 48.00 โดยสรุปจะเห็นได้ว่าเวลา 17.00 - 20.00 น. มีผู้ต้องการจำนวนเกินกว่าครึ่งหนึ่ง แสดงว่าเวลา 17.00 - 20.00 น. เป็นช่วงเวลาที่ยกกลุ่มสตรีส่วนใหญ่เห็นว่าเหมาะสมที่จะเป็นเวลาในการฝึกอบรม

2.6 ช่วงวันที่กลุ่มตัวอย่างต้องการในการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาอาชีพ

1) ในวันธรรมดาทุกวัน มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 68 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 18 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 86 คน คิดเป็นร้อยละ 43.00 มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 57.00 โดยสรุปจะเห็นได้ว่าวันธรรมดาทุกวัน มีผู้ตอบว่าต้องการจำนวนน้อยเกินกว่าครึ่งหนึ่ง แสดงว่าวันธรรมดาทุกวันเป็นวันที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่เห็นว่าไม่เหมาะสมที่จะเป็นวันที่ฝึกอบรม

2) ในวันหยุด มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 152 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 13 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 165 คน คิดเป็นร้อยละ 82.50 มีผู้ตอบว่าต้องการน้อย - น้อยที่สุด จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 17.50 โดยสรุปจะเห็นว่าผู้ต้องการจำนวนมากกว่าครึ่งหนึ่ง แสดงว่าวันหยุดเป็นวันที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่เห็นว่าเหมาะสมที่จะเป็น วันที่จะฝึกอบรม

3) ในวันอาทิตย์ มีผู้ตอบว่าต้องการมากที่สุด - มาก จำนวน 11 คน มีผู้ตอบว่าต้องการปานกลาง จำนวน 2 คน รวมเป็นจำนวนผู้ต้องการ 13 คน คิดเป็นร้อยละ 6.50 โดยสรุปจะเห็นได้ว่าวันอาทิตย์มีผู้ต้องการน้อย แสดงว่าเป็นวันที่กลุ่มสตรีส่วนใหญ่เห็นว่าไม่เหมาะสมที่จะเป็นวันที่ฝึกอบรม

2.7 ด้านต้องการสถานที่ฝึกอบรมอาชีพในชุมชน จำนวน 176 คน รองลงมาคือนอกชุมชนที่ใดก็ได้ มีผู้ตอบ 14 คน และให้ใช้สำนักงานเขตยานนาวา 7 คน โรงเรียนในพื้นที่เขตยานนาวาและใกล้เคียง 4 คน

2.8 ความต้องการให้ประเมินผล มีผู้ตอบ 183 คน ต้องการให้มีการประเมินผลโดยสอบปฏิบัติ รองลงมาคือไม่ต้องการให้ประเมินผล มีผู้ตอบ 14 คน ต้องการให้ประเมินผลโดยสอบข้อเขียน ซึ่งมีผู้ตอบ 3 คน

2.9 ความต้องการวุฒิเพื่อใช้เป็นหลักฐานการฝึกอบรม มีผู้ตอบ 183 คน ต้องการให้แจกวุฒิบัตร และผู้ตอบ 17 คน ไม่ต้องการวุฒิบัตร

2.10 ความต้องการในการติดตามผลของเจ้าหน้าที่ว่า กลุ่มสตรีที่ฝึกอบรมจะสามารถนำไปประกอบอาชีพได้หรือไม่ มีผู้ตอบ 187 คน ต้องการให้เจ้าหน้าที่ติดตามผลและมีผู้ตอบ 13 คน ไม่ต้องการให้เจ้าหน้าที่ติดตามผล

3. ด้านความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ สตรีกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพสตรี ดังนี้

3.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการประกอบอาชีพของสตรี

ข้อเสนอในเรื่องปัญหาในการประกอบอาชีพของสตรี เรียงลำดับความถี่จากสูงสุดถึงต่ำสุดดังนี้ คือ ข้อที่ว่ามีความรู้ในการประกอบอาชีพน้อยจึงทำให้หางานทำยาก (48) ข้อที่ว่าไม่สามารถหางานทำได้ ทั้ง ๆ ที่อยากทำงาน (28) ข้อที่ว่ามีปัญหาต้องดูแลบุตรหรือผู้สูงอายุจนไม่สามารถออกไป ทำงานนอกบ้านได้ (27) ข้อที่ว่าอายุมากแหล่งงานไม่รับเข้าทำงาน (18) ข้อที่ว่ามีปัญหาค่าจ้าง แรงงานของสตรีต่ำ (11) ข้อที่ว่ามีปัญหาต้องเดินทางไปประกอบอาชีพไกล ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง (9) ข้อที่ว่ามีปัญหาเพราะขาดทุนทรัพย์ในการประกอบอาชีพและงานหนักกว่าผู้ชาย (4) ข้อที่ว่ามีปัญหาที่ว่างงานที่สตรีทำขาดความมั่นคง (3) และข้อที่ว่ามีปัญหาความรู้ไม่ตรงกับงานที่ทำ (3)

3.2 ความต้องการของครอบครัวที่ต้องการให้สตรีฝึกอาชีพเพื่อหารายได้มาเสริม

ข้อเสนอในเรื่องความต้องการของครอบครัวที่ต้องการให้สตรีฝึกอาชีพเพื่อหารายได้มาเสริม เรียงลำดับความถี่จากสูงสุดถึงต่ำสุดดังนี้ คือ ข้อที่ว่าต้องการให้ฝึกอาชีพเพื่อจะได้มีราย

ได้ มาเสริมในครอบครัว (178) ข้อที่ว่าไม่ต้องการให้ฝึกอาชีพเพราะมีภาระในครอบครัวมากอยู่แล้ว (17) ข้อที่ว่าไม่ต้องการให้ฝึกอาชีพ แต่ตัวของผู้ให้สัมภาษณ์ต้องการฝึกอาชีพเอง (5)

3.3 ความต้องการให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานเขตยานนาวามาดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับอาชีพของสตรีในชุมชน

ข้อเสนอแนะด้านความต้องการให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานเขตยานนาวามาดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับอาชีพของสตรีในชุมชน เรียงลำดับความถี่จากสูงสุดถึงต่ำสุดดังนี้คือ ข้อที่ว่าต้องการให้เจ้าหน้าที่สำนักงานเขตยานนาวามาดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับอาชีพของสตรีในชุมชน เพื่อให้ความช่วยเหลือได้ (188) ข้อที่ว่าจะเข้ามาดูแลหรือไม่ก็ได้เพราะสามารถช่วยเหลือตนเองได้ (12) และข้อที่ว่าไม่ต้องเข้ามาดูแลเพราะมีอาชีพทำอยู่แล้ว (1)

3.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการฝึกอาชีพของสตรีควรได้รับการฝึก

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการฝึกอาชีพของสตรี เรียงตามลำดับความถี่จากสูงสุดถึงต่ำสุดดังนี้ คือ ข้อที่ว่าควรฝึกรวมกันเป็นกลุ่มภายในชุมชน (17) ข้อที่ว่างานที่ฝึกควรเป็นงานที่สามารถนำไปประกอบอาชีพนอกบ้านได้ (11) ข้อที่ว่างานที่ฝึกควรเป็นงานที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ (11) ข้อที่ว่าฝึกอบรมโดยในระยะเวลาสั้น (11) ข้อที่ว่าเปิดอบรมอาชีพแปลกใหม่ ทันสมัย หลากหลายสาขา (11) ข้อที่ว่างานที่ฝึกอบรมแล้วสามารถประกอบอาชีพที่บ้านได้ (10) ข้อที่ว่าควรฝึกอาชีพที่กลุ่มสตรีมีความรู้อยู่บ้างแล้ว (9) ข้อที่ว่างานที่ฝึกอาชีพที่ไม่ควรต้องใช้พื้นความรู้สูง (7) ข้อที่ว่างานที่ฝึกควรเป็นอาชีพที่ง่าย (3) ข้อที่ว่าการฝึกอาชีพควรเป็นการสอนแบบให้เปล่าโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย (2) ข้อที่ว่าต้องการฝึกอบรมแบบระยะยาวและฝึกแบบตัวต่อตัว (2) ข้อที่ว่าการฝึกอบรมไม่จำเป็นต้องใช้เครื่องมือและฝึกอาชีพที่ลงทุนน้อยที่สุด (2)

3.5 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เรียงตามลำดับความถี่จากสูงสุดถึงต่ำสุดดังนี้คือ ข้อที่ว่าเมื่อฝึกอาชีพแล้วอยากให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานเขตยานนาวาหาอาชีพมารองรับ (28) ข้อที่ว่าต้องการให้ หน่วยงานมาส่งให้กับสตรีทำที่บ้าน (14) ข้อที่ว่าควรจัดตั้งกลุ่มรับผิดชอบเรื่องการฝึกอาชีพขึ้นภายในเขตพื้นที่ เพื่อเป็นตัวหลักสำหรับช่วยเหลือสตรีที่ว่างงาน (13) ข้อที่ว่าต้องการให้ดูแลเรื่องการฝึกอาชีพอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ (12) ข้อที่ว่าสำนักงานเขตยานนาวาควรประกันให้กลุ่มสตรีในการรับงานกลับมาทำที่บ้าน เพื่อความเชื่อถือของกลุ่มนายทุนหรือโรงงาน (4) ข้อที่ว่าต้องการรับการสนับสนุนเรื่องเงินทุนในการประกอบอาชีพ (3) ข้อที่ว่าต้องการให้เปิดการฝึกอบรมหลายสาขาวิชา และเป็นวิชาที่ทันสมัย พร้อมทั้งฝึกให้ผู้ขายด้วย (3) ข้อที่ว่าต้องการเรียนฟรีหรือเสียค่าใช้จ่ายน้อย

ที่สุด (2) ข้อที่ว่าควรจัดตั้งกลุ่มแม่บ้านและจัดเป็นสหกรณ์เพื่อจำหน่ายผลผลิตของกลุ่มสตรีพร้อมทั้งสนับสนุนอย่างจริงจัง (2)

อภิปรายผล

1. จากข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มสตรีในชุมชนแออัด เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร พบว่า สตรีส่วนใหญ่ อายุอยู่ระหว่าง 27-39 ปี มีสถานภาพสมรส มีระดับการศึกษาตั้งแต่ประถมศึกษาขึ้นไป มีอาชีพรับจ้าง มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ภาคกลาง บ้านพักอาศัยเป็นของตนเอง ค่าใช้จ่ายภายในครอบครัวเดือนละ 5,000 บาทขึ้นไป รายได้ของครอบครัวเดือนละ 5,000 บาทขึ้นไป สมาชิกในครอบครัวทำงานแล้ว 2 คนขึ้นไป ไม่เคยฝึกอาชีพมาก่อน แสดงให้เห็นว่า สตรีส่วนใหญ่ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษาผ่านการศึกษาระดับมัธยมศึกษาพร้อมทั้งมีภาระในการประกอบอาชีพนอกบ้านในการหารายได้ช่วยในครอบครัว เนื่องจากมีฐานะเศรษฐกิจสังคมอยู่ระดับต่ำและยังไม่มีความรู้ด้านการฝึกอาชีพเสริมมาก่อน สตรีมีรายจ่ายสูงแทบไม่เพียงพอกับรายรับ และค่าครองชีพในปัจจุบันก็สูง สตรีจึงต้องปรับตัวรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมเกษตรกรรมซึ่งเป็นพื้นฐานการประกอบอาชีพก่อนอพยพเข้ามาในกรุงเทพมหานคร เป็นสังคมอุตสาหกรรมการฝึกอาชีพจะช่วยให้สตรีในชุมชนแออัดสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและยกระดับฐานะความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น มีศักยภาพในการพัฒนาและมีความเข้มแข็งของชุมชน ซึ่งการฝึกอาชีพสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างดีพร้อมยังนำไปประกอบอาชีพได้และเป็นแนวทางของการพัฒนาชุมชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษา ของ สมชาย โพธิ์ขยานนท์ (2535 : 99) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินโครงการฝึกอาชีพในโรงเรียนฝึกอาชีพสังกัด กรุงเทพมหานคร พบว่าผู้ที่ฝึกอาชีพของกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 และปีที่ 6 มีอาชีพรับจ้าง ยากจน อพยพมาจากต่างจังหวัด เมื่อเรียนจบแล้วสามารถประกอบอาชีพได้ จึงอาจกล่าวได้โดยสรุปว่าการจัดการฝึกอาชีพเพื่อพัฒนาอาชีพให้สตรีในชุมชนเพื่อช่วยเหลือให้ผู้มีรายได้น้อยได้เรียนวิชาชีพที่ต้องการ เพื่อไปประกอบอาชีพและหารายได้เพิ่มให้แก่ครอบครัวใช้ในชีวิตประจำวันและเป็นอาชีพเสริม

2. ความต้องการการพัฒนาอาชีพ มีดังต่อไปนี้

2.1 ด้านการประดิษฐ์

- การตัดเย็บเสื้อผ้า ที่พบว่าสตรีส่วนใหญ่สนใจอยากเรียนนั้นอาจเป็นเพราะชุมชน แออัดแห่งนี้อยู่ใกล้กับแหล่งงานที่ทำเสื้อผ้าสามารถรับงานมาทำที่บ้านได้ นอกจากนี้แล้วการตัดเย็บเสื้อผ่ายังสามารถนำมาประกอบอาชีพ โดยทำอยู่ที่บ้านได้ และยังเป็นวิชาที่ไม่ต้องใช้สมองมากเหมาะกับกลุ่มสตรีที่มีความรู้ไม่สูงมากนักและยังสามารถนำมาใช้ในการตัดเสื้อผ้าให้

กับคนในครอบครัว เป็นการประหยัดอีกด้วย นับได้ว่าการตัดเย็บเสื้อผ้าเหมาะกับเศรษฐกิจในปัจจุบันและเป็นผลให้สตรีในกลุ่มตัวอย่างสนใจที่จะเรียน

- การปักจักร ที่พบว่าสตรีส่วนใหญ่ สนใจอยากเรียนนั้นอาจเป็นเพราะในแหล่งชุมชนของเขตยานนาวาใกล้กับแหล่งโรงงานที่ตัดเย็บเสื้อผ้า รวมทั้งมีการปักกลดลายลงบนเสื้อผ้าเหล่านั้น นอกจากนี้การปักจักรยังสามารถรับงานมาทำที่บ้านได้ และยังสามารถนำมาประกอบอาชีพโดยทำอยู่ที่บ้านได้ จึงเป็นผลให้สตรีในกลุ่มตัวอย่าง สนใจที่จะเรียน

- การทอผ้า ที่พบว่าสตรีส่วนใหญ่ไม่สนใจอยากเรียนนั้น อาจจะเป็นเพราะการทอผ้าต้องใช้ความรู้ความชำนาญมากพอสมควรและยังต้องใช้เวลาฝึกฝนนาน นอกจากนี้แล้ววัสดุอุปกรณ์ในการทอผ้าค่อนข้างหายากในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และผลิตภัณฑ์ที่ได้ค่อนข้างน้อย เพราะผลิตได้ช้าไม่ค่อยคุ้มค่ากับเวลาที่เสียไปจึงเป็นผลให้สตรีในกลุ่มตัวอย่างไม่สนใจที่จะเรียน

- การประดิษฐ์ดอกไม้ ที่พบว่าสตรีส่วนใหญ่สนใจอยากเรียน อาจเป็นเพราะในปัจจุบันดอกไม้ประดิษฐ์เป็นที่ต้องการของตลาดมากอีกทั้งยังไม่ต้องใช้เวลาในการฝึกฝนมากนัก วัสดุอุปกรณ์ก็หาซื้อง่ายและยังใกล้แหล่งงานในพื้นที่ สามารถรับงานมาทำที่บ้านได้ นอกจากนี้ยังไม่ต้องใช้ความรู้มากนัก จึงเป็นผลให้สตรีในกลุ่มตัวอย่างสนใจที่จะเรียน

- การประดิษฐ์สิ่งของจากวัสดุเหลือใช้ ที่พบว่าสตรีส่วนใหญ่สนใจอยากเรียนนั้น อาจเป็นเพราะในปัจจุบันขยะมีปริมาณมากจนต้องมีการรณรงค์ นำวัสดุที่สามารถนำกลับมาใช้ได้มาใช้นิใหม่โดยอาจมีการแปรรูปหรือนำมาประดิษฐ์เปลี่ยนแปลงเสียใหม่เพื่อให้เหมาะกับประโยชน์ใช้สอย นอกจากนี้ยังเป็นการช่วยกันลดปริมาณขยะและยังช่วยลดมลภาวะของสิ่งแวดล้อมอีกด้วย การประดิษฐ์สิ่งของจากวัสดุเหลือใช้นี้สามารถทำไปจำหน่ายเพื่อเป็นการหารายได้เสริมได้อีกด้วยและยังสามารถทำที่บ้านได้จึงเป็นเหตุผลให้สตรีในกลุ่มตัวอย่างสนใจที่จะเรียน

- การประดิษฐ์เครื่องใช้ในครัวเรือน ที่พบว่าสตรีส่วนใหญ่สนใจอยากเรียนนั้น อาจเป็นเพราะเครื่องใช้ในครัวเรือนมีความจำเป็นจะต้องใช้ หากสามารถประดิษฐ์ใช้เองได้จะเป็นการประหยัด นับได้ว่าเหมาะสมสอดคล้องกับสภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน อีกทั้งยังสามารถประกอบอาชีพที่บ้านได้และหากจะจำหน่ายก็ทำได้ง่ายคือทำขายในชุมชนได้จึงเป็นเหตุผลให้สตรีในกลุ่มตัวอย่างสนใจที่จะเรียน

- การประดิษฐ์ของเล่น ที่พบว่ากลุ่มสตรีส่วนใหญ่ไม่สนใจอยากเรียนอาจจะเป็นเพราะของเล่นเมื่อทำแล้วขายยากและราคาถูก ซึ่งในภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันทุกครอบครัวจะจ่ายเงินซื้อของแต่ละชิ้นต้องคิดถึงความจำเป็นมากน้อยเพียงใดก่อน ของเล่นจึงจำหน่ายยากและไม่ใช่ว่าสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตประจำวันและเป็นผลให้สตรีในกลุ่มตัวอย่างไม่สนใจที่จะเรียน

- การจักสาน ที่พบว่ากลุ่มสตรีส่วนใหญ่ไม่สนใจอยากเรียน อาจเป็นเพราะการจักสานต้องใช้แรงงานมากไม่ค่อยเหมาะกับสตรี อีกทั้งต้องใช้ทั้งการเรียนรู้ ความชำนาญและมีมืออีกด้วย อีกทั้งผลิตภัณฑ์ที่ได้แต่ละชิ้นใช้เวลามากราคาที่จำหน่ายก็ถูกไม่ค่อยคุ้มกับเวลาที่เสียไป นอกจากนี้แล้ววัสดุอุปกรณ์ในการจักสานค่อนข้างหายาก ในด้านตลาดก็ค่อนข้างหายาก จึงเป็นผลให้สตรีในกลุ่มตัวอย่างไม่สนใจที่จะเรียน

- การประดิษฐ์เครื่องหวาย ที่พบว่าสตรีส่วนใหญ่ไม่สนใจอยากเรียน อาจเป็นเพราะหวายเป็นวัสดุที่ราคาแพงและค่อนข้างหายาก อีกทั้งยังไม่มีแหล่งงานในบริเวณพื้นที่ นอกจากนี้การประดิษฐ์เครื่องหวายต้องใช้แรงมากไม่เหมาะกับสตรี เป็นผลให้สตรีในกลุ่มตัวอย่างไม่สนใจที่จะเรียน

- การทำกรอบรูปและรูปภาพ ที่พบว่าสตรีส่วนใหญ่สนใจอยากเรียน อาจเป็นเพราะการฝึกฝนทำกรอบรูปง่ายไม่ต้องการฝึกฝนมาก อีกทั้งยังนำไปประกอบอาชีพอยู่กับบ้านได้ และยังเป็นที่ต้องการของตลาดสามารถทำจำหน่ายได้ง่าย นอกจากนี้ยังนำมาใช้ในครอบครัวของตนเองได้ ซึ่งเป็นการลดรายจ่ายให้กับครอบครัวได้อีกทางหนึ่งจึงเป็นผลให้สตรีในกลุ่มตัวอย่างสนใจที่จะเรียน

- การจัดดอกไม้ ที่พบว่าสตรีส่วนใหญ่สนใจอยากเรียน อาจเป็นเพราะการจัดดอกไม้เป็นอาชีพที่หารายได้ง่าย มีความสวยงาม และดอกไม้ยังเป็นของที่คู่กับสตรีมา ช้านานแล้ว นอกจากนี้ในสังคมปัจจุบันนิยมให้ดอกไม้ในเกือบทุกโอกาส นับได้ว่าการจัดดอกไม้มีตลาดมากมาย ขายง่าย อีกทั้งยังอีกประการหนึ่งผู้ที่จัดดอกไม้หรืออยู่กับดอกไม้จะรู้สึกสดชื่นและสุขภาพจิตดี จึงเป็นผลให้สตรีในกลุ่มตัวอย่างสนใจที่จะเรียน

- การพันตั้ง พบว่าสตรีส่วนใหญ่ไม่สนใจอยากเรียน อาจเป็นเพราะการพันตั้งต้องใช้เวลาในการฝึกฝน ฝึกอบรมการและค่อนข้างยากสลับซับซ้อนพอควร อีกทั้งวัสดุอุปกรณ์ในการทำยังมีราคาแพง ผลงานที่ออกมาถึงจะมีราคาแต่ค่อนข้างจำหน่ายยากเพราะไม่ใช่สิ่งจำเป็นต่อชีวิตประจำวัน และไม่ค่อยเป็นที่ต้องการของท้องตลาดทั่วไป เป็นผลให้สตรีในกลุ่มตัวอย่างไม่สนใจที่จะเรียน

สรุปได้ว่าในด้านการประดิษฐ์ พบว่าสตรีส่วนใหญ่ต้องการเรียนปักจักร การประดิษฐ์สิ่งของจากวัสดุเหลือใช้ การตัดเย็บเสื้อผ้า การประดิษฐ์ดอกไม้ การประดิษฐ์เครื่องใช้ในครัวเรือน การทำกรอบรูปและรูปภาพ การจัดดอกไม้ อาจเป็นเพราะว่าอาชีพเหล่านี้สามารถทำอยู่ที่บ้านได้และหางานทำง่าย อีกทั้งยังหาตลาดในพื้นที่ได้ นอกจากนี้ยังไม่ต้องใช้สมองมาก สามารถนำมาประกอบอาชีพเพื่อหารายได้เสริมให้กับครอบครัวได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของชาติรี อายุวัฒนา (2518) ได้ศึกษาเรื่ององค์ประกอบที่เป็นเหตุให้นักศึกษาผู้ใหญ่เลือกเรียนวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้น ในโรงเรียนสารพัดช่าง เขตกรุงเทพมหานครกับโรงเรียนฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่

พบว่านักศึกษาผู้ใหญ่ เลือกเรียนวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้นในโรงเรียนสารพัดช่างเขต กรุงเทพมหานครกับโรงเรียนฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ มีองค์ประกอบสำคัญด้านอาชีพคือ เรียนสำเร็จแล้วหางานทำง่าย สามารถใช้วิชาชีพหารายได้พิเศษ เป็นอาชีพที่มีรายได้ดี ส่วนองค์ประกอบรองลงมา คือต้องการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ จรูญ มะลาดวง (2532 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการศึกษา นอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพสตรีในชนบท) กรณีศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า เนื้อหาวิชาที่กลุ่มตัวอย่างต้องการมาก ได้แก่ การทอผ้าลายขิด ตัดเย็บเสื้อผ้าสตรี และการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม รูปแบบการอบรมที่กลุ่มตัวอย่างต้องการ คือการจัดชั้นเรียนในหมู่บ้าน

2.2 ความรู้ด้านการประกอบอาหาร

- การทำขนมหวาน ที่พบว่าสตรีส่วนใหญ่สนใจอยากเรียนอาจเป็นเพราะการทำขนมสามารถหาตลาดได้ง่าย สามารถประกอบอาชีพและหารายได้เสริมได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังสามารถประกอบอาชีพที่บ้านได้นอกจากนี้ยังสามารถเป็นของที่ให้บริการในครัวเรือนได้ ในด้านพื้นฐานความรู้ของสตรีส่วนใหญ่จะทำขนมหวานเป็นกันเป็นส่วนใหญ่เป็นผลทำให้สตรีในกลุ่มตัวอย่างสนใจที่จะเรียน

- การทำอาหารว่าง ที่พบว่าสตรีส่วนใหญ่สนใจอยากเรียน อาจเป็นเพราะว่าชนิดของอาหารว่างมีหลากหลายอีกทั้งยังหาตลาดในการจำหน่ายง่าย นอกจากนี้ยังสามารถประกอบอาชีพที่บ้านได้และยังเป็นการที่สตรีส่วนใหญ่ชอบทำคือการปรุงอาหารพร้อมทั้งงานค่อนข้างไม่หนักเหมาะกับสตรี จึงเป็นผลให้สตรีในกลุ่มตัวอย่างสนใจที่จะเรียน

- การถนอมอาหาร ที่พบว่าสตรีส่วนใหญ่สนใจอยากเรียน อาจเป็นเพราะประโยชน์ของการถนอมอาหาร คือ การทำให้อาหารเก็บไว้กินได้นานโดยผ่านกรรมวิธีอีกทั้งสามารถนำไปจำหน่ายได้อีกด้วย นอกจากนี้การถนอมอาหารไม่มีขั้นตอนยุ่งยากไม่ต้องใช้การฝึกฝนหรือฝีมือมากนักและยังทำในครัวเรือนเพื่อช่วยลดรายจ่ายให้กับครอบครัวได้อีกทางหนึ่ง จึงเป็นผลให้สตรีในกลุ่มตัวอย่าง สนใจที่จะเรียน

- การทำเค้กและขนมปัง ที่พบว่าสตรีส่วนใหญ่สนใจอยากเรียนอาจจะเป็นเพราะเค้กและขนมปังเป็นอาหารยอดนิยมของสังคมกรุงเทพฯที่ชอบบริโภคกันมากและยังกินได้หลายโอกาสอีกทั้งหาตลาดจำหน่ายได้ง่ายและรวดเร็วขั้นตอนการทำไม่ค่อยุ่งยากและซับซ้อนสามารถประกอบอาชีพที่บ้านนอกจากนี้ทำเพื่อบริโภคในครัวเรือน เพื่อช่วยลดรายจ่ายให้กับครอบครัวได้อีกทางหนึ่ง จึงเป็นผลให้สตรีในกลุ่มตัวอย่าง สนใจที่จะเรียน

- การแปรรูปอาหารและเครื่องดื่ม จากพืชและผลไม้ประเภทต่าง ๆ ที่พบว่าสตรีส่วนใหญ่สนใจอยากเรียน อาจเป็นเพราะการแปรรูปอาหารทำให้เกิดรูปแบบของอาหารใหม่ที่มี การเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น สามารถเก็บไว้ได้นานและยังนำไปจำหน่ายหารายได้เสริมให้ครอบครัว

ได้ นอกจากนี้อาหารที่แปรรูปยังมีความหลากหลาย พร้อมทั้งสามารถนำมาประกอบอาชีพที่บ้านได้และทำเพื่อบริโภคในครัวเรือนเพื่อลดรายจ่ายได้อีกด้วยเป็นผลทำให้สตรีกลุ่มตัวอย่างสนใจที่จะเรียน

- การแกะสลักและจัดอาหาร ที่พบว่าสตรีส่วนใหญ่สนใจอยากเรียน อาจเป็นเพราะการแกะสลักและการจัดอาหารเป็นอาชีพที่แสดงถึงความสามารถและมีฝีมือในการประดิษฐ์ อีกทั้งมีความสวยงามเรียนรู้ง่ายด้วยเทคนิคที่ต้องใช้การเรียนรู้ประสบการณ์การเรียนรู้เป็นการท้าทายความสามารถของสตรี นอกจากนี้ยังสามารถหางานทำได้ง่าย เพราะอยู่ใกล้แหล่งงาน คือ บริเวณโรงแรมและร้านอาหารใกล้เคียง และสามารถใช้เวลาในชีวิตประจำวันกับครอบครัวได้อย่างดี เป็นผลให้สตรีกลุ่มตัวอย่างสนใจที่จะเรียน

สรุปได้ว่า พบว่าสตรีส่วนต้องการเรียนการทำขนมหวาน การแปรรูปอาหาร เครื่องดื่ม จากพืชและผลไม้ต่าง ๆ การทำเค้กและขนมปัง การทำอาหารว่าง การถนอมอาหาร การแกะสลักและการจัดอาหาร อาจเป็นเพราะอาชีพเหล่านี้เป็นที่ต้องการของตลาดและยังสามารถประกอบอาชีพที่บ้านและสามารถใช้บริโภคในครัวเรือนเป็นการลดรายจ่ายได้ นอกจากนี้ยังเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ วิมล จันทรประภาพ (2532 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องความต้องการทางการศึกษานอกโรงเรียนของหญิงบริการในเมืองพัทยา พบว่า อาชีพที่หญิงบริการสนใจ คือการมีธุรกิจเป็นของตนเอง เพราะมีอิสระ เช่น ค้าขายเสื้อผ้า เสริมสวย ประกอบอาหาร ขนมและการเกษตร โดยมากหญิงบริการพอมีความรู้ในอาชีพที่สนใจอยู่บ้าง และยินดีเสียค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมประมาณ 500 - 1,000 บาท หญิงบริการสนใจที่จะฝึกอาชีพระยะสั้นและยังสอดคล้องกับการศึกษาของ สุดจิตต์ เอี่ยมละออ (2534 : 125-126) ได้ศึกษาความสนใจและโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรม การศึกษานอกโรงเรียนของสตรีกรณีศึกษาในเขตโรงงานอุตสาหกรรมลาดกระบังกรุงเทพมหานคร พบว่า ส่วนใหญ่มีความสนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ถ้ามีโอกาสและแรงงานสตรีที่มีอายุระดับการศึกษา ภูมิฐานะ สถานภาพสมรสและรายได้แตกต่างกัน จะมีความสนใจต่อเนื้อหาวิชาและกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนไม่แตกต่างกันในเรื่องการเรียนเพื่อสอบเทียบ การทำอาหารและขนมและความรู้ด้านอนามัยและการรักษาโรค

23 ความรู้ด้านการเกษตร

- การเพาะชำไม้ดอกไม้ประดับ ที่พบว่าสตรีส่วนใหญ่สนใจอยากเรียน อาจเป็นเพราะการเพาะชำไม้ดอกไม้ประดับสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้และสามารถนำไปประกอบเป็นอาชีพได้อีกทั้งมีการลงทุนน้อยสามารถประกอบอาชีพได้ที่บ้าน นอกจากนี้การเรียนรู้

ยังไม่ยุ่งยากซับซ้อน ใช้ระยะเวลาสั้น ๆ พร้อมทั้งสตรีกลุ่มนี้ยังมีพื้นฐานทางด้านการเกษตร อยู่บ้าง เป็นผลให้สตรีกลุ่มตัวอย่างสนใจที่จะเรียน

- การเลี้ยงปลา ที่พบว่าสตรีส่วนใหญ่ไม่สนใจที่จะเรียน อาจเป็นเพราะการจัด ด้ปลาต้องใช้ความรู้ความชำนาญมากต้องมีความสนใจและตั้งใจในการทำสูงอีกทั้งต้องใช้เวลามาก จึงจะได้ผลงานออกมาไม่คุ้มค่าเวลาที่หมดไป และด้านตลาดค่อนข้างหายากเพราะไม่ใช่ สิ่งที่จำเป็นในชีวิตประจำวันของคนทั่วไป เป็นผลให้สตรีกลุ่มตัวอย่างไม่สนใจที่จะเรียน

- การปลูกสวนครัวลอยฟ้า ที่พบว่าสตรีส่วนใหญ่สนใจอยากเรียน อาจเป็นเพราะบริเวณบ้านพักอาศัยในชุมชนแออัดค่อนข้างจำกัด ขาดบริเวณพื้นที่ ๆ จะเพาะปลูก อีกทั้งการปลูกสวนครัวใส่กระถางแขวนตามบริเวณชายคาหรือบริเวณบ้านจะช่วยลดมลพิษทางอากาศ พร้อมทั้งสามารถนำมาประกอบอาหาร บริโภคในครัวเรือนได้อีกด้วยและหากมีมากก็สามารถจำหน่ายเป็นการหารายได้เสริมให้ครอบครัวได้อีกทาง เป็นผลให้สตรีกลุ่มตัวอย่างสนใจที่จะเรียน

สรุปได้ว่า งานด้านการเกษตร พบว่า สตรีส่วนใหญ่สนใจอยากเรียน คือ การเพาะชำ ไม้ดอกไม้ประดับ และการปลูกสวนครัวลอยฟ้า อาจเป็นเพราะอาชีพเหล่านี้เป็นความรู้พื้นฐานที่สตรีมีอยู่บ้างแล้วและเห็นประโยชน์ของการปลูกต้นไม้ไว้ในบริเวณจำกัดและงานด้านการเกษตรยังเป็นอาชีพหลักของคนไทยซึ่งคนไทยทั้งเพศหญิงและชายคุ้นเคยและให้ความสำคัญ เช่น การทำนา การปลูกยาง การปลูกพืชผักและผลไม้ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วิมล จันทรประภาพ (2532 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องความต้องการทางการศึกษานอกโรงเรียนหญิงบริการในเมืองพัทยา พบว่า อาชีพที่หญิงบริการสนใจ คือ การมีธุรกิจเป็นของตนเอง เพราะมีอิสระเช่นการค้าขาย ตัดเย็บเสื้อผ้า เสริมสวย ประกอบอาหาร ขนมและการเกษตร

2.4 ความรู้ด้านการพาณิชย์

- งานบัญชี ที่พบว่าสตรีส่วนใหญ่สนใจอยากเรียน อาจเป็นเพราะงานบัญชีสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอีกทั้ง ใกล้แหล่งงานในพื้นที่ซึ่งสามารถหางานทำได้ง่ายดูเป็นอาชีพที่มีเกียรติและยกระดับของสตรีได้ จึงเป็นผลให้สตรีสนใจที่จะเรียน

- การพิมพ์ดีดไทย - อังกฤษ ที่พบว่าสตรีส่วนใหญ่สนใจอยากเรียน อาจเป็นเพราะหางานทำได้ง่ายและใกล้แหล่งงาน สามารถเป็นอาชีพที่มั่นคงได้ หรือสามารถประกอบอาชีพที่บ้านได้ จึงเป็นผลให้สตรีกลุ่มตัวอย่างสนใจที่จะเรียน

- การซ่อมวิทยุ-โทรทัศน์ ที่พบว่าสตรีส่วนใหญ่ไม่สนใจที่จะเรียน อาจเป็นเพราะการซ่อมวิทยุ-โทรทัศน์ ต้องใช้เวลาในการฝึกอบรมนานและค่อนข้างสลับซับซ้อนต้องใช้ความรู้

และประสบการณ์ อีกทั้งความคิดความจำมากไม่เหมาะกับสตรี จึงเป็นผลให้สตรีกลุ่มตัวอย่างไม่สนใจที่จะเรียน

- การเสริมสวย ที่พบว่าสตรีส่วนใหญ่สนใจอยากเรียน อาจเป็นเพราะการเสริมสวยเป็นของคู่กับสตรีซึ่งมีความสวยงาม สามารถประกอบอาชีพที่บ้านหรือนอกบ้านได้รายได้ดี นอกจากนี้ยังเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน เป็นผลให้สตรีกลุ่มตัวอย่างสนใจที่จะเรียน

- การประกอบและติดตั้งอุปกรณ์ไฟฟ้า ที่พบว่าสตรีส่วนใหญ่ไม่สนใจที่จะเรียน อาจเป็นเพราะการประกอบและติดตั้งอุปกรณ์ไฟฟ้า มีขั้นตอนยุ่งยากซับซ้อนดูเป็นอันตรายและขาดความปลอดภัยในชีวิต อีกทั้งยังต้องมีการปีนป่ายจึงไม่เหมาะสมกับกลุ่มสตรี จึงเป็นผลให้สตรีส่วนใหญ่ไม่สนใจที่จะเรียน

สรุปได้ว่า งานด้านการพาณิชย์ พบว่าสตรีส่วนใหญ่ต้องการเรียนบัญชี พิมพ์ดีด ไทย-อังกฤษ เสริมสวย อาจเป็นเพราะสามารถหางานทำได้ง่ายเพราะเป็นความต้องการของตลาดแรงงานและใกล้เคียงกับแหล่งงานในพื้นที่ อีกทั้งสามารถประกอบอาชีพที่บ้านได้ เป็นอาชีพที่มีรายได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ คมกฤษ จันทรขจร (2537 : 128) ศึกษาเรื่อง การศึกษาของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมเขตจังหวัดชลบุรี พบว่า ความต้องการการศึกษานอกโรงเรียนของผู้ใช้แรงงานอุตสาหกรรม เขตจังหวัดชลบุรี | ต้องการวิชาชีพบัญชีอยู่ในระดับมาก เพราะปัจจุบันมีการขยายตัวของภาคธุรกิจ และยังสอดคล้องกับการศึกษา ของ สุนันทา บุญสิทธิ์ (2532 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องแนวทางส่งเสริมอาชีพ เพื่อช่วยเหลือคนงานหญิงในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ความต้องการและแนวทางในการจัดอบรมวิชาชีพของคนงานหญิง เวลาในการจัดอบรมสอดคล้องกับเวลาทำงาน คือต้องการอบรมเฉพาะช่วงที่มีเวลาว่างจากการทำงานในโรงงาน อบรมนานเฉลี่ย 2 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 1 วัน ในวันใดวันหนึ่ง วันจันทร์ - วันศุกร์ โดยอบรมนาน 1-2 เดือน อาชีพเสริมที่คนงานหญิงคาดว่าน่าจะทำได้ในบริเวณใกล้เคียงที่พักคือ ตัดเย็บเสื้อผ้า เสริมสวย อาหาร ขนม พิมพ์ดีด ประดิษฐ์ดอกไม้

2.5 ในเรื่องของช่วงเวลาในการจัดการอบรม มีดังนี้

2.5.1 เวลา 9.00 - 12.00 น. ที่พบว่าสตรีส่วนใหญ่เห็นว่าไม่เหมาะสมในการฝึกอบรม อาจเป็นเพราะว่าเป็นช่วงเวลาที่กลุ่มสตรีต้องออกไปประกอบอาชีพนอกบ้านหรือแม่บ้านก็ต้องปรุงอาหารและดูแลคนในครอบครัว พร้อมทั้งทำงานบ้านจึงเป็นผลให้สตรีส่วนใหญ่ไม่เลือกช่วงเวลานี้

2.5.2 เวลา 13.00 - 16.00 น. ที่พบว่าสตรีส่วนใหญ่เห็นว่าไม่เหมาะสมในการ ฝึกอบรม อาจเป็นเพราะเป็นช่วงเวลาที่กลุ่มสตรีต้องออกไปประกอบอาชีพนอกบ้าน สำหรับแม่

บ้านต้องทำงานบ้านและเตรียมอาหารไว้สำหรับคนในครอบครัว จึงเป็นเหตุผลให้สตรี ส่วนใหญ่ ไม่เลือกช่วงเวลานี้

2.5.3 เวลา 17.00- 20.00 น. ที่พบว่าสตรีส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นช่วงเวลาที่ เหมาะสม ในการฝึกอบรม อาจเป็นเพราะเป็นเวลาที่กลุ่มสตรีกลับมาจากการประกอบอาชีพ นอกบ้านแล้ว พร้อมทั้งได้เตรียมอาหาร พร้อมสำหรับคนในครอบครัวแล้ว เป็นเวลาที่เหมาะสมในการฝึกอบรม สตรีส่วนใหญ่จึงเลือกเรียนช่วงเวลานี้

สรุปได้ว่า ช่วงเวลาที่กลุ่มสตรีเห็นว่าเหมาะสมในการอบรม ได้แก่ เวลา 17.00 - 20.00 อาจเป็นเพราะเป็นเวลาที่สตรีกลับมาจากการประกอบอาชีพนอกบ้าน อีกทั้งเป็นเวลาที่เสร็จจาก ภาระการเลี้ยงดูบุตรแล้ว มีเวลาว่างเป็นของตนเอง สามารถเรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา ของ สุนันทา บุญญสิทธิ์ (2532 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องแนวทางส่งเสริมอาชีพ เพื่อช่วยเหลือ คนงานหญิงในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ความต้องการและแนวทาง ใน การจัดอบรมวิชาชีพของคนงานหญิง เวลาในการจัดอบรมสอดคล้องกับเวลาทำงาน คือ ต้องการ อบรมเฉพาะช่วงที่ว่างจากการทำงานในโรงงาน อบรมนานเฉลี่ย 2 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 1 วัน

2.6 วันที่ต้องการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพ

2.6.1 วันธรรมดาทุกวัน ที่พบว่าสตรีส่วนใหญ่เห็นว่าไม่เหมาะสมเพราะกลุ่มสตรี ต้อง ออกไปประกอบอาชีพนอกบ้าน และมีภาระกิจที่จะต้องดูแลครอบครัว สตรีส่วนใหญ่จึง เห็นว่า ไม่เหมาะสม

2.6.2 วันหยุด ที่พบว่า สตรีส่วนใหญ่เห็นว่าเหมาะสมที่จะใช้ในวันฝึกอบรมเพราะ เป็นวันที่ว่างจากการประกอบอาชีพนอกบ้าน และสามารถหยุดอยู่บ้านสามารถพลัดเปลี่ยนดูแล ครอบครัวแทนได้ จึงเป็นเหตุผลให้สตรีส่วนใหญ่เลือกวันหยุดในการฝึกอบรม

2.6.3 วันอาทิตย์ ที่พบว่าสตรีส่วนน้อยเห็นว่าเหมาะสมเพราะเป็นวันหยุดแต่เป็น เวลาที่ไม่เพียงพอในการฝึกอบรม สตรีส่วนใหญ่จึงไม่เลือกวันอาทิตย์เพียงวันเดียว

สรุปได้ว่า พบว่ากลุ่มสตรีส่วนใหญ่ต้องการฝึกอาชีพในวันหยุด คือวันหยุดสุดสัปดาห์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ อาจเป็นเพราะเป็นวันที่ไม่ต้องออกไปประกอบอาชีพนอกบ้าน นอกจากนี้ สตรีที่มีภาระต้องเลี้ยงดูบุตรหลานแทนได้ ซึ่งสอดคล้องกับการพูดคุยกับผู้ถูกสัมภาษณ์ว่าในวัน หยุด สามีหรือญาติคนอื่นจะหยุดอยู่บ้าน สามารถดูแลบุตรหลานและทำงานบ้านแทนสตรีกลุ่ม ตัวอย่างได้ จึงเป็นสาเหตุที่สตรีต้องการฝึกอาชีพในวันหยุด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุนันทา บุญสิทธิ์ (2532. บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องแนวทางส่งเสริมอาชีพเพื่อช่วยเหลือคนงาน หญิงในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ความต้องการและแนวทางในการจัด

อบรมวิชาชีพของคนงานหญิง เวลาในการจัดอบรมสอดคล้องกับเวลาทำงาน คือ ต้องการอบรมเฉพาะช่วงว่างจากการทำงานวันใดวันหนึ่ง และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ สุดจิต เขียมละออ (2534 : 121) ศึกษาเรื่อง ความสนใจและโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษา นอกโรงเรียนของแรงงานสตรี : กรณีศึกษาในเขตนิคมอุตสาหกรรม ลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร พบว่า การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับแรงงานสตรี ในด้านความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต เวลาที่เหมาะสม คือ ช่วงก่อนเข้างาน พักกลางวัน หลังเลิกงานและวันหยุด จัดการเรียนการสอน ควรจัดเป็นกลุ่ม สถานที่ที่เหมาะสมในการเรียนการสอน คือ ภายในโรงงานอุตสาหกรรมหรือสถานที่ใกล้เคียงโรงงานอุตสาหกรรม

2.8 ความต้องการในเรื่องการประเมินผล ที่พบว่าสตรีในส่วนใหญ่ต้องการให้ประเมินผลโดยการปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับ สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2533 : 130 - 131) เรื่องจิตวิทยาการเรียนรู้วัยผู้ใหญ่ ว่าสิ่งที่ต้องระมัดระวังในการทดสอบผู้ใหญ่ คือ หลีกเลี่ยงการทดสอบที่เป็นทางการ (Formal Test) วิธีการสอนหรือนำเสนอเนื้อหาวิชา ควรมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในการทำงานของผู้เข้าฝึกอบรมสำหรับความรู้ใหม่ ๆ ควรอยู่ในลักษณะของการแก้ปัญหา ซึ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง

2.9 ความต้องการในการติดตามผลของเจ้าหน้าที่ ที่พบว่าสตรีในชุมชนแออัดต้องการให้มีการติดตามผลเพื่อจะทราบว่าอาชีพที่ฝึกไปนั้นสามารถนำไปประกอบอาชีพได้จริงเพราะว่า สตรีต้องการความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่สำนักงานเขตยานนาวาโดยตลอด เพื่อแน่ใจว่าฝึกอบรมไปแล้วจะไม่มีปัญหาเรื่องอาชีพ ซึ่งเป็นการให้ความสำคัญแก่เจ้าหน้าที่ อีกทั้งยังเป็นการให้กำลังใจ พร้อมทั้งช่วยเหลือแก้ปัญหาที่ตามมาหลังจากการฝึกอบรมแล้ว

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของสตรี

3.1 ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของสตรี ตามที่สตรีในกลุ่มตัวอย่าง แสดงความคิดเห็นว่า สตรีในชุมชนแออัดมีความรู้ในการประกอบอาชีพน้อย ไม่มีงานทั้งที่อยากทำงาน ขาดรายได้เสริมภายในครอบครัว การเปิดอบรมฝึกอาชีพให้กับสตรีในชุมชนจึงควรจัดขึ้นโดยเร็ว เพื่อที่จะแก้ปัญหาให้กับสตรีในการพัฒนาตนเองเพิ่มพูนความรู้ด้านการประกอบอาชีพ และสามารถนำทักษะอาชีพไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ชองกุเลีย (1979 : 279 - 280) ได้ศึกษาบทบาทของสตรีไทยในการหารายได้ช่วยเหลือฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว พบว่า สตรีในชนบทมีความรู้ความสามารถในการทำงานน้อย แต่มีเวลาว่างมากและมีความสนใจที่จะหารายได้เพื่อช่วยเหลือครอบครัว และยังสอดคล้องกับ สุดจิตต์ เขียมละออ (2534 : 123) ที่ศึกษาเรื่อง ความสนใจและโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของแรงงานสตรี : กรณีศึกษาในเขตนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร พบว่า แรงงานสตรี

ต้องการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถในการทำงาน และมองหาช่องทางไปประกอบอาชีพต่อไปในอนาคต

3.2 เกี่ยวกับความต้องการของครอบครัวที่ต้องการให้สตรีฝึกอาชีพเพื่อหารายได้มาเสริม สตรีในกลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นว่าต้องการให้สตรีฝึกอาชีพเพื่อหารายได้มาเสริม ทั้งนี้ เพราะในสถานการณ์ทางเศรษฐกิจในปัจจุบันการทำงานหลาย ๆ คนในครอบครัวจะทำให้มีรายได้มากขึ้น เพื่อความสมดุลย์ของรายจ่ายและรายรับ การที่หัวหน้าครอบครัวเพียงคนเดียวหาเลี้ยงครอบครัวคงจะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมของกรุงเทพมหานครได้อย่างลำบากและแร้นแค้นที่สุด ความคิดเห็นนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ สมชาย โพธิ์ชยานนท์ (2535 : 93) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินโครงการฝึกอาชีพในโรงเรียนฝึกอาชีพ สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า เหตุผลในการจัดทำโครงการฝึกอาชีพในโรงเรียนฝึกอาชีพสังกัดกรุงเทพมหานคร ช่วยเหลือให้ผู้ไม่มีรายได้ได้เรียนวิชาชีพไปประกอบอาชีพ เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ด้านอาชีพและหารายได้เพิ่มให้แก่ครอบครัว ใช้ในชีวิตประจำวันเป็นอาชีพเสริม

ด้านข้อเสนอแนะ

3.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการฝึกอาชีพของสตรี สตรีในกลุ่มตัวอย่างให้ข้อเสนอแนะว่า สตรีในชุมชนแออัดต้องการฝึกกรรมกันเป็นกลุ่มภายในชุมชน ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้ว่าการเรียนรู้กับกลุ่ม สถานที่ และสิ่งแวดล้อมที่คุ้นเคยอาจทำให้เกิดความรู้สึกสบายใจที่จะเรียนรู้ เพราะไม่ต้องปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดการเรียนรู้เร็ว ข้อคิดเห็นนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ สุจิตต์ เอี่ยมละออ (2534 : 121) ที่ศึกษาเรื่องความสนใจและโอกาสในการร่วมกิจกรรม การศึกษานอกโรงเรียนของแรงงานสตรี:กรณีศึกษาในเขตอุตสาหกรรมลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร พบว่าบริหารจัดการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับแรงงานสตรี ในด้านความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต วิธีการเรียนการสอนควรจัดเป็นกลุ่ม กลุ่มหนึ่งไม่ควรน้อยกว่า 15 คนและไม่ควรเกิน 20 คน การเรียนการสอนเปิดเป็นศูนย์การเรียนในชั้นเรียน การฝึกอบรมระยะสั้นมีการปฏิบัติจริง

3.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานเขตยานนาวามาดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับอาชีพของสตรีในชุมชน สตรีในกลุ่มตัวอย่างให้ข้อเสนอแนะว่า ต้องการให้เจ้าหน้าที่เข้ามาดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับอาชีพของสตรีในชุมชน เพราะในขณะนี้ประชาชนยังขาดความรู้ในการฝึกอาชีพ เจ้าหน้าที่จึงควรเข้ามาดูแลเรื่องการจัดฝึกอบรมและให้ความตระหนักถึงเรื่องการฝึกอาชีพอย่างเร่งด่วน และเจ้าหน้าที่จะต้องศึกษาถึงความต้องการของประชาชนและปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อสามารถจัดโครงการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอาชีพให้กับประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและตรงตามเป้าหมายมากที่สุด พร้อมทั้งต้องการรับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ ความคิดเห็นนี้ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กรรณิการ์ เลานเพ็ญแสง (2521 :

บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการใช้เวลาว่างของคนงานสตรีที่พักในหอพัก บริษัท โรงงานทอผ้า บริษัท โรงงานทอผ้ากรุงเทพ จำกัด พบว่า คนงานสตรีต้องการได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของบริษัทในด้านการจัดกิจกรรมเพื่อความบันเทิงและกีฬา

3.5 เกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่นๆ สตรีในชุมชนแออัดให้ข้อเสนอแนะว่า เจ้าหน้าที่สำนักงานเขตยานนาวาควรหาอาชีพมารองรับหลังจากมีการฝึกอาชีพแล้วเปรียบเสมือนเป็นการประกันได้ว่า เมื่อประชาชนฝึกอาชีพมาแล้ว จะมีงานให้ทำแน่นอนจึงมีความมั่นใจและต้องการฝึกอาชีพเพื่อจะได้มีงานทำซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ฮิลล์ (Hill, 1976 : 14) พบว่า แรงงานต้องการอาชีพที่มั่นคงมีหลักประกันในการทำงาน ต้องการสวัสดิการที่ดี ต้องการความปลอดภัยในการทำงาน

ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ

1. จากผลการวิจัยครั้งนี้ เขตยานนาวา ควรดำเนินการโดยเร่งด่วน ในการเปิดสอนอาชีพในวิชาที่กลุ่มสตรีสนใจอยากเรียน ในด้านการประดิษฐ์ ได้แก่ การจัดดอกไม้ การเย็บเสื้อผ้า ด้านการประกอบอาหาร ได้แก่ การทำขนมหวาน ด้านการเกษตร ได้แก่ การปลูกสวนครัวลอยฟ้า การเพาะชำไม้ดอกไม้ประดับ ด้านการพาณิชย์ ได้แก่ การเสริมสวย และการพิมพ์ดีดไทย-อังกฤษ

2. เนื่องจากสตรีกลุ่มตัวอย่าง ต้องการให้สำนักงานเขตยานนาวา เข้ามาดูแลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง สม่ำเสมอ หลังจากที่ได้เปิดการสอนหลักสูตรไปแล้ว ฉะนั้นสำนักงานเขตยานนาวา ควรวางแผนการปฏิบัติงานรองรับเอาไว้ สำหรับสตรีกลุ่มนี้ หลังจากฝึกอบรมไปแล้ว

3. วัน เวลา สถานที่ ที่จัดการฝึกอบรมนั้น ทางสำนักงานเขตยานนาวา หากทางจัดการฝึกอบรมในชุมชนโดยตรง เพื่อจะได้มีผู้รับการอบรมจำนวนมากโดยที่ทางสำนักงานเขตยานนาวาควรจะใช้สถานที่อื่น ๆ ร่วมด้วยก็ได้และควร นำข้อมูลที่ได้ในครั้งนี้อาประกอบเข้ากับการจัดอบรมอาชีพให้แก่สตรีกลุ่มนี้ต่อไป

4. สำนักงานเขตยานนาวาควรจัดทำโครงการอย่างต่อเนื่องระยะยาวและควรจัดหาอาชีพและตลาด เพื่อมารองรับสตรีที่ได้รับการฝึกอบรมอาชีพไปแล้วด้วย

5. สำนักงานเขตยานนาวา ควรวางนโยบายระยะยาวในการจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ให้แก่สตรีเพื่อให้สตรี เหล่านี้ สามารถช่วยตนเองได้ นอกจากนี้แล้วยังควรจัดสถานที่ เพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ของกลุ่ม พร้อมทั้งสนับสนุนงานด้านการตลาดอย่างจริงจัง

6. สำนักงานเขตยานนาวาควรเปิดอบรมวิชาชีพหลายสาขาวิชา โดยเปิดสอนวิชาที่ทันสมัยและควรคำนึงถึงการเปิดโอกาสให้ผู้ชายในชุมชนแออัดได้ฝึกอบรมวิชาชีพด้วย ทั้งนี้เพื่อเป็นการ ยกกระตือรือร้นความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิต ให้แก่คนในชุมชนแออัดอีกด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการวิจัยเรื่องนี้ในสำนักงานเขตอื่น ๆ ของ กรุงเทพมหานคร ทั้งนี้เพื่อนำผลของการวิจัยมาเปรียบเทียบกับผลของการวิจัยครั้งนี้
2. ในการวิจัยครั้งต่อไป เพื่อหารูปแบบการฝึกอาชีพให้แก่สตรีได้อย่างมีประสิทธิภาพ และดูว่าการฝึกอบรมแบบใดจะมีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งจะได้นำมาใช้เป็นรูปแบบในการฝึกอบรมกับสตรีอย่างถาวรต่อไป
3. สำนักงานเขตยานนาวา ควรมีการวิจัยและประเมินผลร่วมกับผู้ประกอบการ ประเภทต่าง ๆ เพื่อหาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพสตรีอย่างกว้างขวางในส่วนที่เป็น รายละเอียดที่ไม่ได้ศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เพื่อจะได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์มากขึ้น สำหรับวางแผน ในการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตยานนาวาต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- การศึกษานอกโรงเรียน, กรม. รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาการจัดการศึกษาอาชีพ
สำหรับสตรีในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวง
ศึกษาธิการ, 2532.
- _____. รายงานการประเมินผลโครงการจัดอาชีพสำหรับสตรี. กรุงเทพฯ
กรมการศึกษานอกโรงเรียน, ม.ป.ป.
- _____. รายงานสรุปผลการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นการดำเนินงานของผู้ประสา
งานอำเภอ. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2531.
- กรรณิการ์ เลหาพิณแสง. การใช้เวลาว่างของคนงานสตรีที่พักในหอพักบริษัทโรงงานทอผ้า
บริษัทโรงงานทอผ้ากรุงเทพฯ จำกัด. วิทยานิพนธ์ สส.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, 2521. อัดสำเนา.
- เกนหลง ปภาวสิทธิ์. ประวัติการศึกษาประเทศไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บรรหาร, 2500.
- ก่อ สวัสดิพานิชย์. "การวิเคราะห์การศึกษานอกระบบไทย : จากอดีตสู่ปัจจุบัน" ในการศึกษา
นอกระบบ. 1(2) : 11-32; กันยายน - ธันวาคม 2529.
- กาญจนา สุขประเสริฐ. แนวทางการจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้สอดคล้องกับโครงการพัฒนา
พื้นที่บริเวณชายฝั่งตะวันออก : กรณีศึกษาในจังหวัดระยองด้วยเทคนิคเดลฟาย.
ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536.
อัดสำเนา.
- เขตยานาวา, สำนักงาน. บรรยายสรุปสำนักงานเขตยานาวา. กรุงเทพมหานคร, 2538.
- คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ, สำนักงานกฤษฎมนตรี สตรีความท้าทายจาก
ปัจจุบันสู่ ค.ศ. 2000. กสส, 2536.
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. "ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน"
การใช้ประโยชน์ข้อมูล กชช2ค ผนวก จปฐ. " ในการจัดทำแผนพัฒนาชนบทประจำปี
ระดับจังหวัด และระดับอำเภอ". (ภาคผนวกที่2). ม.ป.ท., 2530.
- คณะทำงานวางแผนสตรีระยะยาว. รายงานการศึกษาเพื่อการจัดแผนพัฒนาสตรีระยะยาว 2525-
2544. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2526.
- คมกฤช จันทรจักร. ความต้องการการศึกษานอกโรงเรียนของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม
เขตจังหวัดชลบุรี. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา.

- จามรี ศักดิ์ประสิทธิ์. วิเคราะห์การใช้เวลาเพื่อการศึกษาของนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538. อัดสำเนา.
- จรูญ มะลาตวง. การศึกษานอกโรงเรียนเพื่อการพัฒนาอาชีพสตรีในชนบทกรณีศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.
- ชาตรี आयวัฒน์. การศึกษาองค์ประกอบที่เป็นสาเหตุให้นักศึกษาผู้ใหญ่เลือกเรียนวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้น ในโรงเรียนสารพัดช่าง เขตกรุงเทพมหานครกับโรงเรียนฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่. วิทยานิพนธ์. ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2518. อัดสำเนา.
- ณัฐวุฒิ ธรรมกุลมงคล. องค์ประกอบด้านแรงจูงใจในการเข้าเรียนของนักศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ประเภทการศึกษานอกระบบ ในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.
- ดุสิต ดวงสา และคณะ. ทัศนคติและปัจจัยที่มีต่อทัศนคติด้านการศึกษาและอาชีพของเยาวชนสตรีในพื้นที่กิ่งเมืองกิ่งชนบท จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์. ศศ.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2535. อัดสำเนา.
- ดำรง ราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ. พระราชพงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขา เล่ม 1 ตอน 1. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2511.
- นโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร. สำนัก. แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร. 2534.
- บำรุง สุพรรณ. การศึกษาปัญหาและสภาพความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับประชากรนอกโรงเรียนทั้งในเขตเมืองและชนบท. กรุงเทพฯ : ศึกษาการพิมพ์, 2525.
- ประไพ เสมหิรัญ. ความคิดเห็นของครูผู้ฝึกและผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมการเรียนรู้ระหว่างการเข้ารับการฝึกอบรมของหลักสูตร เตรียมเข้าทำงานในสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมแรงงาน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530. อัดสำเนา.
- พรณทิพา งามสม. ความต้องการการศึกษานอกระบบโรงเรียนของผู้ใช้แรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอ : การศึกษาเฉพาะกรณีโรงงานทอผ้าไทยเทียน. วิทยานิพนธ์ สส.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530. อัดสำเนา.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : ศึกษาพร, 2531.

วิมล จันทรประภาพ. ความต้องการทางการศึกษานอกโรงเรียนของหญิงบริการ เมืองพัทยา.

วิทยานิพนธ์ : ศศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2532. อัดสำเนา.

ศรีสวรรค์ แสงวิจิตร. รูปแบบการจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่ผู้ใช้แรงงานใน

โรงงานอุตสาหกรรมเขตจังหวัดสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ:

มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2531. อัดสำเนา.

ศูนย์ประสานงานพัฒนาชุมชน กรุงเทพมหานคร. บรรยายสรุป. 2534.

สมศรี กันธมาลา. "บทบาทของสตรีในการพัฒนาชุมชน." วารสารพัฒนาชุมชน 3(10). 2227-;

ตุลาคม, 2529.

สมชาย โพธิ์วิยานนท์. การประเมินโครงการฝึกอาชีพในโรงเรียนฝึกอาชีพ สังกัดกรุงเทพ

มหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535. (99).

อัดสำเนา.

สุธิดา แสนสุข. บทบาทของหน่วยงานรัฐบาลในการให้การศึกษาแก่สตรีไทยเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ

และสังคม. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. อัดสำเนา.

สุจิตต์ เขี่ยมละออ. ความสนใจและโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของแรงงานสตรี

กรณีศึกษาในเขตอุตสาหกรรมลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์

กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. 2534. อัดสำเนา.

สุนันทา บุญสิทธิ์. แนวทางเพื่อเสริมอาชีพ เพื่อช่วยเหลือคนงานหญิงในโรงงานอุตสาหกรรม

จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2532.

อัดสำเนา.

สุรรัตน์ รักเหยา. คนงานหญิงและหอพักในโรงงานทอผ้า : การศึกษาที่อยู่อาศัยและสภาพความ

เป็นอยู่. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522. อัดสำเนา.

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. จิตวิทยาการเรียนรู้ผู้ใหญ่. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533.

ไสว พรมณี. ทวนกระแสแนวคิดในการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : บริษัทพิชการพิมพ์, 2529.

สำนักนายกรัฐมนตรี, ทำเนียบรัฐบาล. นโยบายและแผนงานหลักสตรีระยะยาว (พ.ศ. 2535-

2554. ม.ป.ท., 2534.

หอการค้าไทย, มหาวิทยาลัย. ระเบียบการและหลักสูตรการศึกษาปีการศึกษา 2537. กรุงเทพฯ :

ศูนย์การพิมพ์พลชัย, 2537.

อัญชลี โภคพูน. ความต้องการการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้ใช้แรงงาน ในโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอ จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538.อัดสำเนา.

อัจฉกาญจน์ รวยรื่น ร.ต. การศึกษาคือความเป็นไปได้ในการจัดหลักสูตรระยะสั้น
กลุ่มวิชาช่างอุตสาหกรรม เพื่อจัดตั้งโรงเรียนเอกชนประเภทอาชีวศึกษานอกระบบโรงเรียน อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2536.
อัดสำเนา.

Ainley, Suzanne Elizabeth. Participation in the tamil nadu Women's Project (Thally Block).
Canada : Guelph University. 1995.

Boulware, Susan Laura : Big-Time Careers for The Little Women : Perceptions of Influences on Career Success and Vocational Self-Concept in Women in Male-Dominated Professions.
1994. P. 317.

Coombs, Phillip H. Attacking Rural Poverthey : How Nonformal Education Can Help. Baltimore:
The John Hopking University Press, 1974.

Ferguson, George A. Statistical Analysis in Psychology and Education. 5th. ed., Tokyo McGraw -
Hill Book Company, 1981. P. 549.

Garcia-Valderas, Marisa, The Influence of Feminine Archetypal Images on The Intellectual and Vocational Development of Women (INTELLECTUAL DEVELOPMENT). 1993.

Houle Cycril O. The Design of Education. London. Jessey-Base Inc., Publishers, 1972.

Karr, Joseph and Keneth. "Metting the Changing Need of Adults Through Educational Programes and Services," Dissertation Adstracts International. 36(10) : 6424-A ; Aprill 1976.

Kieth, Davis. Human Relations at Work. New York : Me Ceraw - Hill Book Company, 1976.

Knowles, Malcolm S. The Modern Practice of Adult Education : Andragogy Versus pedagogy.
Chicago : Follett Publishing Co., 1970.

Krejcie, Robert V. and Daryle W. Morgan. "Deterning Sample Size For Research Activities," in
Journal of Education and Psychological Measurement. 30 (30) 608, 1970

Linn, Welliam. Eauity and Urban Environment in the Third World. Singapore : New Art Printing,
1980

Maslow, Abraham H. Motivation and Personality. 2 nd ed. New York : Harper and Row,
1970.

- Krejcie, Robert V. and Daryle W. Morgan. "Determining Sample Size For Research Activities," in Journal of Education and Psychological Measurement. 30 : (30) :608: 1970.
- Linn, William. Equity and Urban Environment in the Third World. Singapore : New Art Printing, 1980
- Maslow, Abraham H. Motivation and Personality. 2 nd ed. New York : Harper and Row, 1970.
- Napieracz, Colleen, Women in the Labour force : A Study of the factors that Influence Women's Labour force Participation. Canada : Concordia University. 1995.
- Norleen Marion. "The Relationship of Objective and Subjective Family Income Adequacy to Selected Measures of Perceived Life Quality," Dissertation Abstract International 38: 1155-B; September, 1973.
- Williams. Glenna Sue. The Expressed Deterrents to Participation in Nonformal Adult Education of Low-income Women (RURAL COMMUNITIES, AFDE RECIPIENTS). Oklahoma : Oklahoma University, 1966.
- Yosheaki, Kakahashi. "Quality of Life in Thailand. A Socioeconomic Analysis." A Thesis for the degree of Engineer Asian Institute Technology. p.2. 1979.

ภาคผนวก

แบบสัมภาษณ์ เรื่อง

“การศึกษาความต้องการการพัฒนาอาชีพ
ของสตรีในชุมชนแออัด เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร”

ตอนที่ 1 โปรดตอบคำถามต่อไปนี้

1. อายุ.....
☐ 14 - 26 ปี ☐ 27 - 39 ปี ☐ 40 ปีขึ้นไป
2. สถานภาพสมรส.....
☐ โสด ☐ สมรส ☐ หม้าย หย่า แยกกันอยู่
3. เรียนจบชั้น.....
☐ ต่ำกว่าประถมศึกษา ☐ ตั้งแต่ประถมศึกษาขึ้นไป
4. ทำงานอะไร.....
☐ ค้าขาย ☐ รับจ้าง ☐ แม่บ้าน ☐ อื่น ๆ ระบุ.....
5. ในบ้านอยู่กันกี่คน.....
☐ ต่ำกว่า 5 คน ☐ 5 คนขึ้นไป
6. ภูมิลำเนาเดิม.....
☐ ภาคกลาง ☐ ภาคอีสาน ☐ ภาคใต้ ☐ ภาครเหนือ ☐ ภาคตะวันออก
7. ลักษณะการอยู่อาศัย.....
☐ เช่าบ้าน ☐ บ้านตนเอง ☐ อื่น ๆ ระบุ.....
8. ค่าใช้จ่ายของครอบครัวเดือนละ.....
☐ ต่ำกว่า 5,000.- บาท ☐ 5,000.- บาทขึ้นไป
9. รายได้ของครอบครัวเดือนละ.....
☐ ต่ำกว่า 5,000.- บาท ☐ 5,000.- บาทขึ้นไป
10. สมาชิกในครอบครัวทำงานแล้วกี่คน.....
☐ ต่ำกว่า 2 คน ☐ 2 คนขึ้นไป
11. ท่านเคยฝึกมาบ้างหรือไม่.....
☐ เคย ☐ ไม่เคย

ตอนที่ 2 ข้อมูลความต้องการการพัฒนาอาชีพ

1. ท่านต้องการความรู้อะไรบ้างเพื่อไปประกอบอาชีพ

ความต้องการความรู้	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.1 งานด้านการประดิษฐ์ - การตัดเย็บเสื้อผ้า - การปักจักร - การทอผ้า - การประดิษฐ์ดอกไม้ - การประดิษฐ์สิ่งของจากวัสดุเหลือใช้ - การประดิษฐ์เครื่องใช้ในครัวเรือน - การประดิษฐ์ของเล่น - การจักรสาน - การประดิษฐ์เครื่องหวาย - การทำกรอบรูปและรูปภาพ - การจัดดอกไม้ - การปั้นดิน - อื่น ๆ					
1.2 งานด้านการประกอบอาหาร - การทำขนมหวาน - การทำอาหารว่าง - การถนอมอาหาร - การทำเค้กและขนมปัง - การแปรรูปอาหารและเครื่องดื่มจากพืชและผลไม้ประเภทต่าง ๆ - การแกะสลักและการจัดอาหาร - อื่น ๆ					
1.3 งานด้านการเกษตร - การเพาะชำไม้ดอกไม้ประดับ - การจัดตู้ปลา - การเพาะพันธุ์ปลา					

ความต้องการความรู้	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
- การปลุกสวนครัวลอยฟ้า - อื่น ๆ					
1.4 งานด้านการพาณิชย์					
- งานบัญชี - พิมพ์ดีดไทย-อังกฤษ - การซ่อมวิทยุ-โทรทัศน์ - เสริมสวย - การประกอบและติดตั้งอุปกรณ์ไฟฟ้า - อื่น ๆ					
1.5 ช่วงเวลาที่ต้องการในการฝึกอบรม					
- 09.00 น. - 12.00 น. - 13.00 น. - 16.00 น. - 17.00 น. - 20.00 น.					
1.6 วันที่ต้องการฝึกอบรม					
- วันธรรมดาทุกวัน - วันหยุด - อื่น ๆ					

2. ท่านต้องการสถานที่ฝึกอบรมความรู้ข้างต้นอย่างไร (ในชุมชนหรือที่อื่น)
โปรดบอกรายละเอียด.....
.....
.....
3. เมื่อเรียนจบแล้วต้องการให้มีการประเมินผลหรือไม่ อย่างไร
โปรดอธิบาย.....
.....
.....
4. เมื่ออบรมเสร็จแล้วต้องการให้แจกคู่มือบัตรเพื่อเป็นหลักฐานหรือไม่
โปรดให้รายละเอียด.....
.....
.....
5. เมื่ออบรมเสร็จแล้ว ต้องการให้ผู้จัดติดตามผลการอบรมหรือไม่ เพื่อดูว่าใช้ประกอบอาชีพได้
จริงหรือไม่อย่างไร โปรดอธิบาย.....
.....
.....

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพสตรีในชุมชน

1. ในชุมชนของท่าน ผู้หญิงมีปัญหาในการประกอบอาชีพอย่างไร โปรดอธิบาย

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่าครอบครัวของท่านต้องการให้ท่านฝึกอาชีพเพื่อหารายได้มาเสริมหรือไม่ อย่างไร.....

.....

.....

3. ตามความเห็นของท่าน ผู้หญิงในชุมชนควรได้รับการฝึกอาชีพอย่างไร โปรดอธิบาย.....

.....

.....

4. ท่านมีความคิดเห็นว่าจะควรที่จะดูแลรับผิดชอบด้านการฝึกอาชีพให้ผู้หญิงในชุมชนอย่างไรโปรดอธิบาย.....

.....

.....

5. ท่านมีความคิดเห็นอื่น ๆ ไหม ถ้ามีโปรดอธิบาย

.....

.....

.....

ขอขอบคุณอย่างยิ่ง

(นางมณฑิรา บุญช่วย)

ผู้วิจัย

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นาง มณเฑียร บุญช่วย
เกิดวันที่	30 มีนาคม 2501
สถานที่เกิด	ต.ท่าช้าง อ.เมือง จ.นครนายก
ที่อยู่ปัจจุบัน	88/861 หมู่ 6 แขวงแสมดำ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	นักพัฒนาชุมชน 6 ฝ่ายพัฒนาชุมชน สำนักงานเขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	ประถมศึกษา โรงเรียนชลนายกสงครามะห์ จ.นครนายก
	ประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเมืองนายก จ.นครนายก
	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียน นวม.ราชานุสรณ์ จ.นครนายก
	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียน นครนายกวิทยาคม จ.นครนายก
	วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์ (วชิรพยาบาล) ประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล
	วิทยาลัยพลศึกษากรุงเทพ ปกศ.สูง พลศึกษา
	พ.ศ. 2531 การศึกษามัธยมศึกษา (กศ.บ.) พลศึกษา
	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พลศึกษา
	พ.ศ. 2540 การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) การศึกษาผู้ใหญ่
	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2521 เจ้าหน้าที่พยาบาล 1 ศูนย์บริการสาธารณสุข 2
	สมาคมสตรีไทย
	พ.ศ. 2531 นักวิชาการศูนย์เยาวชน 3 (พลศึกษา)
	ศูนย์เยาวชนจักรวรรดิราชวณิช
	สำนักสวัสดิการสังคม กรุงเทพมหานคร
	พ.ศ. 2532 นักพัฒนาชุมชน 3 สำนักงานเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร
	พ.ศ. 2538 นักพัฒนาชุมชน 5 สำนักงานเขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร
	พ.ศ. 2540 นักพัฒนาชุมชน 6 สำนักงานเขตราชวัตรบูรณะ กรุงเทพมหานคร